

Richting: Klinische psychologie (orthopsychologie)

Niets is wat het Lijkt: Hangjongeren in Maasmechelen

Nothing is What it Seems to be: Hanging-Around Kids in Maasmechelen

---

Eindwerk voorgelegd voor het behalen van de graad van Master in de klinische psychologie door

Luyten Ilse

Academiejaar 2011-2012

Promotor: Prof. Dr. Loots G.

Begeleider: Berckmans I.

Aantal: 23.252

Hoe chaotischer de wereld wordt,
hoe explicieter de subculturen van jongeren daarop inbeuken
en hoe genadelozer de ondergang van de wereld
aan hen (rondhangende jongeren) wordt toegeschreven
(Lindekens, 2011, zie Van Ceulebroeck, p. 137).

DANKWOORD

Deze eindverhandeling is het resultaat van een boeiende zoektocht in een thema en leefwereld die voor mij onbekend was. Tijdens mijn tocht kreeg ik ondersteuning van heel wat personen die stuk voor stuk een belangrijke bijdrage hebben geleverd. Zonder hen was deze zoektocht niet mogelijk geweest. Ik wil hen dan ook bedanken.

Eerst bedank ik graag mijn promotor Prof. Dr. G. Loots en copromotor I. Berckmans voor de ondersteuning en begeleiding die ze me de afgelopen maanden gaven. Ze gingen mee op pad en gaven mij via hun deskundigheid de juiste informatie, denkstof en reflecties om mijn tocht verder te zetten.

Daarnaast wil ik mijn dank uiten aan de jongeren van Kaemelsheuvel. Zij hebben mij binnengebracht in een wereld, een cultuur die voor mij voorheen vreemd was. Zij waren mijn reisgidsen die mij veel hebben bijgeleerd en mij (en hopelijk ook de lezers van deze thesis) met andere ogen hebben leren kijken. Hun hulp en informatie waren een zeer grote meerwaarde voor mij.

Ik wil eveneens de Jeugddienst van Maasmechelen bedanken. Tanja, Yves, Iris, Hanna en Murside, zij waren stuk voor stuk onmisbare personen!! Dankzij de financiering van het graffiti-project, de praktische ondersteuning en (cultuur)informatie kreeg mijn onderzoek een extra dimensie. De Jeugddienst, Cavit (graffitipainter) en het Maaslands Huis – de sociale huisvestingsmaatschappij te Maasmechelen – wil ik namens mezelf en de jongeren graag bedanken om het graffiti-project in Kaemelsheuvel te ondersteunen.

Mijn dank gaat ook uit naar Erik Vreven, medewerker van de Limburgs Steunpunt Straathoekwerk (LiSS). Hij bracht me in contact met contactpersonen (jeugdwerkers, beleidsfiguren waaronder Nathalie Van Ceulebroeck) en verschaft me ook informatie rond beleid en literatuur omtrent rondhangende jongeren.

Last, but not least wil ik mijn ouders, mijn zus Annick, mijn vriend Bram en vrienden (waaronder Merel en Sarah B. in het bijzonder) bedanken voor de steun en toeverlaat wanneer ik op mijn zoektocht geconfronteerd werd met valkuilen en obstakels. De Jeugddienst, het LiSS, ouders en vrienden gaven mijn werk ook de nodige kritische kanttekeningen, waarvoor ik hen van harte dank.

Ilse Luyten

SAMENVATTING

Deze eindverhandeling is het resultaat van een graffitiproject, veldobservaties en een aantal semigestructureerde interviews met een vijftigtal jongeren uit Kaemelsheuvel (Maasmechelen), waarvan een zevental *kernparticipanten*. De leeftijd varieerde tussen 16 en 24 jaar oud. Ik ging met hen op zoek naar de betekenis van rondhangen en de invloed van discoursen op de identiteitsvorming bij jongeren. Rondhangen is een belangrijke vrijetijdsbesteding in het leven van deze jongeren; het is een manier om vrienden te ontmoeten, zich te amuseren en om een persoonlijke ruimte te creëren. Ze kunnen bovendien leren omgaan met vrijheden en geven hun identiteit vorm.

De jongeren uit het onderzoek groeien bovendien op in een traditionele Islamitische cultuur, die op verschillende vlakken verschilt van onze Westerse samenleving. Ze ondervinden echter talloze negatieve ervaringen binnen deze maatschappij. De jongeren merken dat ze binnen deze maatschappij moeilijk kunnen aarden en voelen zich vaak onbegrepen. Ze staan in feite tussen twee culturen in: aan de ene zijde de traditionele thuiscultuur, en aan de andere zijde de individualistische Westerse maatschappij. Tijdens deze identiteitsverwarring vinden ze aansluiting bij de straatcultuur, die gekenmerkt wordt door zowel criminele activiteiten als een grote mate van verbondenheid, bescherming, succes, reputatie, enz. Rondhangen blijkt in deze wijk geen losstaand fenomeen te zijn, maar een belangrijk kenmerk van de straatcultuur. De straatcultuur kan hier beschouwd worden als een *tegencultuur*, die de jongeren een betekenis en een bestaansrecht geeft. Wanneer eenmaal verantwoordelijkheden in hun leven opduiken (zoals trouwen of tewerkstelling bijvoorbeeld) en men een functie vervult in zowel de maatschappelijke als traditionele cultuur, neemt de straatcultuur (en daardoor ook het rondhangen) af. De verschillende culturen wisselen elkaar dus af naargelang de behoefte en nood aan deze culturen.

INHOUDSTAFEL

DANKWOORD	3
SAMENVATTING	4
INLEIDING	8
LITERATUURSTUDIE	9
1 Definiëring: wat en wie zijn Hangjongeren?	9
1.1 Rondhangen als een vorm van vrijetijdsbeleving.....	9
1.2 Rondhangen als een vorm van overlast.....	10
1.3 Rondhangen en ruimtelijke infrastructuur	11
2 Het Fenomeen Rondhangen: een Maatschappelijk Kader	11
2.1 De geschiedenis van het rondhangen	11
2.2 De maatschappelijke discourses over rondhangende jongeren.....	12
2.2.1 <i>De inzet van sanctionerende maatregelen: repressie van jongeren</i>	12
2.2.2 <i>Beleidsplannen en doelstellingen met betrekking tot jongeren</i>	13
2.2.3 <i>De invloed van media op de beeldvorming rond rondhangende jongeren</i>	14
3 Invloed van Maatschappelijke Discourses op Identiteitsvorming	14
4 Gebrekkige Betrokkenheid van Rondhangende Jongeren in het Onderzoek.....	14
5 Samenvatting	15
METHODE	16
1 Onderzoeksdesign	16
2 Participanten.....	17
3 Procedure.....	17
3.1 Participerende observatie	17
3.2 Graffiti	17
3.3 Interviews.....	18
4 Analyse	19
RESULTATEN	20
Hoofdstuk 1: het Fenomeen Rondhangen	21
1 Het 'Kaemelsheuvel Gangster Paradise/Park' (KGP)	21
2 Rondhangen in Kaemelsheuvel.....	22
3 Rondhangen is ... een Evenwaardige Vrijetijdsbesteding Naast Andere Hobby's	25
4 Rondhangen met een Reden	26
5 Een Klein Fenomeen in een Groter Geheel	26

Hoofdstuk 2: de Cultuur van de Straat	27
1 De Ondergrondse Gangwereld.....	27
1.1 Criminaliteit.....	28
1.2 Gang en graffiti.....	28
1.2.1 187: het cijfer van moord.....	28
1.2.2 Kroon: teken van superioriteit.....	30
1.3 Het gangwezen: een complex gegeven.....	32
2 Druggebruik.....	32
3 Straattaal en -Houding.....	34
3.1 Citétaal (Ramaekers, 1998).....	34
3.2 Vloekwoorden.....	34
4 Gangcriminaliteit, Drugs en Straattaal: de Invloed van Rolmodellen.....	36
4.1 Rappers.....	37
4.2 Voorgangers.....	38
5 De Straatcultuur Heeft ook Zijn Keerzijde.....	38
 Hoofdstuk 3: de Traditionele Thuiscultuur	 40
1 De Traditionele Thuiscultuur versus de Straatcultuur: een Wereld van Verschil.....	40
2 De Invloed van Ouders op Jongeren.....	41
3 De Thuiscultuur Blijft Aanwezig in 'Straatjongeren'.....	41
3.1 Jongeren en de Islam.....	41
3.2 De normen en waarden.....	42
4 De thuiscultuur: een Belangrijke Schakel.....	43
 Hoofdstuk 4: "De Grootste Crimineel is De Staat" De Maatschappelijke Cultuur	 46
1 "Fuck The Police".....	46
1.1 Negatieve ervaringen met politieagenten.....	46
1.2 Positieve ervaringen met politieagenten.....	48
2 Ongenoegen Naar de Gemeente.....	48
3 Andere instanties Onder de Loep.....	49
4 De Straatcultuur Versus de Maatschappelijke Cultuur.....	50
 Hoofdstuk 5: de Straatcultuur als Thuishaven Tussen Twee Culturen	 51
1 Migrantenjongeren op Zoek Naar een Identiteit.....	51
2 Gevolgen van een Gevoel van Uitsluiting, Discriminatie en Ongelijkheid op hun Identiteitsvorming.....	52
3 Besluit.....	54

BESPREKING	55
1 Rondhangen: een Betekenisvolle Tijdsbesteding	55
2 De Straatcultuur.....	56
3 Onderzoeken Rond Migrantenjongeren en Identiteitsvorming.....	57
3.1 Migratie en acculturatie: de invloed op identiteitsontwikkeling.....	58
3.2 De gevolgen van ongelijkheid.....	59
3.2.1 <i>Discriminatie</i>	59
3.2.2 <i>De cultivering van maatschappelijke visies</i>	60
4 Oproep tot Communicatie	61
REFERENTIES	62
APPENDICES	i
Appendix 1: Jeugdbeleidsplan Maasmechelen	i
Appendix 2: Interviewschema.....	ii
Appendix 3: Rondhangen is.....	iv
Appendix 4: Flyers.....	v
Appendix 5: Dossier voor Maaslands Huis.....	vi
Appendix 6: Gemeente Maasmechelen: Wijkstratificatie.....	xi
Appendix 7: Specifieke Druggerelateerde Termen en Uitleg.....	xii
Appendix 8: Citétaal.....	xiii

INLEIDING

Het afgelopen jaar (2010-2011) werd ik tijdens activiteiten van de jeugdbeweging in Maasmechelen geconfronteerd met rondhangende jongeren. Hoewel de jongeren niemand lastig vielen en gewoon bij hun hangplaats vertoefden, kon niemand voor hen sympathie of begrip opbrengen. Regelmatig was er sprake van vandalisme (stukgeslagen bierflesjes, afgebroken toiletten, graffiti, drugs, brandhaarden, enz.) gepleegd door deze jongeren. De frustraties namen toe, niet alleen binnen onze vereniging, maar ook bij buurtbewoners en het gemeentelijk beleid. Niet veel later werd er een vergadering georganiseerd met de betrokken partijen (exclusief jongeren). De beslissingen kwamen vervolgens in een lokaal maandblad:

Reeds lange tijd merkten we dat vandalisme de speeltuin 'Jagersborg' ontsierde. We zochten al een tijdje naar een oplossing. Door met verschillende partners rond tafel te zitten, werd er besloten om het zogenaamde (snoep)winkeltje af te breken. Verder werd de verlichting hersteld en werd geopteerd om een camera te plaatsen. Op die manier hoop ik dat we de veiligheid van de speeltuin kunnen garanderen. ("Marleen Kortleven vertelt verder ... vandalisme speeltuin," 2010, p. 3)

De vaste hangplaats van de jongeren werd van de ene dag op de andere afgebroken. Sindsdien waren er geen jongeren meer te bespeuren en de gemeente achtte de actie een goede zet. Veel instanties waren tevreden, maar ik twijfelde echter aan deze actie. Volgens mij verschuift men een situatie die ergens anders misschien opnieuw zal plaatsvinden. Ik begon meer en meer na te denken over het gedrag van deze jongeren. Waarom doen jongeren zulke dingen? Dat gedrag moet toch een reden hebben? Hoe voelen deze jongeren zich? Wat doen negatieve oordelen met deze jongeren? Heeft iemand dit ooit al eens aan hen gevraagd? Al deze vragen resulteerden in een eindverhandeling over rondhangende jongeren in Kaemelsheuvel. Deze thesis tracht de betekenis van rondhangen te begrijpen in een zeer specifieke context. Het is dus niet mijn bedoeling om algemene waarheden te verkondigen.

Eerst bespreek ik geraadpleegde literatuur in verband met het fenomeen rondhangende jongeren. Ik sluit deze bespreking af met de relevantie van deze eindverhandeling en mijn onderzoeksvraag. Vervolgens bespreek ik de methode die ik gebruikte voor het lokaal onderzoek in Maasmechelen. Ten derde presenteer ik de resultaten van dit lokaal onderzoek en geef ik mijn interpretatie van de data. Tot slot eindig ik deze eindverhandeling met enkele kritische kanttekeningen.

LITERATUURSTUDIE

1 Definiëring: wat en wie zijn Hangjongeren?

Als je het woord 'rondhangen' opzoekt in het Van Dale woordenboek (2010), krijg je de volgende omschrijving: 'doelloos aanwezig zijn'. Doelloos wordt omschreven als 'nutteloos'. Rondhangen wordt dus ervaren als iets nutteloos. Jongeren die rondhangen zijn in de literatuur een veelbesproken thema. Deze jongeren worden vanuit het Limburgs Steunpunt Straathoekwerk (LiSS) gekenmerkt door een aantal criteria:

Rondhangende jongeren zijn jongeren tussen 12 en 25 jaar, die op regelmatige basis ongestructureerd samenkomen in de publieke ruimte, waar er weinig toezicht is van volwassenen. Rondhangen wordt tevens gezien als een vorm van vrijetijdsbesteding. (E. Vreven, persoonlijke communicatie, 2 maart, 2011)

Sabbe (2008) baseert haar definitie op een aantal elementen die Hazekamp (1985) suggereert: "Het zich herhaaldelijk en doch op willekeurige tijdstippen ophouden van jongeren, in een zelfgevormde groep in de publieke ruimte in de vrije tijd buiten instituties als gezin, arbeid, school of jeugdwerk" (§ 6).

Uit onderzoek blijkt dat jongeren uit het Buitengewoon Secundair Onderwijs (BuSO) meer (45%) rondhangen dan jongeren uit het Secundair Onderwijs (35%). Daarnaast bestaan ook binnen het Secundair Onderwijs verschillen: BSO-leerlingen hangen meer op straat rond in vergelijking met TSO studenten en ASO-leerlingen houden zich minder bezig met deze vorm van vrijetijdsbesteding. Jongens tenslotte hangen meer rond dan meisjes (Euregionaal onderzoek, 2008a; Euregionaal onderzoek, 2008b; Malone & Hasluck, 1998; Palmaerts, 2007; Trasher, 1967; Valentine & Mckendrick, 1997; Verbert, 2002). Vaak wordt er ook een verband gevonden tussen op straat rondhangen en alcohol- en middelengebruik, zoals roken en het gebruik van drugs (Euregionaal onderzoek 2008a; Euregionaal onderzoek, 2008b; Malone & Hasluck 1998; National Crime Prevention, 1999; Noorda & Veenbaas, 2006; Sabbe, zie Van Ceulebroeck, 2011; Trasher, 1967; Whitlock, 2007).

Regelmatig wordt aangehaald dat vaak alloctonen en minder autoctonen op straat rondhangen. Sommige onderzoeken bevestigen dit (Elffers & De Jong, 2004, zie Pleysier & Deklerck, 2006; Jeugddienst Gent, 2006; Noorda & Veenbaas, 2006; Tokmetzis, 2007), maar andere onderzoekers wijzen er ook op dat dit een eenzijdig beeld is. Ook autochtone jongeren hangen rond, 'rondhangen is van alle tijden en alle leeftijden' (Hangman, 2009; LiSS, 1997; Pleysier & Deklerck, 2006; Verbert, 2002).

Hoewel rondhangen als een nutteloos fenomeen wordt beschouwd in de Van Dale (2010), associëren het LiSS (1997) en Hangman¹ (2009) het fenomeen rondhangen met drie kernelementen.

1.1 Rondhangen als een vorm van vrijetijdsbeleving

Rondhangen wordt volgens het LiSS (1997) en de Hangman (2009) gezien als een vorm van vrijetijdsbeleving. Jongeren vinden rondhangen met vrienden gewoon leuk (Malone & Hasluck, 1998; Noorda & Veenbaas, 2006; Sabbe, zie Van Ceulebroeck, 2011; Tokmetzis, 2007;

---

¹ Hangman is een campagne vóór rondhangende jongeren. Ze streven twee doelen na: Ze willen mensen laten inzien dat niet alle rondhangende jongeren grensoverschrijdend gedrag plegen. Ten tweede willen ze iedereen aanmoedigen om dit fenomeen niet te negeren, maar net erover te praten, niet alleen met andere personen, maar ook met de rondhangende jongeren zelf (Hangman, 2011).

Trasher, 1967). Uit een aantal onderzoeken blijkt dat jongeren naast naar de film gaan, sporten, enz., ook heel graag op straat rondhangen (Euregionaal onderzoek, 2008a; Euregionaal onderzoek, 2008b; Kaesemans, 2001; Verbert, 2002). Ze creëren op die manier een eigen plaats, met eigen normen, waarden en afspraken. Ze kunnen daar 'doen wat ze willen', omdat ze meestal niet gecontroleerd kunnen worden door volwassenen (LiSS, 1997; Hangman, 2009; Hazekamp, 1985; Matthews, Limb, & Smith, 1998). Veel jongeren kiezen ook voor deze vorm van vrije tijd omdat het goedkoop is (Malone & Hasluck, 1998; Matthews, Limb, & Smith, 1998; National crime Prevention, 1999). Vrije tijd wordt bovendien gezien als een recht van elk kind (IVRK, 1989).

1.2 Rondhangen als een vorm van overlast

Volgens een aantal onderzoekers wordt het fenomeen hangjongeren in kranten geregeld geassocieerd met een vorm van overlast, agressie en conflicten met de buurt (Matthews, Limb, & Smith, 1998; Noorda & Veenbaas, 2006). Via Mediargus (2012) vonden we 774 artikelen van de afgelopen 13 jaar waarin zowel de term 'hangjongeren' als 'overlast' samen voorkomen. Dit is maar een klein aantal van het totaal aantal overlastartikelen in verband met 'hangjongeren' (2263 artikelen). In heel wat artikelen kunnen we overlastinformatie terugvinden, maar wordt de term niet expliciet vermeld.

Wat precies wordt verstaan onder 'overlast', is niet onmiddellijk duidelijk (Pleysier & Deklerck, 2006). In de Omzendbrief OOP 30 bis wordt openbare overlast als volgt gedefinieerd:

De openbare overlast heeft betrekking op voornamelijk individuele, materiële gedragingen die het harmonieuze verloop van de menselijke activiteiten kunnen verstoren en de levenskwaliteit van de inwoners van een gemeente, een wijk, een straat, kunnen beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt. Men kan openbare overlast beschouwen als lichte vormen van verstoring van de openbare rust, veiligheid, gezondheid en zindelijkheid. (Omsendbrief OOP 30 bis, 2005, p.1)

Ondanks een definitie van overlast, wordt snel duidelijk dat dit fenomeen vrij vaag blijft. Wat de één als overlast beschouwt, ziet de ander nog niet als overlast. Daarom associëren Pleysier en Deklerck (2006) overlast met de mate van tolerantie voor jongeren. Ze stellen dat men in de 21e eeuw nog weinig contact heeft met andere mensen hebben, minder gehecht is en meer narcistisch is geworden (Derksen, 2007; Noorda & Veenbaas, 2006; Pleysier & Deklerck, 2006). We kunnen nog weinig verdragen van elkaar en daardoor stijgt het gevoel van overlast. Men 'voelt' zich meer onveilig ondanks het feit dat de veiligheid elk jaar beter wordt (Van den Bogaerde, Van Den Steen, & De Bie, 2009). Vooral ouderen percipiëren jongeren als overlastgevend (Elffers & de Jong, 2004).

Wanneer we de politiegegevens bekijken, merken we dat 27% van de Belgen (en 16.5% van de Limburgers) soms problemen ervaart met overlastgevende jongeren. Dit fenomeen staat echter eerder achteraan in de lijst, wanneer de problemen worden geordend naar belangrijkheid (Van den Bogaerde, Van Den Steen, & De Bie, 2009). Ondanks de grote commotie rond deze jongeren, merken we dat slechts 2% van alle 'hangjongeren' voor overlast zorgt of criminele feiten pleegt (Noorda & Veenbaas, 2006; Omlo, 2008). Het overlastfenomeen wordt gegeneraliseerd naar alle 'hangjongeren', terwijl heel wat jongeren op een aanvaardbare wijze elkaar ontmoeten (Elffers & de Jong, 2004; Malone & Hanluck, 1998; Omlo, 2008).

1.3 Rondhangen en ruimtelijke infrastructuur

Een derde element dat aangehaald wordt, is het gebrek aan ruimte voor jongeren (Hangman, 2009; LiSS, 1997; Noorda & Veenbaas, 2006). In de ruimtelijke planning wordt alsmäär minder rekening gehouden met de jeugd (Matthews, Limb, & Smith, 1998; Owens, 1997), die net te oud is voor spelletjes, maar ook nog niet in de volwassen wereld thuishoort. Ongeveer 70% van alle Vlaamse gemeenten hebben geen hangplaatsen voor tieners of jongeren (Vlaamse Overheid, 2008). In de gemeenten waar ze vaste hangplaatsen creëren, tracht men op die manier de jeugd onder controle te houden. Het zijn namelijk de volwassenen die deze hangplaatsen creëren en de natuurlijke hangplaatsen van jongeren ongeschikt vinden (LiSS, s.d.). Dit geeft problemen: jongeren willen in de adolescentie juist niet betutteld worden. Ze willen zelf kunnen kiezen waar, wanneer en met wie ze rondhangen (Matthews, Limb, & Smith, 1998; Sabbe, 2008). Wegens een gebrek aan (aangepaste) ruimtes voor jongeren, gebruiken ze plaatsen die niet voor deze jongeren bestemd zijn, zoals een lokale speeltuin, een fietstunneltje, enz. Op die manier kunnen er problemen ontstaan (Omlo, 2008).

2 Het Fenomeen Rondhangen: een Maatschappelijk Kader

2.1 De geschiedenis van het rondhangen

Het fenomeen 'rondhangen' lijkt een nieuw gegeven, maar bestaat reeds lange tijd. Van oudsher komen jongeren regelmatig op straat en 'hangen' wat rond. Kinderen werden tot de industrialisering (18^e-19^e eeuw) gelijkgesteld aan volwassenen (op juridisch en maatschappelijk vlak). De fenomenen 'kinderen' en 'adolescenten' zijn als dusdanig vrij recent. Over de vrijetijdsbeleving van jongeren werd weinig geschreven. In 1659 staat in een ordonnantie wel dat jongeren de zondagschool misliepen en in plaats daarvan op straat rondhingen:

(...) ende hun als dan begevende op de straeten ende andere ghemeyne plaetsen / maeckende aldaer versaeminghen [sammanscholing – verzamelen] /ende onnuttelijck in groote ongeschicktheyt over-brengende den tijdt /die sy andersins /ter Scholen gaende / soudon konnen besteden tot Godts eere / ende saligheyt van hunne sielen. (Van Valckenissen, 1659, p. 1)

Vanaf de Industriële Revolutie (eind 18e - begin 19e eeuw) ontstond er geleidelijk aan een wending in het leven van jongeren. Er was weinig tijd voor een gedegen opvoeding (ouders en kinderen gingen werken) en wegens het krappe onderkomen verbleven de kinderen vaak op straat (Coussée, 2006). Vanaf de pedagogisering² en bezorgdheid om het welbevinden van jongeren, werd de leefwereld voor kinderen meer gestructureerd (Depaepe, 1999; zie Coussée, 2006; Goodale & Godbey, 1988). Deze wending was vooral merkbaar voor de arbeidersjeugd. Buitenschoolse opvoedkundige activiteiten (o.a. jeugdwerk) moesten ervoor zorgen dat kinderen en jongeren leerden omgaan met en het goed benutten van vrije tijd. Kinderen werden letterlijk van de straat gehaald, opgevangen en beschermd tegen de gevaren van de maatschappij (Coussée, 2006). Eind 19e eeuw kreeg ook het onderwijs een meer opvoedende rol. Wegens deze belangrijke veranderingen in het leven van de kinderen, kwam er ook een andere visie ten opzichte van het kind. Vanaf toen werden ze meer en meer gezien als een afzonderlijke groep binnen onze maatschappij (afschaffing kinderarbeid). Kinderen werden steeds minder gezien als 'volwassenen in zakformaat' (Coussée, 2006; Dasberg, 1984). Het internationaal Verdrag over de

² Pedagogisering: 'a concept indicating the growing influence of pedagogical ideas and institutions in the everyday life of children and young people' (Kruithof, 1999, p.143).

Rechten van het Kind is uiteindelijk tot stand gekomen in 1989 (IVRK, 1989; Roose, 2006). Binnen dit verdrag wordt artikel 31 opgenomen, waarin duidelijk vermeld staat dat 'elk kind recht heeft op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten' (IVRK, 1989, p. 11).

Jongeren kregen meer en meer vrije tijd die volgens de samenleving door sommigen niet goed werd benut (Coussée, 2006). Dit leidde tot bezorgdheid en er ontstond een toename in aandacht voor deze doelgroep (De Rooy, 1987; zie Coussée, 2006). In 1927 publiceerde Thrasher (1967) reeds een boek over 'gangs' in Chicago. Daarin had hij het niet alleen over de georganiseerde en criminele bendes, maar ook over groepen jongeren die samen op straat komen om plezier te maken. Vanaf midden twintigste eeuw is er in België en in Nederland sprake van 'de nozems', jongeren die over de straat slenteren en de aandacht trekken door hun luidruchtigheid en eventuele delicten die ze plegen (Coussée, 2006; Racine, Somerhausen, & Debuyst, 1965). Het fenomeen 'rondhangen' krijgt sinds eind twintigste eeuw steeds meer een negatieve connotatie en wordt vaker geassocieerd met geweld, agressie en overlast. De jongeren worden vaker omschreven als 'randgroepjongeren', 'zwerfgroepen van jongeren' en 'straatgroepen' (Hazekamp, 1985). Men spreekt nu eerder over 'probleemjongeren', 'rondhangende jongeren', 'hangjongeren', 'rondhangend tuig', 'duiven', 'etters', enz. (RMO, 2008; Omlo, 2008; Van Hoenacker, 2008).

In al deze situaties merken we vier grote overeenkomsten: (1) rondhangen op straat, (2) conflicten met de omgeving, (3) een grote meerderheid van jongens binnen deze groepen en (4) jongeren uit een overwegend lagere socio-economische klasse (Hazekamp, 1985; Palmaerts, 2007).

2.2 De maatschappelijke discoursen over rondhangende jongeren

2.2.1 De inzet van sanctionerende maatregelen: repressie van jongeren

Op federaal niveau worden er vooral maatregelen uitgeschreven voor jongeren die criminele feiten plegen. Het fenomeen 'hangjongeren' komt niet expliciet ter sprake. Deze maatregelen zijn dus bedoeld voor (hang)jongeren die zich niet aan de regels houden. Zoals reeds gezegd, betreft dit maar 2% van de ganse groep 'hangjongeren'. De maatregelen zijn opgenomen in de nieuwe jeugdwet, gebaseerd op de wet van de jeugdbescherming van 1965 (OndersteuningsStructuur Bijzondere Jeugdzorg, s.d.). Jongeren die een als Misdrif Omschreven Feit (MOF) hebben gepleegd, kunnen via het Comité Bijzondere Jeugdzorg (CBJ) of via de jeugdrechtbank een sanctie krijgen. Dat kan gaan van een berisping tot een opname in een gesloten instelling. Naast gerechtelijke maatregelen, bestaan er ook andere wetten die rechtstreeks en onrechtstreeks van toepassing zijn op rondhangende jongeren. Op 21 maart 2007 werd de camerawet goedgekeurd (Camerawet, 2007; Ministeriële omzendbrief, 2009). Regelmatig duiken er berichtgevingen op over het gebruik van camera's om rondhangende jongeren te controleren. Hoewel de camerawet een federale wet is, wordt deze bepaald op gemeentelijk niveau. De berichtgevingen komen dan ook vanuit diverse gemeenten. Een voorbeeld:

Het gemeentebestuur en de lokale politie kunnen via de camera's permanent toezicht houden op de uitgaansbuurt. In praktijk betekent dat dat ze bij een crimineel feit de beelden kunnen oproepen. 'Op die manier kunnen we overlast en baldadigheden onmiddellijk bestraffen', vertelt burgemeester Patrick Poppe (Open VLD). 'De camera's, het verscherpte toezicht van de politie en de wet op de Gemeentelijke Administratieve Sancties spelen daar een belangrijke rol in.' (Het Nieuwsblad, 2010, p. 69, zie Mediargus, 2011)

2.2.2 Beleidsplannen en doelstellingen met betrekking tot jongeren

Zowel binnen het Vlaams (2010) als Limburgs Provinciaal (2008) JeugdbeleidsPlan wordt gerefereerd aan rondhangende jongeren. Men erkent de grotendeels negatieve visie ten opzichte van rondhangende jongeren. Er is een verwijzing naar een gebrek aan tolerantie en aan publieke ruimte voor deze jongeren. Dit werd ook in eerder onderzoek aangekaart (Hangman, 2009; LiSS, 1997; Matthews, Limb, & Smith, 1998; Noorda & Veenbaas, 2006; Pleysier & Deklerck, 2006). In het Vlaams JeugdbeleidsPlan (VJP) (2010) worden een aantal voorstellen uitgewerkt om deze problemen de komende vier jaar aan te pakken. Voor het fenomeen rondhangende jongeren bespreekt men twee soorten doelstellingen. Men wil ten eerste ervoor zorgen dat kinderen en (hang)jongeren meer worden betrokken in de ruimtelijke structurele plannings en op andere vlakken die hen aanbelangen. Er zullen in de volgende jaren onder andere vormingen georganiseerd worden om de deelname van jongeren aan te moedigen. De inspraak van jongeren is momenteel nog te beperkt (De Visscher, zie Van Ceulebroeck, 2011). Onderzoekers Matthews, Limb en Smith (1998) duiden ook op het gebrek aan participatie van jongeren in onderzoek: "Young people are seldom consulted in decisions to do with their everyday environments and do so their place needs are rarely articulated" (p. 199). Ten tweede wil men ook de verdraagzaamheid ten opzichte van kinderen en jongeren laten toenemen. Dit wil men bereiken door bepaalde initiatieven, zoals de Hangman, verder te zetten en lokale bestuurders en omwonenden te sensibiliseren met betrekking tot 'het recht op spelen en hangen' (Vlaams jeugdbeleidsplan (VJP), 2010, p.80).

Op gemeentelijk niveau heeft men een aantal wetten met betrekking tot jongeren die voor overlast zorgen of misdrijven plegen (2%). In de Omzendbrief OOP 30 bis (2005) wordt er beschreven dat er voortaan Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS) mogelijk zijn voor jongeren onder de 16 jaar. Op die manier kunnen gemeenten sneller ingrijpen tegen kleine criminele feiten. Uit een onderzoek van Cammaert (2006) blijkt dat dit soort sancties in negen van de 60 ondervraagde gemeenten gebruikt worden wanneer jongeren op openbare en publieke ruimtes samenscholen. Daarnaast heeft elke gemeente tevens een jeugdbeleidsplan. Het LiSS (2010) heeft een onderzoek uitgevoerd naar de benadering van hangjongeren in de jeugdbeleidsplannen 2011-2013 van de Limburgse gemeenten (behalve Herstappe). Men kwam tot de vaststelling dat in 7 van de 42 gemeenten niets terug te vinden was over rondhangende jongeren. Van de overige 35 gemeenten, waren er 13 die weinig concrete doelstellingen formuleerden met betrekking tot dit fenomeen (LiSS, 2010, p. 2). In deze gemeenten was er ook geen positieve beeldvorming over deze jongeren te vinden. In de overige 22 gemeenten was er wel een positieve beeldvorming en waren de doelstellingen en maatregelen meer concreet uitgewerkt. Volgens dit onderzoek behoort Maasmechelen tot één van deze 22 gemeenten die iets voor deze doelgroep wil doen en daar ook concrete doelstellingen rond formuleert. In 2008 deed het LiSS een gelijksoortig onderzoek. In vergelijking met toen zijn er momenteel meer gemeenten die het thema op welke manier dan ook vermelden (35 tov 26) en proberen meer gemeenten deze jongeren vanuit een positief perspectief te benaderen (22 tov 16). De concrete doelstellingen van de gemeente Maasmechelen zijn beschikbaar in Appendix 1. Het is afwachten hoe de doelstellingen zich in de praktijk zullen vertalen.

2.2.3 De invloed van media op de beeldvorming rond rondhangende jongeren

Zoals eerder vermeld, speelt de media een grote rol in de beeldvorming rond rondhangende jongeren. Ze worden vaak weergegeven als overlastgevende jongeren. Vaak worden gebeurtenissen gedramatiseerd en is het woordgebruik negatiever (Welch, Price, & Yankey, 2002). De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) (2008) geeft een voorbeeld aan van deze onjuiste beeldvorming. Hoewel in de krant vermeld stond dat ramen door Marokkaanse jongeren werden stukgegooid, bleek het slachtoffer dit helemaal niet te weten of te denken. Volgens hem konden het eveneens autochtone jongeren geweest zijn (pp. 42-43). Deze berichtgevingen leiden tot angst en een toename van onveiligheidsgevoelens bij burgers en tot maatregelen van beleidsmakers om deze onrust te verminderen (Welch, Price, & Yankey, 2002). Het mediagebeuren trekt zich dus door naar het politiek niveau. Zij hanteren vaak harde maatregelen om de jongeren 'in te tomen' (Omlo, 2008; RMO, 2008; Van Hoenacker, 2008). Op deze manier gaat de negatieve beeldvorming domineren over rondhangende jongeren (Emmelkamp, 2004).

De jongeren worden in een negatief daglicht geplaatst, maar de omstandigheden en de sociale context worden in vele gevallen vergeten (Hazekamp, 1985). Omlo (2008) en de RMO (2008) geven aan dat de omgeving net een belangrijke rol speelt in het ontstaan van problemen tussen jongeren en omgeving. Wegens de individualisering ontstaat er minder tolerantie en dit leidt ten slotte tot minder onderlinge communicatie. Mulleners (2003) geeft bovendien aan dat de problemen eerder bij de buurt liggen dan bij de jongeren (zie Pleysier & Deklerck, 2006).

3 Invloed van Maatschappelijke Discoursen op Identiteitsvorming

In de literatuur is er heel wat bekend over de invloed van media op de burgers (Emmelkamp, 2004; Hazekamp, 1985; RMO, 2008). De vraag is of deze maatschappelijke dialogen ook een invloed hebben op de identiteitsvorming bij rondhangende jongeren. Bij adolescenten merken we dat ze meer loskomen van de normen en waarden van de ouders, experimenteren en zich 'tonen' aan de buitenwereld (LiSS, 1997; Noorda & Veenbaas, 2006). Dit doen ze door meer op te trekken met leeftijdsgenoten op plaatsen waar ze niet onmiddellijk worden gecontroleerd. Op deze manier ontwikkelen ze hun identiteit (Emmelkamp, 2004; Matthews, Limb, & Smith, 1998). Binnen dit onderzoek zal identiteit worden beschouwd als een levensverhaal, "het leven zoals het herinnerd wordt, zoals er over gedacht wordt door het individu" (Habermas & Bluck, 2000, p. 748). Deze levensverhalen kunnen volgens Geertz (1973) beïnvloed worden door maatschappelijke dialogen. De levensverhalen die dan ontstaan, zijn volgens hem 'thin descriptions' en bepalen de manier van leven. Vanuit deze visie kunnen we veronderstellen dat de maatschappelijke dialogen ook een invloed hebben op het levensverhaal van rondhangende jongeren.

4 Gebrekkige Betrokkenheid van Rondhangende Jongeren in het Onderzoek

De laatste jaren zijn er heel wat onderzoeken en artikels verschenen rond het fenomeen rondhangende jongeren. Toch worden jongeren zelden in onderzoek betrokken. In het onderzoek van Pleysier en Deklerck (2006) heeft men enkel buurtbewoners en voorbijgangers geïnterviewd over het overlastfenomeen (o.a. rondhangende jongeren) in een vijftal parken. Een ander artikel heeft het enkel over hoe rondhangende jongeren het beste worden weggejaagd (Van Hoenacker, 2008).

Lansdown (1995) noemt een aantal vooroordelen over kinderen die de participatie van jongeren in onderzoek belemmeren: "kinderen hebben niet de capaciteit om te participeren; participatie van kinderen bedreigt de harmonie en stabiliteit van het familieleven, aangezien zij de dominerende rol van ouders ondermijnen; kinderen kunnen enkel participeren wanneer ze verantwoordelijkheid kunnen opnemen; participatie kan leiden tot verantwoordelijkheden die 'het kind zijn' verhindert " (p. 20). Deze oordelen zijn strijdig met het artikel 12 van het IVRK (1989) waarin vermeld staat dat elk kind recht heeft op vrije meningsuiting en dat met deze mening rekening dient gehouden te worden, zeker wanneer het gaat om dingen die het kind aanbelangen.

Een aantal onderzoekers liet jongeren wel aan het woord. Dit was het geval in een aantal vrijetijdsonderzoeken waarin het thema 'rondhangen' werd opgenomen (Euregionaal jongerenonderzoek, 2008a; Euregionaal jongerenonderzoek, 2008b; Palmaerts, 2007; Verbert, 2002). In het onderzoek van Malone en Hasluck (1998) heeft men jongeren laten deelnemen in discussies over hun omgeving. Van Der Meer (2009) betrok in opdracht van de RMO ook één jongere in de discussies over het advies 'Tussen flaneren en schofferen' van de RMO. Jongeren worden sterk betrokken in projecten zoals Hang Around, waarin het de bedoeling is dat jongeren met een bepaald budget een evenement organiseren voor hun omgeving. Dit project heeft als doel om jongeren op een positieve manier in beeld te brengen (Kooijman, 2008).

5 Samenvatting

Over het algemeen wordt in de media hoofdzakelijk een negatief en eenzijdig beeld opgezet over rondhangende jongeren: deze jongeren zorgen voor heel wat overlast en worden vaak met harde hand aangepakt. De rol van de omgeving en de maatschappelijke discoursen rond rondhangende jongeren worden vaak genegeerd. Er blijkt weinig communicatie te zijn tussen jongeren en de buurt, media en beleid. De jongeren worden nog te weinig betrokken in de berichtgevingen of onderzoeken rond rondhangende jongeren. In dit lokaal kwalitatief onderzoek te Maasmechelen staan de jongeren centraal. Matthews, Limb en Smith (1998) en de RMO (2008) geven het belang aan van lokaal onderzoek om meer inzicht te krijgen in de verstandhouding tussen jongeren en hun omgeving. Verder laten we in dit onderzoek rondhangende jongeren zelf aan het woord om aldus hun verhaal in beeld te brengen. Zo krijgen we een idee van wie deze rondhangende jongeren zijn, waarom ze zich op een bepaalde manier gedragen en welke betekenis de activiteit 'hangen' voor hen heeft.

METHODE

Het doel van deze eindverhandeling is het perspectief van jongeren ten aanzien van rondhangen en de invloed op hun identiteitsvorming weer te geven. Dit perspectief werd in kaart gebracht via diverse methoden zoals etnografische veldnota's, graffiti, semigestructureerde interviews, Facebook, enz.

In dit hoofdstuk bespreek ik ten eerste de onderzoeksdesign, waarin de verschillende onderzoeksmethoden worden belicht. Daarna stel ik de onderzoeksdeelnemers en het verloop van het onderzoek (procedure) voor. Tot slot presenteer ik de manier waarop de onderzoeksdata werden geanalyseerd.

1 Onderzoeksdesign

De bevindingen van dit onderzoek zijn gebaseerd op een etnografische studie. We gebruiken daarbij *participerende observaties*, verspreid over 22 dagen (veldnota's). De reden om net deze onderzoeksmethode te gebruiken, is het feit dat we de leefwereld van de jongeren in kaart willen brengen. Dit doel kunnen we het best bereiken door het 'rondhangen' waar te nemen vanuit hun perspectief en door tijd met hen te spenderen, te observeren en deel te nemen aan activiteiten die hen aanbelangen (O'Reilly, 2005).

Daarna werd een *graffitiproject* met jongeren opgezet, een idee dat reeds bestond bij de jongeren van de wijk. Uit divers onderzoek blijkt namelijk dat wanneer participanten intrinsiek gemotiveerd zijn er een grotere kans is op succes in vergelijking met opgelegde activiteiten (extrinsieke motivatie) (Ryan & Deci, 2008, zie Vansteenkiste & Neyrinck, 2010). Graffiti is bovendien niet uitsluitend een vorm van vandalisme, maar kan voor jongeren ook een betekenisvolle uitingsvorm zijn. Graffiti is een manier om zich te tonen en gehoord te worden in de maatschappij als andere uitdrukkingsvormen onbestaand of onvoldoende zijn. Thema's die hen aanbelangen komen tot uiting in graffiti. Een van die thema's kan bijvoorbeeld te maken hebben met identiteit. Aangezien graffiti zichtbaar is voor anderen, zijn de berichten ook geschreven naar de maatschappij (Rothman, 2004; Snyder, 2009).

Om een antwoord te krijgen op onze onderzoeksvragen werden een aantal thema's omtrent rondhangen extra bevraagd aan de hand van een *semigestructureerd interview*. Elk thema omvatte een aantal richtvragen, die tijdens het gesprek konden worden gebruikt. De thema's die werden gekozen werden afgeleid uit de geraadpleegde literatuur. Het interviewschema is te raadplegen in Appendix 2. De interviews werden getranscribeerd volgens de transcriptienotatie van Hutchby en Wooffitt (1998), Antaki, Billig, Edwards en Potter (2003) en Kogan en Gale (1997). Er werd ook gebruik gemaakt van een projectplaat met de titel 'rondhangen is...' die de jongeren zelf konden aanvullen (zie Appendix 3).

Tot slot werd *Facebook* ook frequent gebruikt als communicatiemiddel met deze jongeren. Dit gebeurde zowel door chatsessies als door berichten (privé en prikbord). Bijvoorbeeld het feit dat er naast graffiti ook geïnterviewd zou worden, werd in het contact met de jongeren en via Facebook aan de jongeren meegedeeld. Er werden onderling ook gsm-nummers uitgewisseld.

Vanuit de verschillende onderzoeksmethoden die gebruikt werden, ontstonden er volgende onderzoeksdata: (1) notities van participerende observaties (22 dagen), chatconversaties en berichten van Facebook en reflecties van de onderzoekster; (2) 34 schetsen en 10 graffiti pieces

uit het Graffitiproject; (3) Vijf interviews - waarvan vier individuele gesprekken en één groepsinterview - afgenomen van de jongeren.

2 Participanten

Dit etnografisch onderzoek kwam tot stand in de multiculturele wijk Kaemelsheuvel te Maasmechelen. Deze wijk is een sociale woonwijk die door de mijnindustrie in Maasmechelen vooral bevolkt werd door gastarbeiders die na WOII werden gerekruteerd. Momenteel zijn er 12 verschillende nationaliteiten (Belgen, Italianen, Turken, Spanjaarden, Marokkanen, Grieken, Fransen, Polen, Duitsers, Kosovaren, Oostenrijkers en Nederlanders) gehuisvest en verspreid over 846 inwoners. Binnen de leeftijdscategorie van 12 tot 25 jaar zijn er zo'n 130 jongeren (Gemeente Maasmechelen, persoonlijke communicatie, januari, 2012).

Via contactmomenten in deze wijk en via andere kanalen, zoals onder andere het graffitiproject en Facebook, kwam ik in contact met 'rondhangende' jongeren, waarmee ik korte gesprekken had, activiteiten deed, het graffitiproject opstartte, enz.. Gedurende een jaar had ik op die manier contact met een vijftigtal jongeren. Uit deze groep vormden een zevental de *kernparticipanten*. Zij hadden een gemiddelde leeftijd van 17 jaar (16-24 jaar). Deze groep bestond uit jongeren van o.a. Turkse, Marokkaanse en Albanese afkomst. De jongeren waren deelnemers van het Graffitiproject en de semigestructureerde interviews die in deze wijk werden georganiseerd voor jongeren vanaf 16 jaar. De jongeren die deelnamen aan het Graffitiproject gaven hun mondelinge goedkeuring met betrekking tot het gebruik van hun graffitiwerken en interviews in deze eindverhandeling. Voor meer informatie in verband met de rekrutering van deze jongeren, verwijs ik naar de beschrijving van de onderzoeksprocedure.

3 Procedure

De onderzoeksprocedure kunnen we in de tijd opdelen in verschillende fasen.

3.1 Participerende observatie

Via participerende observatie werden 22 dagen (verspreid over 7 maanden) in de wijk doorgebracht. De observaties vonden vooral plaats tijdens weekenden en vakanties. De eerste ontmoetingen met de jongeren vonden in april 2010 plaats toen er een voetbaltoernooi in de wijk werd georganiseerd. Na elke ontmoeting werden er notities gemaakt, waarin zowel beschrijvende informatie (observaties en gesprekken van en met jongeren) als eigen onderzoeksreflecties opgenomen werden. De notities zijn reconstructies van de contacten met deze jongeren. Zowel hun verhaal als de manier waarop ze het brachten werden zo nauwkeurig mogelijk weergegeven. De beschrijvende paragrafen bevatten in het begin van het veldonderzoek vooral observaties van de wijk, het taalgebruik van de jongeren en hun gedrag. Geleidelijk aan werd er meer toegang verkregen tot meer persoonlijke verhalen over hun ongenoegen en wensen met betrekking tot de wijk.

3.2 Graffiti

Tijdens de participerende observaties in de wijk werd duidelijk dat de jongeren zich verveelden. Toen er gevraagd werd wat hun zou interesseren, kwam 'graffiti' regelmatig ter sprake. De jongeren hadden de intentie om de wijk op te fleuren met graffiti. Een aanvraag voor een graffitiproject werd gezamenlijk ingediend bij de gemeentelijke jeugddienst, die hiervoor een budget vrijmaakte. Het project werd in de wijk Kaemelsheuvel bekend gemaakt via het uitdelen van flyers (zie Appendix 4), zowel aan jongeren als aan huis. Bovendien werd een e-mailadres en

een Facebookpagina aangemaakt. Vervolgens werd een graffiti-kunstenaar aangeworven die vertrouwd was met straatjongeren en die zelf ook een fervent graffitijspuiter was.

Op 22 oktober 2011 ging het graffiti-project van start. Via Facebook schreven 14 jongeren zich in voor dit project. Uiteindelijk kwamen er zes jongeren opdagen. Het project omvatte 4 sessies (zie Tabel 1).

Tabel 1
De Organisatie van het Graffiti-project

Dagen	Inhoud
22 oktober 2011	- Informatie project - Tags en poppetjes - Eerste painting op paneel
3 november 2011	- Stencils - Eigen pieces ontwikkelen op panelen
5 november 2011	- Annulatie door jongeren
6 november 2011	- Annulatie (Offerfeest)
11 november 2011	- Grote piece maken (Kaemelsheuvel)
13 november 2011	- Afwerking grote piece (Kaemelsheuvel)

De eerste dag kregen de jongeren meer informatie over het doel van dit project in het kader van mijn eindverhandeling. Ook werden afspraken gemaakt met betrekking tot vertrouwelijkheid en anonimiteit van de verzamelde onderzoeksgegevens via dit project. De graffiti-kunstenaar gaf de eerste twee sessies theoretische en praktische informatie omtrent tags³, poppetjes, stencilgebruik en spuittechnieken (rechte lijnen, schaduw, sterretjes, enz.). De jongeren probeerden hun eigen stijl te creëren, maakten hun eigen tags en probeerden al een aantal woorden in graffiti-stijl te schrijven. Ze hadden de tweede sessie eveneens toegang tot een laptop met internet, waarmee ze een zwart-wit tekening naar keuze konden opzoeken en konden spuiten op de beschikbare panelen. Die dag werden ook hun eerste pieces⁴ een realiteit. De twee volgende dagen werden ingevuld met het uitwerken van het piece KAEMELSHEUVEL, de naam van hun wijk. Na deze vier dagen waren de weersomstandigheden niet meer optimaal om graffiti te spuiten, waardoor er een winterstop werd ingelast. Het project werd in Kaemelsheuvel afgesloten met een evaluatie. De jongeren werden verrast met een schetsboek en een potlood als beloning. Ze bepaalden samen extra thema's voor pieces en de graffiti-locaties in de wijk. Aan het Maaslands Huis en buurtbewoners werd toestemming gevraagd om de graffiti-ontwerpen op de afgesproken locaties te spuiten (zie Appendix 5).

3.3 Interviews

Tijdens de graffiti-workshops werden de jongeren uitgenodigd voor een interview over rondhangen. De jongeren waren vrij al dan niet te participeren. De individuele interviews gebeurden in een apart lokaal aan de hand van bijgevoegd interviewschema (zie Appendix 2). De gesprekken werden opgenomen met een dictafoon. Daarnaast werd ook een groepsgesprek afgenomen.

³ Een tag is de handtekening/graffitinaam van de painter (Snyder, 2009).

⁴ Een piece is een graffiti-tekening, vaak gebruikmakend van verschillende kleurentaferelen (Snyder, 2009).

4 Analyse

De analyse van de onderzoeksdata is driedig. Deze drie afzonderlijke analyses worden uiteindelijk samengebracht, waardoor triangulatie⁵ is gegarandeerd. De *graffiti* zal worden geanalyseerd aan de hand van de methode van Panofsky (1957) zoals beschreven door Rose (2007). Panofsky analyseerde visueel materiaal op drie niveaus. Het eerste niveau is pre-iconografisch. Het visueel materiaal (hier graffiti) wordt zeer beschrijvend benaderd - wat zie ik? - en de nadruk ligt hierbij op de compositie: hoe verhouden de verschillende elementen binnen de prent zich tot elkaar (locatie, kleurcontrast)? Tonkiss (1998) en Gill (1996) noemen dit het lezen van het materiaal 'with fresh eyes'. Stilstaan bij het materiaal zonder vooroordelen kan zorgen voor belangrijke inzichten die anders verloren zouden gaan (zie Rose, 2007). Het tweede niveau (iconografisch) legt de nadruk op de symboliek van de elementen die worden weergegeven in de pieces. Het derde 'iconologische' niveau overstijgt de twee vorige niveaus door de culturele context te associëren met de pieces.

De *semigestructureerde interviews* en *veldnota's* zullen getranscribeerd worden aan de hand van een thematische open coding methode (Corbin & Strauss, 2008). Tijdens de tekstanalyse van de interviews worden er via open coding thema's gezocht en gecodeerd. Nadien wordt ook getracht om relaties tussen verschillende thema's te zien. Ook tegenstrijdigheden (binnen thema's) worden meegenomen tijdens de analyse van het materiaal. Naast het tekstuele stuk wordt rekening gehouden met de toon en de taal van de interviewers, maar dit op een eerder rudimentair niveau.

---

⁵ Het gebruik van meerdere gegevensbronnen, waardoor de geldigheid van de resultaten verzekerd is (Harinck, 2007).

RESULTATEN

Het onderzoek in Maasmechelen startte afgelopen jaar met het leren kennen van deze 'rondhangende' Jongeren. Wat het fenomeen rondhangen voor hen betekent, wordt besproken in hoofdstuk 1. Uit de verschillende interviews, observaties en graffitipieces van deze jongeren blijkt dat het rondhangen een klein, maar belangrijk onderdeel uitmaakt van een groter cultureel fenomeen: de straatcultuur. Deze cultuur zal in hoofdstuk 2 verder toegelicht worden. Daarnaast valt op dat de traditionele thuiscultuur ook een belangrijk aspect is in het leven van deze jongeren. Hoe deze cultuur interageert met de straatcultuur, komt aan bod in hoofdstuk 3. Vanuit de jongeren heerst ook een groot ongenoegen naar de maatschappij. De relatie tussen de straatcultuur en de maatschappelijke cultuur zal in hoofdstuk 4 aan bod komen. Tot slot belicht ik in hoofdstuk 5 de invloed van de verschillende facetten op de identiteitsontwikkeling van deze jongeren.

Hoofdstuk 1: het Fenomeen Rondhangen

In dit hoofdstuk belicht ik de kenmerken van het rondhangen. Allereerst wordt de situering weergegeven van Kaemelsheuvel als wijk. Nadien komen de verschillende facetten van het rondhangen aan bod, zoals o.a. de locatie, de periode, de redenen, enz. van het rondhangen.

1 Het 'Kaemelsheuvel Gangster Paradise/Park' (KGP)

Figuur 1. Kaemelsheuvel, de naam van een wijk gelegen in Maasmechelen.

Wanneer je door Kaemelsheuvel of Maasmechelen wandelt, merk je dat op verschillende plaatsen drie letters opduiken, namelijk KGP (zie Figuur 2). Dit is het kenteken van de wijk (en straat) **Kaemelsheuvel** (zie Figuur 1). De eerste letter 'K' verwijst tevens naar deze wijk. Dit is de plaats waar al deze jongeren zijn opgegroeid.

Deze wijk is sinds haar ontstaan een heel multiculturele wijk binnen (3630) Maasmechelen. Kaemelsheuvel heeft eveneens een reputatie van een onverzorgde, bijna vergeten, achtergestelde wijk met veel afval, glas en rommel (vb. defecte staande lamp, zak aardappelen, enz.) naast een overvolle vuilbak. De wijk ziet er in eerste instantie verloederd uit. Een jongere vertelde hierover het volgende:

Ge kunt eigenlijk wel stellen dat de wijk een achtergestelde buurt is. Er zijn hier nog heel veel mensen, zelfs van de nieuwe generatie die nog geen fatsoenlijk Nederlands kunnen. Die kinderen zijn bijvoorbeeld 8 jaar en die kunnen dat nog niet eens fatsoenlijk. En zo blijft dat doorgaan. Dan vinden ze geen werk. Dan vinden ze dat het niet meer de moeite is om werk te zoeken, dan gaan ze doppen. En 30 jaar later hangen die jongeren hier nog. Er zijn natuurlijk ook jongeren die hier weggaan en verder gaan studeren, maar 70-80% van de mensen hier hebben geen goed diploma, zijn werkloos... en waarschijnlijk hun kinderen ook weer. (veldnota's, 25 september, 2011, p. 23)

Figuur 2. Kaemelsheuvel Gangster Park/Paradise (KGP), het wijkteken van Kaemelsheuvel.

Daarnaast merkte ik dat de wijk zeer hecht is. Aangezien veel jongeren op straat vertoeven, kent iedereen elkaar en kunnen we spreken van een groot gevoel van verbondenheid en collectieve identiteit. De jongeren hebben ook veel positieve herinneringen aan hun wijk. Zo spreken ze vooral over de sfeer die de wijk en de straat voor hen uitstraalt. Dit was volgens de jongeren vroeger zelfs meer dan nu:

Ge had zo'n leven he. Kaemelsheuvel, dat is zo een plaats, ge wilt daar gewoon leven, ge wilt daar buiten slapen, wou ik , begrijpt ge, dat is zo fijn buiten, dat is zo zo plezier, zo amusement he. (Interview 6, p. 25)

Ze maken hun verbondenheid duidelijk door het kenteken dat de jongeren gebruiken. Ze zijn afkomstig van Kaemelsheuvel uit Maasmechelen en ze zijn trots om dit aan de buitenwereld te tonen (via graffiti). Door KGP op muren te verspreiden, nemen ze echter ook plaats in, iets dat later in deze eindverhandeling meer aan bod komt. Ook andere wijken in Maasmechelen gebruiken een wijkkenteken zoals Vrijhei Gangster Park (VGP), Beerensheuvel Mafia Street (BMS), Eisdan Mafia Dorp (EMD) en Little Spain Rangers (LSR).

2 Rondhangen in Kaemelsheuvel

Hoewel jongeren aangeven dat er verschillende plaatsen zijn waar ze rondhangen, is 'het pleintje' één van hun vaste en meest frequente rondhangplaatsen. 'Het pleintje', een lokaal gelegen ruimte in Kaemelsheuvel, kan je voorstellen als een groot grasveld dat in de helft gescheiden wordt door een pad. Aan de ene zijde van het pad ligt een groot voetbalveld. Aan de andere zijde bevindt zich een klein speeltuintje met een klimrek, een wip en (sinds kort) een basketbalveld. Het is daar dat ik de jongeren voor het eerst heb ontmoet. De meeste jongeren geven aan dat buiten wordt rondgehangen. Een aantal jongeren geeft ook aan dat ze binnen (op hun kamer) met een aantal vrienden samenkomen en 'hangen'.

De meeste jongeren zijn het eens dat het vooral jongens zijn die rondhangen. Hoewel meisjes altijd mogen langskomen, vinden ze dat meisjes niet op straat horen. De straat is soms gevaarlijk en ze kunnen zich ook minder goed verdedigen wanneer ze worden aangevallen. Dit sluit aan bij de Islamcultuur dat meisjes minder buitenhuis mogen (zie o.a. Interview 4(2), p.11). Een jongere vertelde dat meisjes niet met jongens mogen praten. Ze worden sterk beschermd door hun cultuur. Hoewel jongens en meisjes even geliefd zijn, blijken jongens belangrijker te zijn in de cultuur. Zij zorgen namelijk voor de voortzetting van de familiegeneratie. Zij krijgen sneller meer verantwoordelijkheden en vertoeven sneller op straat. Men verwacht van hen dat ze met die verantwoordelijkheden en vrijheid kunnen omgaan en zichzelf kunnen behelpen of verdedigen. Daarnaast vertellen enkele jongeren dat er ook rondhangende meisjes zijn. Zij zouden ook drinken en roken op straat, maar zouden zich minder begeven in het criminele milieu.

Een zeer belangrijk aspect van het rondhangen is een plaats hebben om met *vrienden* af te spreken. Bij deze jongeren is die ontmoetingsplaats op straat. Vaak bevinden zich verschillende groepjes op het pleintje. Jongeren hangen vooral rond met vrienden van dezelfde nationaliteit, maar soms is er ook een gemengde groepssamenstelling. Een jongere geeft aan dat je 'goed' moet zijn, waarmee bedoeld wordt dat je respect moet tonen en 'chill' moet zijn. Als je teveel bluft of je hebt teveel praatjes (die hun niet zinnen), dan hoor je er niet bij. Opvallend hierbij is de eensgezindheid tussen de jongeren die belangrijk is. Ze hangen vooral rond met jongeren met dezelfde ideeën, jongeren die tevens straatgehecht zijn en voornamelijk uit dezelfde wijk komen. Jongeren van Kaemelsheuvel zijn, ondanks hun verschillende achtergrond en afkomst, heel hecht.

Deze hechtheid is er ook met andere multiculturele wijken en minder met (hoofdzakelijk) Belgische wijken. Volgende jongere geeft dit aan door een vergelijking te maken met Genk:

Maasmechelen is nog de enigste plek waar echt nog echt een band heeft met elkaar, die straten, die wijken met elkaar. We hangen nog aan elkaar, we zijn stevig gebleven. Als ge Genk⁶ ziet, één zegt fuck Sledderlo, die andere zegt, fuck Kolderbos, terwijl dat één natie is, begrijpt ge? [...] Maar hier in Maasmechelen⁷ is Vrijhei, Kaemelsheuvel, Beerensheuvel, Cité, Eisden-dorp, overal, Vucht, Leut. En iedereen samen met elkaar. Alleen Vucht, Leut, dat is meer zo van die Belgen en die komen niet bij ons hangen, dus die kennen we ook niet, maar als ge kijkt Kaemelsheuvel, Vrijhei, Beerensheuvel, Cité, allemaal samen. (Interview 4 (1), p. 17-18)

Er bestaan dus verschillende jongerengroepjes (vanuit verschillende gelijksoortige wijken) die op een gegeven moment één worden, die niet tegen elkaar strijden, maar samen strijden.

Rondhangen vindt niet altijd plaats: het is op twee manieren tijdsgebonden. *Ten eerste* gebeurt het rondhangen tijdens de schoolperiode - net als andere vrijetijdsbestedingen - vooral plaats na school. Meestal wordt vlak na school rondgehangen of 's avonds, wanneer het donker is. Tijdens de vakantie hangen tieners meestal gedurende de dag rond, oudere adolescenten komen vooral 's avonds op straat. Hoewel de meeste jongeren ook aan sport doen, zijn er een aantal dagen waarop ze geen training of match hebben. Om die dagen op te vullen, hangt men rond. *Ten tweede* geven jongeren aan dat men frequent rondhangt tussen 12 en 20 (24) jaar (adolescentie). Deze vrijetijdsbesteding is voor de meeste jongeren tijdelijk en neemt af wanneer er verantwoordelijkheden opgenomen worden: werk, opleiding, gezin (trouwen), auto, enz. Er is dan minder tijd om rond te hangen en je wordt volgens de jongeren ook meer volwassen. Er zijn andere prioriteiten en de verantwoordelijkheden die op hun pad komen, werken de afname van het rondhangen ook in de hand. Dit wordt ook van hen verwacht:

Ja, dus allee, als tiener is dat fijn om eens rond te hangen, Ja. Maar als ge ouder wordt, dan denkt ge. Dan verwacht ge ook dat jongeren ofwel gaat werken ofwel iets gaat studeren. Ja. Dat is ook genoeg geweest he. Ge kunt ook niet blijven. Na uw 18e zijt ge volwassene, dus moet ge ook andere. Andere prioriteiten of zo. Dan hebt ge ook uw eigen las, lasten. Moet ge ook uw verantwoordelijkheid nemen. Voor uw werk enzo, dus. daarna zijn meer verantwoordelijkheden en dan. Dan past dat plaatje niet meer. Dan wordt ge volwassener ook. (Interview 5, p. 17)

Wanneer deze verantwoordelijkheden niet vervuld (kunnen) worden, blijkt de eindleeftijd van 20-24 jaar niet meer te gelden en blijven werkloze jongeren/volwassenen ook frequent op straat rondhangen. Dit leidt soms tot grote leeftijdsverschillen op straat (range van gemiddeld 12 tot 30-40 jaar), dat door sommige jongeren niet als positief wordt gezien. Anderen merken op dat via deze voorgangers bepaalde gerespecteerde straattradities, -normen en -waarden worden doorgegeven.

Rondhangen neemt af, maar stopt niet, geven jongeren aan. Wanneer er tijd en ruimte is (tijdens verlof van het werk) zal men altijd opnieuw vertoeven op straat.

⁶ Stad in Limburg. Deze omvat o.a. multiculturele wijken zoals Sledderlo en Kolderbos (gebouwd in mijnperiode '60).

⁷ Gemeente waarin de einderverhandeling plaatsvindt. Deze gemeente omvat verschillende deelgemeenten en wijken, waaronder Vrijhei, Kaemelsheuvel, Beerensheuvel, Eisden Cité, Eisden-dorp, Vucht, Leut, enz. (zie Appendix 6).

Figuur 3. Rondhangen is ... (aangevuld door een jongere).

3 Rondhangen is ... een Evenwaardige Vrijtijdsbesteding Naast Andere Hobby's

Rondhangen betekent voor deze jongeren dat je straatgehecht bent. De meeste activiteiten gebeuren dan ook op straat of op het pleintje. Rondhangen betekent zich uitleven MET VRIENDEN zonder dat er mensen je tegenhouden (zonder sociale controle). De jongeren ervaren het rondhangen ook als een plaats waar ze de vrijheid hebben om te experimenteren (met alcohol en drugs bijvoorbeeld), en te doen wat ze zelf willen en waar ze zelf zin in hebben.

Soms gaat het rondhangen gepaard met rustige activiteiten zoals 'spaicen' (chillen) en tijd doden⁸. Er is ook ruimte voor allerhande gesprekken die kunnen variëren van serieuze onderwerpen (vb. problemen) tot lachwekkende, hilarische verhalen. Er wordt ook heel vaak gesproken over meisjes en liefdesrelaties. Daarnaast is de straat de plaats om 'zaken' te regelen (drugs, inbraken plannen).

Wegens een gebrek aan infrastructuur (zitbanken vb.) proberen ze zich op een andere manier te amuseren. Ze willen actie in hun leven, die ze onder andere kunnen bereiken door tussen de groepsleden stoer te doen en elkaar uit te dagen:

Allee, we doen wel stoer tussen vrienden he, begrijpt ge? Bijvoorbeeld op één wiel. Maar dat is tussen vrienden he, dat is wat wij doen, dat is gewoon fijn op de scooter. Altijd op de rechte weg rijden is ook niet fijn he, dan moet ge ook een beetje dingen meemaken zo, zo een beetje actie meemaken. (Interview 4(1), p.15)

Deze actie kan zich ook voortzetten naar buurtbewoners of voorbijgangers. Zo komt het wel regelmatig voor dat men meisjes naroept:

Die andere jongens willen gewoon iets in zijn leven meemaken, daarom kijken zo boos, in de wijk, miiii⁹ we hebben een vrouw bang gemaakt, ((gemurmel)). Dat is allemaal niks, begrijpt ge wat ik bedoel? (interview 6, p.11)

Wanneer de verveling blijft voortduren, spreken jongeren over 'gaan begaaien'¹⁰ en **vandalisme** plegen. Rondhangen gaat dan ook soms gepaard met 'geld maken' via illegale, criminele praktijken, zoals het dealen van drugs en inbraken bijvoorbeeld. Hoewel er criminele activiteiten kunnen plaatsvinden wordt dit bijna altijd door de personen zelf beslist. Een jongere verwoordt dit als volgt:

Ik trek niemand, ik persoonlijk, of de meesten doen dat, die trekken niemand in hun zaak of in hun slechte kanten. Misschien echte slechteriken, die die straat in de sjlechte kant wilt brengen, die daarmee zijn eigen geld gaat verdienen als die anderen sjlechte dingen doen, die, dat zijn de top, zeg maar, maffioso, of van die echte echte bendes. Maar wij zijn gewoon straatjongeren, we zijn gewoon hangjongeren. Als we niks te doen hebben, euh dan, of als we geen geld hebben, als we echt geld nodig hebben en als we niks hebben (Interview 4(1), p.13)

De jongeren differentiëren zich van bendes, die georganiseerde criminele activiteiten plegen. Er is geen hiërarchie en er zijn geen opgelegde regels waaraan zij moeten voldoen. Zij doen dit uit eigen noodzaak, wanneer ze geld nodig hebben of zich vervelen. Dit blijft een persoonlijke keuze. Hoewel criminaliteit en vandalisme als een evident gegeven worden gezien, geven toch enkele jongeren aan dat het rondhangen wordt verziekt door dat kleine aantal criminele jongeren.

⁸ Tijd doden wordt door jongeren niet ervaren als tijdverspilling (Interview 5, p. 17).

⁹ Mi (Citétaal): afkorting van Minchia (ook wel verbasterd tot Minga [Mienkja]: uitroep van ergernis, strijdbaarheid, verbazing, bewondering (Ramaekers, 1998, p 1-2).

¹⁰ Uit de bol gaan (Het Vlaams Woordenboek, 2012)

4 Rondhangen met een Reden

Er bestaan talloze redenen waarom jongeren willen rondhangen. Deze zijn ook gerelateerd aan de activiteiten tijdens het rondhangen. Rondhangen is voor de meeste jongeren **dubbel**: langs één kant is rondhangen een bewuste keuze, omdat het leuk is en ze zich op straat kunnen amuseren. Ze kiezen, naast een andere hobby, om op straat rond te hangen:

Ja, maar ik denk dat rondhangende jongeren allebei doen eigenlijk. Want er zijn ook mensen die voetballen, er zijn ook mensen die niet voetballen, dus eigenlijk is dat meer een persoonlijke keuze van: zou ik dat wel gaan doen of niet? Als iemand sport interessant vindt – ik denk dat de meesten toch wel een club hebben hier. (Interview 5, p. 3)

De ontmoeting van vrienden is ook één van de sterkste motieven om op straat rond te hangen. Ze kunnen dan samen dingen ondernemen en experimenteren. Rondhangen is ook een goedkope vrijetijdsbesteding. Langs de andere kant zijn er ook een aantal andere redenen die aan de grondslag liggen van het rondhangen. Een jongere geeft aan dat je daar soms in verzeild geraakt door in contact te komen met andere jongeren die rondhangen:

Ge kunt dat soms ook niet altijd vermijden. Ja, dat is nu gewoon, al uw vrienden zijn buiten en die zijn ook rond aan het hangen en ge wordt daar automatisch mee betrokken, dus. (Interview 5, p. 3)

Heel wat jongeren klagen over het feit dat er niets anders te doen is in Maasmechelen. Ze komen uit verveling samen op straat waar ze zichzelf trachten te amuseren op andere manieren. Rondhangen betekent niet onmiddellijk dat er problemen thuis zijn. Een jongere zegt dat hij een goede band heeft met zijn ouders. Soms zijn er wel problemen in de thuissituatie (vb. gescheiden ouders, jongeren waar niet naar wordt omgekeken) waardoor ze op de straat 'vluchten' om even thuis weg te zijn. Een jongere vertelt daarbij dat het meestal deze jongeren zijn die zorgen voor problemen op straat. Samenvattend kunnen we stellen dat alle jongeren die ik heb ontmoet op straat rondhangen, maar de redenen om zich op straat te begeven zijn erg uiteenlopend.

5 Een Klein Fenomeen in een Groter Geheel

We merken dat rondhangen voor jongeren heel wat meer betekent dan enkel vandalisme en criminaliteit. Het is vooral een manier om hun vrienden te ontmoeten en los te komen van het thuismilieu. Ze kunnen leren omgaan met vrijheid (zonder sociale controle), niet alleen met het consumeren van alcohol en drugs (experimenteren), maar ook met de regels die er in de maatschappelijke cultuur aanwezig zijn. Jongeren zoeken ook een manier om zichzelf te amuseren (via criminaliteit). Aangezien er volgens de jongeren weinig tot niets in Kaemelsheuvel (Maasmechelen) te doen is, voelen ze zich 'verplicht' om zich aan dit soort amusement over te geven.

Hoofdstuk 2: de Cultuur van de Straat

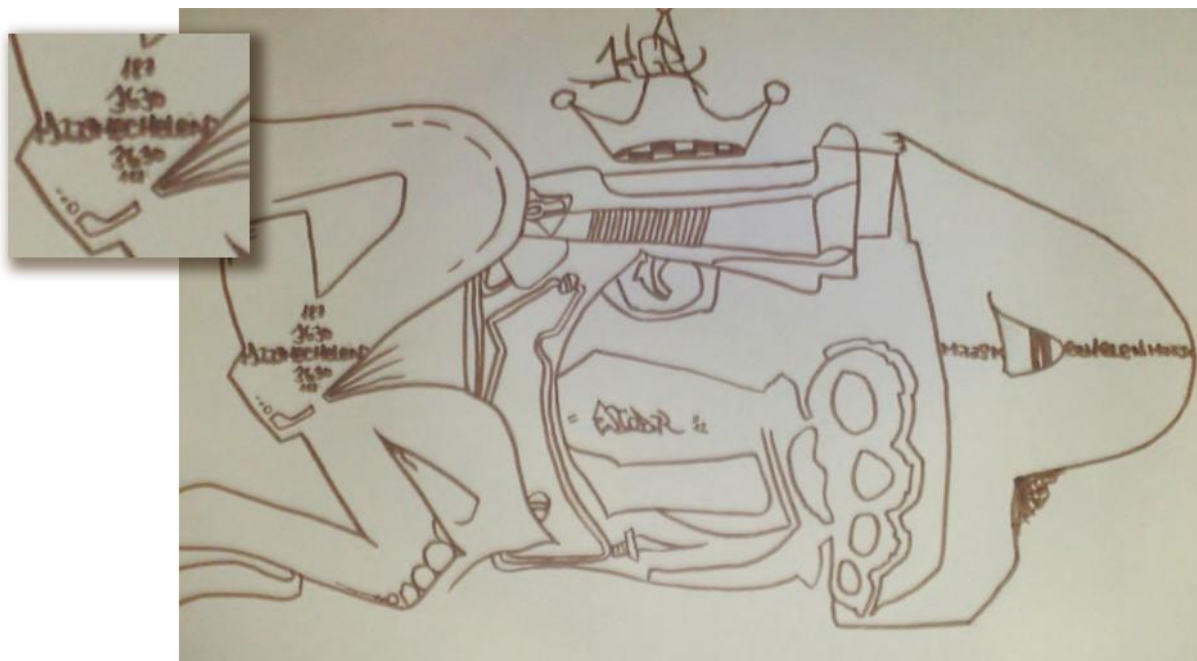
De Straatcultuur die achter het rondhangfenomeen schuilgaat, wordt door de maatschappij gezien als een geweldcultuur. Hoewel er een eenzijdig beeld bestaat over deze rondhangende jongeren, belicht ik de verschillende componenten van de straatcultuur die de jongeren via graffiti pieces uitdrukten tijdens en na het graffiti project: de gangwereld uitgedrukt in crimineel gedrag en graffiti, druggebruik op straat, de specifieke straattaal- en houding, de invloed van rolmodellen en tot slot de negatieve gevolgen van deze straatcultuur.

We kunnen spreken van een *straatcultuur*, aangezien we merken dat de jongeren de omgang op straat een evident gegeven vinden die ze gedurende hun leven hebben aangeleerd. Uitspraken zoals "dat is al altijd, dat is al JAREN zo", "dat is niks speciaals" en "dat gebeurt automatisch, iedereen doet dat", bevestigen het bestaan van een diepgewortelde cultuur. Deze kennis wordt gedeeld met elkaar en de belangrijke aspecten daarvan komen bovendien terug in de graffiti pieces. Het lijkt er zelfs op dat graffiti een uithangbord is om hun cultuur een plaats te geven in deze maatschappij.

1 De Ondergrondse Gangwereld

In Figuur 4 zien we het wijkteken van Kaemelheuvel (KGP). Er zijn drie letters aanwezig (met belangrijke details), die elk een eigen betekenis hebben. Daarnaast zien we boven de letters een kroontje, waar dezelfde drie letters nog eens herhaald worden. De letter G van KGP (zie Figuur 4) staat voor **Gangster**. Het gangsterwezen omvat een groot deel van de straatcultuur. De details die zijn weergegeven in de G, verwijzen bovendien naar belangrijke aspecten van het gangleven (wapen, boksbeugel, mes en Escobar¹¹).

Wanneer we de detailgegevens bekijken van letter K (Kaemelsheuvel), staat er ook het cijfer 187 in vermeld, de code voor moord binnen het gangwezen. Zo merken we snel op dat de wijk en de gangwereld met elkaar gerelateerd zijn.

Figuur 4. Kaemelsheuvel Gangster Park/Paradise (KGP), het wijkteken van Kaemelsheuvel.

¹¹ Pablo Escobar: Colombiaanse drugsbaron die rijk werd door cocaïnehandel (wikipedia, 2012)

Hoewel een gang vaak te maken heeft met criminaliteit, speelt het groepsgevoel ook een belangrijke rol: behoren tot een groep, waar niemand elkaar achterlaat, men het voor elkaar opneemt en elkaar beschermt.

1.1 Criminaliteit

Een jongere zegt vaak met criminaliteit geconfronteerd te worden: "Ik tik Maasmechelen in, alleen maar diefstallen en inbraken, diefstallen en inbraken. Dat is heel heel actief in Maasmechelen" (Interview 4(1), p.11). Ze zijn opgegroeid samen met en tussen mensen die criminele feiten plegen. Voor hen is dit normaal en gewoon, aangezien ze het nooit anders hebben gekend. Toch maakt dit hen niet bang, want ze weten wie zulke criminele feiten plegen ("dat zijn niet de beesten van de straat") en waarom deze mensen dat doen. Aangezien de jongeren criminaliteit een evident gegeven vinden, komen we ook terecht bij hun **rolmodellen** binnen het gangleven. De combinatie van rapmuziek en hun voorbeeldfiguren (oudere jongeren die reeds criminele feiten hebben gepleegd en een mooie geldsom op die manier verdienen) zorgen ervoor dat ze zelf ook criminele feiten (willen) plegen. Dit geeft hen een kick en zorgt voor wat actie in hun leven. Een jongere geeft aan dat hij soms ook overpeinst om criminele feiten te plegen:

Soms denk ik daaraan, soms denk ik in mijn eigen van: zou ik dat ook gaan doen? Begrijpt ge? Soms denk ik, als ik een keertje ben in Maasmechelen, ik ben aan het denken: Miii zou ik ook zo een keertje meegaan zo, begrijpt ge wat ik bedoel? Want ik weet hoe die dat doen, ik weet wat die allemaal gebruiken, hoe de planningen zijn, we horen dat van: Miii, we hebben gisteren gegaan, gisteren gegaan. Ja. Dat daar gestoken, dat daar, weet ge, verhalen zo. (interview 6, p.8)

Zoals reeds aangegeven kunnen ze op die manier wat actie in hun leven krijgen, en zetten ze verveling om in amusement. Bovendien is geld een grote motivatie om tot deze feiten over te gaan. Geld wordt regelmatig als reden aangegeven, aangezien ze dit nodig hebben om dure kleren te kopen. Dit geld is er vaak niet en ouders zijn meestal ook niet bereid om hun geld eraan uit te geven. Vakantiewerk is voor veel jongeren ook geen optie, aangezien ze dat geld dan moeilijker zouden kunnen uitgeven en ook (meer dan) een maand moeten wachten vooraleer ze hun eerste geld krijgen. Binnen deze cultuur wordt door veel geld en dure bezittingen van grote merken (auto, kledij, enz.) een *imago* bekomen. Nederland blijkt ook een invloed te hebben op deze trend:

In Nederland geven ze meer geld uit aan kleren, dan aan hun huur, dan aan hun auto, dat is ook moeilijker daar. En daarom dus, die jongeren komen naar hier he, beetje jaloezie, steek hier op en daar op, en jongeren beginnen dat hier ook te doen, criminelen beginnen daarmee he, allemaal dikke kleren, dikke afschijfsel, zo van waaaah alle ogen op mij, op hem. Dan wilt ge dat ook, begrijpt ge, dan wilt ge dat ook. (interview 4(1), p.11)

1.2 Gang en graffiti

Hoewel beide aspecten niet noodzakelijk met elkaar gerelateerd zijn, merken we op dat jongeren toch een aantal graffiti-elementen overnemen vanuit de gangwereld, die oorspronkelijk vanuit de Amerikaanse getto's ontstaan is.

1.2.1 187: het cijfer van moord

In de graffiti-pieces (zie Figuur 5) vinden we deze cijfercombinatie regelmatig terug. Een jongere legt mij uit dat dit het cijfer is voor moord, dat zij hebben leren kennen en gebruiken door hun voorgangers. Je spreekt het uit als 'one eight seven'. Elk cijfer heeft een eigen betekenis: 187 staat voor joint (1), handboeien (8) en een wapen (7). De cijferbetekenis is afgeleid vanuit de vorm van de cijfers.

Meestal wordt dit cijfer gebruikt als waarschuwing dat er iemand vermoord zal worden (FindLaw, 2012; Walker, 2012). De jongeren geven aan dat dit in Maasmechelen niet gebruikt wordt, want "aan moorden doen we hier niet, dat komt hier niet zo vaak voor in Maasmechelen, omdat er weinig mensen zijn. Er zijn niet echt zo van die gekken" (Interview 4(1), p. 5). Wat opvalt, is dat de ganggerelateerde symbolen worden doorgegeven, maar dat het werkelijke gebruik (zoals in gangs) achterwege wordt gelaten.

Figuur 5. One eight seven: code van moord.

1.2.2 Kroon: teken van superioriteit

Zoals in Figuur 6 weergegeven, blijkt dat jongeren vaak een kroontje vermelden boven een graffiti-piece. Hier komt het kroontje vooral voor boven KGP, het kenteken van de wijk. Enkele keren werd dit ook boven een naam vermeld. Een kroontje kan gezien worden als een uiting van *superioriteit, het zich boven de rest stellen, de koning zijn*. Aan het gebruik van dit teken zijn ook een aantal regels verbonden.

(1) Alleen Kings mogen deze kroontjes gebruiken en deze titel moet je verdienen. Kings zijn in de graffiti-wereld de gevorderde graffiti-kunstenaars, die zeer goede pieces ontwikkelen. Daartegenover staan de Toys, de beginners in het vak:

Bij graffiti he, noemen ze Toys. Gevorderd zijn de Kings, begrijpt ge? En als daar ene komt, gij noemt uzelf de King, en die andere, die komt die zet daar een patat¹² van ene, dan zijt ge een strootje, wat weet ik zo¹³. Dan zijt ge geen Toy, dan zijt ge ook geen King zo. Ja, dat is zo. (Interview 1, p.3)

(2) Wanneer je een kroontje tekent boven een eigen tekening en je bent dit niet waard, zijn daar ook consequenties aan verbonden.

Bijvoorbeeld, als ge op een bepaalde Wall of Fame gaat spuiten en daar zijn heel veel graffiti's, ge zet daarboven een kroontje, mag je zeker van zijn: ofwel gaan ze dat begaaien wat ge daar hebt gemaakt, ofwel komen ze u vinden en krijgt ge slaag. Zo is dat, begrijpt ge? Op een wall of Fame kunt ge dat niet doen, dat is disrespect. Ja, dat is zo. Maar hier hebt ge geen Walls of Fame, hier hebt ge alleen Walls of Shame, 'Walls of Shame' hehe. (Interview 1, p.5)

Net zoals het gebruik van 187, werd het kroontje overgenomen en doorgegeven via voorgangers uit hun wijk en informatie op internet en films. Toch krijgt het kroontje een andere betekenis, of wordt het gebruik ervan anders toegepast.

In de gangwereld bestaan er tevens 2 grote rivalen: de People Nation en the Folk Nation. Beide symboliseren zich met verschillende kentekens. De People Nation gebruiken in hun pieces nummer 5 (5-puntige kroon, 5-puntige ster, VL (Vice Lords- Gang van de people gangs), de Folk Nation gebruiken dan eerder nummer 3 om zich te representeren. In Kaemelsheuvel zie je dat elementen van beide groepen (drie- en vijfpuntige kronen bijvoorbeeld) optreden (Walker, 2012).

¹² Patat (Citétaal): 1 Iemand die zeer mooi is, aantrekkelijk, begerlijk; 2 Iets wat zeer mooi is, groot, snel, enz. *Vb. een patat van een auto.* (Ramaekers, 1998, p.2)

¹³ Wat weet ik zo (Citétaal): 1 Stopwoord wanneer men de juiste woorden niet kan vinden ; 2 uitdrukking die weergeeft dat hetgeen is of wordt gezegd, algemeen bekend is; 3 dat het vanzelfsprekend is; natuurlijk (Ramaekers, 1998, p.3; wikipedia, 2012, p.8)

Figuur 6. De kroon: zowel drie- als vijfpuntig.

1.3 Het Gangwezen: een complex gegeven

Zoals we reeds opmerkten in hoofdstuk 1 wordt criminaliteit een belangrijk invulmiddel wanneer andere activiteiten/manieren om zich te amuseren ontbreken. Toch is het complexer dan dat. Je merkt dat criminaliteit (en graffiti) in een belangrijke cultuur vervat zit. Verschillende rolmodellen zorgen ervoor dat dit aspect als een evident gegeven wordt beschouwd. Tevens vermelden jongeren dat je "met de stroom moet meedoen, want anders kijken ze je scheef aan" (Interview 6, p.10). Het gaat dus in wezen niet om het plegen van de criminele feiten, maar om hetgeen de jongeren willen bereiken: het feit dat ze willen behoren tot een groep, waarin ze gerespecteerd en gewaardeerd worden en het bekomen van weelde.

2 Druggebruik

Cannabisbladeren, joints (tekening en 187), uitspraken zoals 'smoke some weed', en woorden zoals (Silver) Haze, Amnesia en Mississippi die opduiken in pieces zoals weergegeven in Figuur 7, verwijzen allemaal naar druggerelateerde elementen. Dit geeft weer dat dit thema jongeren bezig houdt. Hoewel jongeren in eerste instantie weigerachtig leken om er iets over te vertellen, heb ik toch informatie kunnen verschaffen.

Om mij te verdiepen in dit thema, raadpleegde ik diverse bronnen om de verschillende termen te begrijpen. Deze informatie vindt u terug in Appendix 7.

Het roken van joints gebeurt voornamelijk tijdens het rondhangen. Dit wil niet zeggen dat tijdens het rondhangen sowieso iedereen rookt. Dit blijft volgens volgende jongere een persoonlijke keuze:

Ik heb ook rondgehangen, ik ken ook mensen die rondhangen dat hoeft niet per se criminaliteit te zijn of drugs te zijn, of zoals ge ziet graffiti spuiten over alles. Ja, die mensen beslissen dat zelf eigenlijk he. Ik kan mij als voorbeeld stellen: want iedere vriend, eigenlijk iedereen die ik ken die rookt, en ook softdrugs dan, maar ik heb dat nooit gedaan dus. Dus eigenlijk zat ik eigenlijk in die groep, maar ik deed dat gewoon niet. En die mensen respecteerden dat ook, dus het is niet perse omdat ge in die groep zijt, [dat ge] drugs moet gebruiken. (Interview 5, p.7)

Drugs of sigaretten worden om verschillende redenen geconsumeerd: sommige jongeren geven verveling de schuld, andere jongeren geven aan dat er soms problemen zijn thuis door een gebrek aan ouderlijk toezicht. Ze zeggen dat de kans dan groter is om drugs te gebruiken. Nadien gebruikt men drugs meer uit plezier of uit noodzaak. Ze beseffen dat het gebruik van drugs kan leiden tot verslaving en criminaliteit. Wanneer iemand

Figuur 7. Druggerelateerde elementen binnen graffiti.

verslaafd geraakt aan drugs, nemen vrienden afstand van deze jongeren en is de kans groot dat de verslaafde jongere het contact met vrienden verliest.

Waarom net drugs en niet iets anders? De jongeren geven aan dat drugsgebruik gemakkelijk is omwille van de goede beschikbaarheid van het product.

(1) Maasmechelen ligt aan de grens van Nederland.

(2) Drugs circuleren veel in de wijk. Figuur 8 geeft een conversatie weer tussen mij en twee jongeren. Ze geven aan dat ze heel vaak geconfronteerd worden met drugs. Ze worden meegevraagd in ruil voor geld. Aangezien ze weten dat drugs geld oplevert, trekt dit hen soms over de streep om ook drugs te gaan verkopen. Het vergt moed om daar tegenin te blijven gaan.

J1: Het makkelijkste om mee te beginnen, is drugs jong

J2: Ja, het gemakkelijkste

J1: Dat is gemakkelijk, Het is openlijk voor u

J2: Ja

J1: Ge moet alleen pakken

I: Ja, ja, ge hebt dat direct,

J2: voor straatjongeren he

I: Ik denk dat ge sowieso al weet bij wie ook bij wie kan ik gaan en

J2: Voor straatjongeren is dat heel makkelijk, weet ge waarom? Ik gebruik geen drugs, maar als ik drugs tegenkom, dan ga ik die sowieso meepakken, als ik ergens drugs zie liggen, direct meepakken, om te verkopen, begrijpt ge, dan heb ik geld gemaakt, effe 50 euro, 100 euro, 200 euro.

J1: Als ik wil, een jongen komt naar mij, wilt ge meekomen met mij, 'nee, ga weg van mij'.

J2: Ja.

J1: Zoveel komen, wilt ge mee, wilt ge mee verkopen, wilt ge ook hebben, dan moet ge zeggen.

J2: Ik heb ook drugs moeten vervoeren. met jongeren, ik heb ook dat samen gedaan, maar we hebben bijna allemaal iets gedaan, maar die komen naar ons, kom, ge kunt mijn loopjongen zijn, kijk, ik geef u geld.

J1: Ik geef u 10% van de winst; Pas was dat nog, ik geef u 10% van de winst als ge meedoet, een andere, ik geef u meer.

[...]

J2: Want er zijn genoeg soldaten op straat die dat gaan doen, begrijpt ge, genoeg.

I: Hmhm

J2: Er zijn genoeg mensen, genoeg jongeren op straat voor een klein beetje geld

J1: Als ge geld wilt maken, is dat het makkelijkst.

[...]

J1: Dat is verleidelijk he, daar moet ge tegen kunnen he.

I: En zijn er veel die die verleiding niet kunnen weerstaan of?

J1: Ja, dat is

J2: Als ge niks hebt, wordt ge snel verleid, begrijpt ge? Heel snel

Figuur 8. Conversatie over de beschikbaarheid van drugs (Interview 6, p. 41-43).

Uit de verhalen van de jongeren blijkt dat oudere jongeren weinig op het gebruik van drugs zeggen. Ouders zijn meestal ook niet op de hoogte van het druggebruik van de jongeren. Toch komt uit gesprekken met jongeren naar voor dat druggebruik niet volledig wordt goedgekeurd. Drugsgebruik bij kinderen van 12 à 13 jaar wordt niet getolereerd. Via een fysieke straf of sociale controle ("ik kan dat tegen uw moeder zeggen, dit dat¹⁴, oppassen, niet roken"), proberen ze het drugsgebruik te beperken en de regels aan jongeren duidelijk te maken. Op die

¹⁴ Dit dat (Citétaal): je weet wel wat ik bedoel, maar je kunt er geen uitleg op plakken (Ramaekers, 1998).

manier brengen ze de thuiscultuur (vanuit de Islam is er een verbod op alcohol en drugs) wel even binnen in de straatcultuur.

3 Straattaal en -Houding

3.1 Citétaal (Ramaekers, 1998)

Deze taalvariant is ontstaan in de cités, de (migranten)tuinwijken. Deze 'smeltkroestaaal' werd gehanteerd door mijnwerkers van verschillende nationaliteit om met elkaar te communiceren. Dit verklaart de mix van Italiaanse, Turkse en andere invloeden. Ondanks dat de mijnen al ongeveer 20 jaar gesloten zijn, wordt deze taal toch nog gebruikt in de wijken van Maasmechelen, waar nu de tweede of derde generatie van de toenmalige mijnwerkers gehuisvest zijn. Deze taal wordt op straat (en misschien ook wel thuis) gesproken en wordt gezien als een echte straattaal.

Ramaekers (1998) beschrijft in het artikel 'Het algemeen cités' ook nog een aantal grammatica- en spelregels, die opgenomen zijn in Appendix 8. Bepaalde betekenissen van woorden werden reeds in voetnoten toegelicht. Op de term 'begrijpt ge' gaan we hier uitgebreider op in. Tijdens de gesprekken met jongeren (en tijdens het transcriberen) viel mij op dat dit woord frequent werd gebruikt. Ik vroeg me af of dit een stopwoord was of dat dit nog andere betekenissen omvatte? Ik heb mijn bedenking ook voorgelegd aan een aantal jongeren en ik kreeg

Begrijpt ge?

Vb. *Wilt ge dat we Genk opschrijven, begrijpt ge?*
 Vb. *We zijn de volgende generatie, begrijpt ge?*
 Vb. *Dat gebeurt automatisch begrijpt ge?*

volgende reactie: "Ja, dat is gewoon, dat is gewoon de TAAL van Maasmechelen, straattaal, standaard, begrijpt ge, kijk nu zeg ik het weer, begrijpt ge?" (Interview 6, p.33).

Geïnspireerd door het artikel 'Mi, maak me geen eiers! Het algemeen cités' van Ramaekers (1998) kunnen we het gebruik van de term "Begrijpt ge?" misschien verklaren als een manier waarop mijnwerkers controleerden of men elkaar had begrepen, aangezien iedereen een andere taal sprak.

3.2 Vloekwoorden

Op straat worden er tussen vrienden veel vloekwoorden gebruikt. Zo hoorde ik tijdens gesprekken tussen jongeren (beste vrienden) woorden als 'turkentrekker', 'BLO', 'meisje met pindakaas op haar tanden', 'hoerebok', enz. Op straat moet je geen respect tonen, hoewel de jongeren wel aangeven respect te hebben voor elkaar. Deze woorden worden niet gebruikt om te kwetsen; de straat is hard en dit merk je ook aan het taalgebruik. Op straat hoor je niet beleefd te spreken: "dat is gewoonte geworden op straat".

Dit 'hard zijn' merk je ook in hun woorden zoals 'ene een veeg/patat geven', 'rammel krijgen', 'wapen uithalen', enz.

Wanneer de jongeren spreken, maken ze grote gebaren, verheffen ze hun stem, dagen elkaar uit, trekken aan elkaar en zijn heel ruw. Hoewel ik dit als buitenstaander soms heel vreemd en beangstigend vond en ik het gevoel had alsof er elk moment een gevecht kon losbarsten, keek niemand van de jongeren daarvan op. Ze kunnen daarna net zo goed weer met elkaar lachen en samen iets gaan doen:

We flippen tegen elkaar, maar we vechten niet, we flippen tegen elkaar. Als die gaan vechten, halen we die uit elkaar, begrijpt ge. Ja, kijk: Als we zeggen, soms we praten elkaar, 'WAT ZIJT GE AANT BLUFFEN, DADELIIJK VEEG IK U ENE, MONGOOL, DAT IS TOCH NIET ZO' zeg ik, maar we zijn niet serieus, we zijn niet serieus bezig. Ik zeg: HOU UW

MOND, FUCK DAT, zegt ge. De ander wat zijt ge een blo, ik geef. Maar we zijn niet aan het vechten, begrijpt ge? (Interview 6, p. 37)

Deze manier van met elkaar omgaan werd hen aangeleerd door oudere jongeren (rolmodellen). Zij namen de tieners vroeger vaak onder handen met de bedoeling hen sterker te maken. Op die manier werd hen geleerd om geen schrik te hebben en zichzelf te beschermen. Hard zijn betekent daarom volgens de jongeren ook iets anders dan 'op het slechte pad' geraken. Tijdens de interviews merkte ik dat jongeren niet graag spraken over eigen of andermans criminele feiten en dat ze zich voorzichtig of 'bescheiden' opstelden. Bescherming van zichzelf en anderen is een belangrijke waarde op straat. Een jongere beschrijft dit als volgt:

Ja, door uzelf, als ge zul, zulke dingen gaat doen, dan vertelt ge ook niet door wat ge hebt gedaan, ge vertelt wel door dat ge iets hebt gedaan, aar niet door wat ge hebt gedaan, begrijpt ge, dat is risico's nemen (Interview 4(1), p.12).

Een belangrijk element bij het gebruik van vloekwoorden, is de regel dat familie niet mag betrokken worden: wat op straat gebeurt, blijft op straat (vb. hoerebok is oké, hoerezoon is uit den boze). Wanneer deze regel overtreden wordt, wordt dit gezien als een ernstige overtreding en belediging. Daarnaast worden zulke woorden ook niet ten opzichte van personen binnen de thuiscultuur gebruikt. Ook tegen mij werden er nooit vloekwoorden gebruikt. Men weet dus heel goed waar en tegen wie de straattaal gesproken mag worden. De verschillende culturen zijn op dat vlak ook gescheiden.

Ondanks de evidentie van scheldwoorden op straat, wordt er soms toch gedragscorrigerend gewerkt op de manier waarop iets wordt gezegd:

Jongen (X) schreeuwt naar Y: geef mij de bal. Y zegt: ik wil dat je dat fatsoenlijk vraagt. X: Geef mij de bal (nog harder). Y: ik geef je de bal als je dat fatsoenlijk vraagt. X: Geef mij de bal (woedend, en heel hard). Y: ik geef je de bal als je dat fatsoenlijk vraagt. X: mag ik alstublieft de bal hebben. Y geeft de bal aan X. (Veldnota's, p.2)

4 Gangcriminaliteit, Drugs en Straattaal: de Invloed van Rolmodellen

[Intro: 2Pac]

Only God can judge me, is that right?
 [synth voice] Only **God** can judge me now
 Only God baby, nobody else, nobody else
 All you other motherfuckers get out my business

[Verse One: 2Pac]

Perhaps I was blind to the facts, stabbed in the back
I couldn't trust my own homies just a bunch a dirty rats
 Will I, succeed, paranoid from the **weed**
 And hocus pocus try to focus but I can't see
 And in my mind I'ma blind man doin time
 Look to my future cause my past, is all behind me
 Is it a **crime**, to fight, for what is mine?
 Everybody's dyin tell me what's the use of tryin
I've been Trapped since birth, cautious, cause I'm Cursed
 And fantasies of **my family**, in a hearse
 And they say it's the white man I should fear
 But, it's my own kind doin all the killin here
 I can't lie, ain't no love for the other side
Jealousy inside, make em wish I died
 Oh my Lord, tell me what I'm livin for
 Everybody's droppin got me knockin on heaven's door
 And all my memories, of seein brothers bleed
 And everybody grieves, but still nobody sees
Recollect your thoughts don't get caught up in the mix
 Cause the media is full of dirty tricks
 Only God can judge me

...

Figuur 9. Fragment uit *Only God Can Judge Me* van Tupac ft. 4-Tay.

4.1 Rappers

Regelmatig verschijnen talrijke rap-elementen in graffititags (zie Figuur 10). Jongeren verwoorden dat ze met (oldskool) rapmuziek zijn opgegroeid. Ze leerden dit kennen via familieleden of door voorgangers op straat.

Figuur 10. Rappers zoals Tupac, Laz, Dr. Dre, Alba Kingz, Wiz Khalifa verschijnen in verschillende graffiti-tags. Ook Maasmechelse rapgroepen zijn vermeld: Maaskant en MM Recordz.

Een jongere herinnert zich nog zo'n moment: "We snaptten er niks van, we kenden geen Engels, maar we luisterden gewoon mee. We luisterden gewoon en we deden alsof we dat allemaal snaptten, begrijpt ge?" (Interview 4(1), p.8).

Ze luisteren graag naar deze muziek, omdat de verhalen van deze rappers veel waarheden bevatten. Ze herkennen bepaalde gebeurtenissen die in de teksten worden omschreven (vb. 'I couldn't trust my own friends, just a bunch a dirty rats' uit *only God can judge me* van Tupac – zie Figuur 9). Er wordt ook vaak gezongen over de ongelijkheid, onrechtvaardigheid en het racisme waarmee men regelmatig wordt geconfronteerd (zie hoofdstuk 4). Niet alleen de rapteksten, maar ook de levensgeschiedenis van bepaalde rappers spreekt hen aan, omdat ze dezelfde mening delen of zich kunnen identificeren met bepaalde levensverhalen van rappers, hier het leven van Tupac Shakur¹⁵:

Ja zijn leven, we vinden zijn leven allemaal heel interessant, van Shakur. hij is in de gevangenis geboren en zijn ouders waren van de Black Panthers en de Black Panthers waren in die tijd de gevaarlijkste van heel Amerika. En dat waren maar 6, 7 mensen. Daar zaten

¹⁵ Voor meer informatie, zie <http://www.tupac.be/life/bio.php> voor de levensgeschiedenis van Tupac.

een paar vrouwen in, een paar mannen. En zijn moeder en zijn vader waren allebei van de Black panthers, hij is geboren in de gevangenis, dus... we hebben heel vaak heel veel, heel veel opgezocht naar zijn verleden, naar zijn jeugd, we hebben zijn films gekeken, zijn muziek, he vertalen, songteksten vertalen. Hij heeft een heel interessante, zeg maar, hij heeft ook een heel criminele jeugd gehad. Omdat armoede in die tijd was he. Zijn moeder uitkering en allemaal van die gevangenisstoestanden, werk een beetje moeilijk te vinden... En criminaliteit hebt ge nu nog steeds, heel veel zelfs, veel meer vind ik. Als ge om u kijkt, vindt ge toch wel dat ge een beetje hetzelfde als zijn jeugd meemaakt. (Interview 4(1), p.9)

Rappers zijn dus belangrijke identificatiefiguren in het leven van deze jongeren.

4.2 Voorgangers

De voorgangers geven verschillende gangelementen (KGP, 187), de rapcultuur (Tupac, Westside), straattaal en andere gewoonten door. Ze 'erven' deze cultuur en deze wordt doorgegeven van generatie op generatie. Jongeren vertelden mij dat ze op 8-9-jarige leeftijd een opleiding kregen van oudere jongeren. Zij leerden hun kattenkwaad uitsteken, leerden hen hoe ze op de straat konden overleven, enz. En "nu zijn wij aan de beurt (om door te geven)" zegt één van de jongeren.

De jongeren herinneren zich nog goed hoe het vroeger was. Er waren volgens hen veel meer jongeren en de wijk was toen 'veel erger'. De wijk was de hel van Maasmechelen. Graffiti verwelkomde mensen in de wijk met het opschrift: '*Welcome to the hell*' en '*KGP*'. Er werden volgens hen ook meer criminele feiten gepleegd en er circuleerde ook veel zwart geld: "Dat was ofwel van drugsgeld, ofwel inbraken, ofwel overvallen, van die dingen. Vroeger kwam dat heel vaak voor. Die vertelden dat ons. Die vertelden alles wat die hadden gedaan. Nu in de wijk is dat niet meer zo" (Interview 4(1), p.10).

5 De Straatcultuur Heeft ook Zijn Keerzijde

De straatcultuur speelt een belangrijke rol in de identiteitsontwikkeling en het zoeken naar zichzelf tijdens de adolescentie. Via het rondhangen en het uittesten van grenzen in onze maatschappij groeien ze op tot volwassenen. Deze cultuur is echter een cultuur van verbondenheid, een verbondenheid die zich op veel manieren keert tegen de huidige maatschappij. De cultuur wordt omarmd door gevoelens van kracht, macht, weelde en onkwetsbaarheid.

Hoewel deze cultuur voor hen belangrijk is, geven jongeren aan dat het gangmilieu op lange termijn 'de duivel' is die hen op het slechte pad leidt. Criminele feiten gaan vaak gepaard met grote schuldgevoelens ("achteraf hebt ge meestal spijt, dat is gewoon bij iedereen zo") en de gevolgen van het gangwezen zijn volgens jongeren altijd negatief:

Ja, kijk he, met die gangstershit allemaal he, kunt ge ofwel , wordt ge op een dag doodgeschoten, ofwel wordt ge een junk, maar een echte junk, ofwel zo, ofwel gaat ge in de gevangenis belanden voor een zeer lange tijd ofwel gaat ge opeens plots verdwijnen door weet niet, en zijt ge morgen in Polen, zonder afscheid te kunnen nemen van iemand. Dat heeft allemaal nadelen, alleen nadelen, dat heeft geen voordelen, maar de geld is lekker he, begrijpt ge? (Interview 6, p.44)

De jongeren proberen zich niet over te geven aan de criminele zijde van de straatcultuur, hoewel het hen ook op korte termijn heel wat voordelen oplevert. Op lange termijn merkt men echter (naast de individuele nadelen), dat door de feiten die in het verleden in de wijk zijn gebeurd, hun wijk een slechte reputatie heeft gekregen en dat deze hen achtervolgt. De

maatschappij vertrouwt de wijk niet meer (ook al zijn de jongeren van toen al niet meer dezelfde als nu).

Wie of wat houdt hen dan tegen om zich niet te laten leiden door de criminele feiten? De traditionele cultuur blijkt een tegenwicht te bieden.

Hoofdstuk 3: de Traditionele Thuiscultuur

De thuiscultuur (vb. zie Figuur 11) van deze jongeren is vaak nog erg traditioneel. De ouders en familieleden houden zich nog sterk vast aan de normen, waarden en tradities uit hun vaderland. Zowel deze cultuur als de straatcultuur zijn belangrijk voor deze jongeren, maar onderscheiden zich op verschillende vlakken van elkaar. Dit zal als eerste besproken worden. Daarna bespreek ik welke invloed ouders hebben op de straatcultuur. Bovendien wordt het geloof en de tradities van de cultuur weergegeven. Tot slot wordt dit hoofdstuk afgesloten met een korte samenvatting.

Figuur 11. Symbool van Albanië (Adelaar) en Turkije (maan en ster) in graffitipieces.

1 De Traditionele Thuiscultuur versus de Straatcultuur: een Wereld van Verschil

Tijdens de puberteit proberen jongeren hun eigen identiteit te vormen en trachten ze los te komen van de thuiscultuur. De straatcultuur, waar de jongeren in hun adolescentie vaak in vertoeven staat vaak ook haaks op de normen, waarden en tradities binnen de thuiscultuur. Jongeren weten goed hoe ze zich in elke context moeten gedragen. Wat in één cultuur kan, kan in de andere niet. Aanpassing is vereist om in beide culturen te 'overleven'. Het gedrag van de jongeren in de thuiscultuur verschilt sterk van hun gedrag in de straatcultuur: "Ja, thuis zijt ge helemaal anders dan op straat he. Thuis zijn de jongeren denk ik veel kalmer en praten ze minder. En als ze buiten gaan, zijn ze anders" (Interview 5, p. 6). De ouders verwachten namelijk dat de jongeren alleen maar 'goede' dingen doen, waardoor jongeren ook alleen maar de goede dingen thuis vertellen. Wanneer jongeren drugs hebben geconsumeerd (iets dat niet in de thuiscultuur wordt gewaardeerd), weten de jongeren ook heel goed hoe ze de tekenen van rode ogen en de geur in hun kleren moeten camoufleren. Wanneer iets op een louche manier is verkregen, wordt dit niet aan de ouders verteld of wordt er gelogen. Reacties als 'die vermoorden me', 'die hakken me gewoon af' en 'die zetten mij uit huis' geven aan dat jongeren heel goed beseffen dat het gedrag van straat in de thuiscultuur niet gewaardeerd wordt:

Mijn vader zegt altijd van: wat zijt gij voor ene altijd met uw kleren, dikke kleren, dit dat. En ik verzin dan wel iets thuis. Ik zeg zo: ik heb die zo zo gekregen. Zo op een juiste manier he.

Dus uw ouders die weten dat eigenlijk ook niet van wat ge allemaal gedaan hebt.
Sowieso niet, nee.

Zou ge dat kunnen vertellen thuis?

Watblijft? Nee, dat gaat niet. (Interview 4(1), p.13)

In de thuiscultuur zijn vrienden uit de straatcultuur wel welkom, maar alleen als ze voldoen aan de normen en waarden van de thuiscultuur. Een jongere vertelde mij dat hij nooit vrienden mee naar huis nam, omdat dit niet *de* mensen zijn: deze jongeren roken joints bijvoorbeeld, iets dat niet toegestaan wordt in het thuismilieu.

Ook op vlak van taalgebruik (zoals reeds werd besproken) worden er in huis geen scheldwoorden gebruikt en is respect tonen voor oudere personen en familie heel belangrijk. Zeker de moeder is heilig en mag niet in disrespect gebracht worden:

*Binnen kunt ge niet zijn zoals ge buiten zijt he, dat is normaal. Ja, dat is een ander leven he. Daar zijn ouderen, dat zijn familie, mijn vader, ouders. Dat zijn uw vrienden, begrijpt ge, daar is geen respect voor personen, begrijpt ge? Ja. Allemaal zo respectloos, ge hoeft niet vol respect te praten. Als ik die bel: °Ja, waar zit ge? Kunt ge komen?° begrijpt ge, niet zo hey, begrijpt ge, niet zo vol respect naar elkaar, maar WAAR ZIJT GE, WAA, dit dat, veel kabaal. *Toeneffe toch ook toen die belde? ((gelach)).* Ja, begrijpt ge. **Watte? Ik zeg: daarjuist belde die jongen toch ook.** Ja, WAAR ZIT GE? WAAROM PAKT GE NIET OP, BLO, kent ge dat? WAAROM MOET IK BELLEN, BLO? Kent ge dat zo? **Ja.** Maar niet zo van: °ja, nee, ja, ja, (gemompel)° (Interview 6, p.36)*

2 De Invloed van Ouders op Jongeren

De ouders hebben ook invloed op het gedrag van jongeren in de straatcultuur. Problemen ontstaan volgens jongeren wanneer jongeren leven in extremen. Aan de ene kant zijn er jongeren die opgroeien in gezinnen waar er te weinig naar jongeren wordt omgekeken en hun problemen op straat willen vergeten. Zij komen dan vaak in de criminaliteit terecht. Aan de andere kant stelt een andere jongere de strengheid binnen de thuiscultuur in vraag en in welke mate deze meespeelt in de problemen op straat:

Dat hangt ook af van de ouders, hoe streng dat ze zijn. **En denkt ge van: misschien hoe strenger dat ze binnenhuis zijn, hoe lossier...** (buiten zijn. Ik denk het wel) **Buiten, niet?** Ja, ik weet het niet. Ja, ik denk het wel, want dan hebben ze die vrijheid in ene keer. Want dan komen ze los van - als ze buiten zijn, dat ze dan ook veel meer proberen te doen. (Interview 5, p.6)

De ouders willen volgens de jongeren graag weten waar hun kind rondhangt. Aangezien de wijk heel gehecht is, kennen de ouders elkaar en weten ze ook met wie en waar men rondhangt. Toch zijn een aantal ouders en buurtbewoners er niet gerust in: "Hoeveel moeite we ook doen om onze kinderen goed op te voeden: ze hebben een slecht voorbeeld en onze kinderen gaan net zoals hen worden, dat weten we nu al" (Veldnota's, p.18). Ouders hebben op dat vlak schrik van de straatcultuur en weten ook weinig wat er precies allemaal gebeurt. Ook jongeren zijn zich daarvan bewust:

Weet ge, ik ga niet zeggen tegen ouders: ge moet me maar bellen om 11u van waar zijt ge? Kom naar huis.. begrijpt ge, die vinden dat niet leuk als ik buiten ben. Dat is normaal, ik snap dat, dat is niet altijd veilig. terwijl in het buurthuis, ok, ik ben binnen, begrijpt ge? Daar zijn ouderen, daar zijn mensen die voor ons zorgen, dus daar kunnen geen slechte dingen gebeuren, geen druggebruik, niks. (Interview 6, p.28)

De vraag naar infrastructuur duikt hier ook op: een buurthuis zou ouders misschien meer geruststellen volgens deze jongere en voor henzelf zou dit ook beter zijn om niet in het criminele milieu terecht te komen. *Kan infrastructuur (zoals een buurthuis) een compromis betekenen tussen de thuis- en de straatcultuur?*

3 De Thuiscultuur Blijft Aanwezig in 'Straatjongeren'

3.1 Jongeren en de Islam

Veel jongeren die ik heb ontmoet zijn moslims. Aangezien deze cultuur mij onvoldoende bekend is, hebben jongeren mij ook heel veel informatie gegeven over de Islam. Ook kreeg ik een brochure over o.a. de Islam (Provinciaal Integratiecentrum Limburg, 2011). Mijn interesse konden ze tevens appreciëren, omdat veel mensen Islamieten onmiddellijk veroordelen door mediaverhalen.

Zoals reeds kort werd aangegeven, vermelden jongeren dat de straatcultuur, en meer bepaald het gangmilieu, de *duivel* is die hen op het slechte pad brengt. Daar tegenover plaatsen

de jongeren het geloof uit de thuiscultuur, die de *engel* is. Aangezien het geloof niet hoort bij de straatcultuur, botst men op tegenstrijdige gevoelens :

Ikke laatste tijden wel, laatste tijden ik wel. Want ik ben aan het denken van de laatste tijden, kijk, waar gaat de jeugd naartoe dat? Allee bij ons in de jeugd, ik heb ook.., begrijpt ge, ik ben ook niet zo'n brave, maar ik ben aant denken van kijk, we hebben een reden op deze wereld, we zijn door Allah geschapen.

[...]

J2: Dus euh, ik vind dat ik wel meer zo geloviger begin te worden, dat hebben ze ook graag, begrijpt ge, dus. dat is wel moeilijker voor mij nu, want ik ben nu aan het denken van als ik thuiskom, stel ik ga muziek luisteren, en dan hoort ge rap, en daarin ja, dit dat, geld maken, graffiti. Maar dan begint ge te denken: dat is onzin, dan beeldt ge u in dat dat allemaal onzin is. JA, buh, dat is echt raar, raar,raar. Ik hoop

I: Is dat dan niet een beetje tegenstrijdig dan zo?

J1: jaaa

J2: dat is zeg maar de duivel en de de duivel en de.. engel, zeg maar. De engel zegt van, kom

J1: *Sjluw dier*

J2: Ja, begrijpt ge, ge ge weet niet waar ge moet gaan.

I.: **Hmhm.**

J2: Dat is gewoon. Als ge het echt echt in u hebt, als ge echt gelovig wilt worden, dan gaat ge toch sowieso. eindigen met de engel, allee, de engel denk ik.

(Interview 6, p.14-15)

De jongeren geven aan dat de Islam zeer waardevol is voor hen en niet strookt met de verhalen die de wereld in worden gestuurd. Terrorisme is volgens hen geen Islam: "Al Qaeda en Hamas, dat zijn geen Moslims he. Die denken dat gewoon; in de Koran, in ons geloof is dat zo van: ge moogt geen mensen vermoorden vanuit het geloof" (Interview 6, p. 15). Voor hen betekent Islam "liefde en begrijpen wat er is" en geeft dit hen regels wat ze al dan niet mogen doen vanuit het geloof. Het onbegrip naar hun geloof (naar een deel van hun identiteit) doet pijn en maakt de jongeren woedend, zeker omdat mensen "geen moeite doen om dat eens te lezen en dan geven ze direct de schuld naar moslims"(Interview 6, p. 16).

De jongeren geloven eerder in de complottheorie dat het terrorisme, dat nu gekoppeld wordt aan de Islam, een actie is van de Joden en de Illuminati (zie figuur 12). Ze argumenteren dat de Joden bang zijn van de Islam die wereld gaat veroveren. Ze hebben geld (dus macht volgens de jongeren) en willen daarom de Islam uitschakelen en hen een slechte naam geven. *Er ontstaat een machtsstrijd, een element die bij deze jongeren sterk wordt getriggerd.*

Figuur 12. Kill the Illuminati (Killuminati).

3.2 De normen en waarden

Hoewel de straatcultuur tijdens de adolescentie op de voorgrond treedt en de thuiscultuur minder belangrijk wordt, geven jongeren wel aan dat hun toekomstvisie steunt op de normen, waarden en tradities binnen de thuiscultuur. Je trouwt best met iemand van je eigen volk. Zij kennen de tradities en zullen deze ook gehoorzamen. Jongeren geven aan dat het trouwen met een Belgisch meisje soms problemen geeft. Dit wordt allereerst door de familie minder geapprecieerd. Belgische meisjes kennen bovendien de tradities niet en zouden bepaalde waarden

overtreden (jongens gehoorzamen, schoenen uit doen, enz.). De jongeren laten zich tevens inspireren door ouders of grootouders die door zich aan deze tradities te houden nog steeds bij elkaar zijn. Veel vrienden die met Belgische meisjes trouwen, zijn snel gescheiden of er treden problemen op.

4 De thuiscultuur: een Belangrijke Schakel

Hoewel de jongeren zich in de adolescentie vooral aansluiten bij de straatcultuur, blijkt uit de verhalen dat de thuiscultuur toch nog zeer belangrijk blijft. De twee culturen blijven wel bijna volledig van elkaar gescheiden. De jongeren weten goed hoe ze zich in beide culturen moeten gedragen. Toch leidt dit soms tot innerlijke conflicten, aangezien de duivel (straatcultuur) en de engel (thuiscultuur/het geloof) moeilijk met elkaar verzoenbaar zijn. Toch lijkt het alsof de jongeren beide aspecten nodig hebben. De toekomstvisie van veel jongeren steunt tevens op de normen, waarden en tradities binnen de thuiscultuur. Wanneer de straatcultuur wegvalt of vermindert, sluiten de jongeren zich automatisch terug aan bij de thuiscultuur. Beide culturen wisselen elkaar dus af naargelang de behoefte en nood aan deze cultuur.

Figuur 13. Detail van middelvinger.

JONGEREN SLAAN 54-JARIGE MAN ZIEKENHUIS IN MET HELM

Dinsdagavond rond 22.30 uur is een 54-jarige man uit Eisdén-Tuinwijk (Maasmechelen) door enkele jongeren in elkaar geslagen voor zijn woning in de Marie-Joséstraat in Eisdén-Tuinwijk. Omdat de jongeren lawaai maakten op straat ging de man buiten vragen of de jongeren iets stiller wilden zijn. Daarop werd hij onder andere met een helm geslagen.

Het slachtoffer viel bloedend neer op de grond. De hulpdiensten hebben hem met zware verwondingen aan het hoofd naar het ziekenhuis in Genk overgebracht.

De politie van Maasmechelen stelt een onderzoek in.

(HBVL, 11 mei, 2012)

ZES CAMERA'S TEGEN DIEFSTAL EN OVERLAST

Maasmechelen

(HBVL, 14 april, 2009)

**"HANGJONGEREN
MOETEN PASSANTEN
MET RUST LATEN"**

Kortrijk

WERKSTRAFFEN VOOR HANGJONGEREN

Willebroek

(De Standaard, 14 februari, 2012)

**CONTROLE OP
RONDHANGENDE JONGEREN**

Maasmechelen

(HBVL, 04 april, 2011)

**POLITIE ZAL WEER JONGEREN
VISEREN**

Very Irritating Police krijgt vervolg
aan kust

(De Standaard, 06 april, 2012)

EEN HONK VOOR HANGJONGEREN

Halle

(De standaard, 17 februari, 2012)

**ACHT CAMERA'S HOUDEN STATIONSBUURT IN DE
GATEN**

Denderleeuw

(De Standaard, 07 februari, 2012)

**MIDDLESBROUGH ZET MEST IN OM
HANGJONGEREN TE VERJAGEN**

Middlesbrough, Engeland

(HLN, 28 december, 2011)

**OOK POLITIEKORPS
KORTRIJK START STRIJD
TEGEN HANGJONGEREN**

(HBVL, 21 april, 2011)

Figuur 14. Krantenkoppen met betrekking tot rondhangende jongeren.

Hoofdstuk 4: “De Grootste Crimineel is De Staat”

De Maatschappelijke Cultuur

Waarom denken jullie als jullie de term ‘rondhangen’ horen? (Vorming, 2011)

Eindelijk iets ondernemen.....In de
 wijk.....Verveling.....Spijbelen.....Agressie.....Vandalisme.....
 Drug.....Asociaal gedrag.....
 .....Kan ook plezant zijn?

(Veldnota's, p.7)

Bovenstaande antwoorden en Figuur 14 wijzen er op dat de maatschappelijke discoursen met betrekking tot 'rondhangen' sterk negatief gekleurd zijn. Deze negatieve kijk beïnvloedt bovendien de visie van jongeren op de maatschappij, zoals in graffitipieces (Figuur 13 en 15) aan bod komen. In dit hoofdstuk worden de mening t.o.v. diverse maatschappelijke instanties in kaart gebracht. Allereerst wordt de politie onder de loep genomen. Ten tweede wordt de visie van de jongeren m.b.t. de gemeente verwoord. Tot slot komen de ervaringen van jongeren met interim-bureaus en school aan bod.

1 “Fuck The Police”

1.1 Negatieve ervaringen met politieagenten

Wanneer je Figuur 15 bekijkt is de boodschap vrij duidelijk: de jongeren hebben de politie niet als vriend en de ervaringen met hen zijn vaak negatief. Ze vinden dat ze vervelend doen: ze geven hen altijd waarschuwingen, moeten regelmatig hun identiteitspas afgeven en brieven worden onnodig naar hun ouders gestuurd, hoewel ze “niets verkeerd doen”. Een jongere herinnert zich nog zo'n confrontatie met de politie:

Figuur 15. Fuck The Police (F.T.P.).

Toen ik klein was ene keer, we waren, met Nieuwjaar, altijd van die bommen aan het gooien, mensen waren aan het klagen, en opeens twee politieagenten in de verte, ge ziet die uitkomen. Dan beginnen ze u te fouilleren: spreid uw benen, doe uw schoenen uit, maak uw zakken leeg. (Interview 3, p. 12)

Soms gebeuren er dingen die de buurt niet goedkeurt. Dan wordt de politie vaak opgebeld. Er is ook weinig vertrouwen van de jongeren naar de politie toe. De politie zegt bijvoorbeeld enkel waarschuwingen te geven, maar volgens jongeren draait dit uiteindelijk tot iets anders (vb. boete) uit. Daarom ontstaat er vaak een kat- en muisspel. De jongeren die weten dat ze iets hebben misdaan, zullen weglopen via verschillende 'vluchtwegen'. Wanneer ze niets 'verkeerd' doen, zullen ze gewoon blijven zitten en de politie 'ambeteren' en uitlachen. Op die manier beleven ze ook plezier.

Volgens de jongeren is er ook niet altijd een aanleiding voor deze controles. Dit is volgens hen gerelateerd aan de *vooroordelen* van de politie omtrent hen. Als allochtonen, komen ze veel vaker in aanraking met de politie in vergelijking met Belgen met gelijkaardig gedrag: “Sowieso, dat sowieso. Belgen zal die nooit...vraagt altijd rustig: waarom hebt ge dat gedaan. Direct flikkenbureau [...]Bij ons, direct meenemen, politiebureau” (Interview 3, p.12).

En die komen, bekijken ons, als die in de wijk komen, die bekijken ons altijd zo raar aan, die rijden een paar keer langs ons. Maar waarom, waarom? Misschien door ons uiterlijk? (Interview 4(1), p. 16)

Ook wordt criminaliteit door allochtonen veralgemeend naar alle allochtonen:

Nee, dan zou dat niet gebeuren, want dat is ook, ik zeg eerlijk, allochtonen hebben het, niet alleen Turken, maar allochtonen algemeen hebben het ook een beetje verpest voor hun eigen, niet allemaal, maar sommigen, met hun criminaliteit, met de ondergrondse wereld, die hebben allemaal iets gedaan, iets slechts gedaan, maar ja. Waardoor ze die reputatie zo gekregen hebben? Ja, en dan denken die dat we allemaal zo zijn he. Ja. En dat is eigenlijk niet zo. (Interview 4(1), p. 16)

Bij Belgen wordt hun crimineel gedrag ook anders geïnterpreteerd dan bij allochtonen:

Of allochtonen. Als er ingebroken wordt, het zijn altijd de allochtonen geweest; Als het een Belg is, dan heeft die psychische problemen. Als het een Marokkaan is of een Turk is ofzo, dan krijgt ge altijd een heel ander verhaal. (Interview 3, p.12)

Jongeren hebben ook kritiek op de werkmethode van politie. Ze ervaren een degout t.o.v. hun machtspositie. De politie staat boven hen en heeft het voor het zeggen; wat jongeren zeggen doet er niet toe. De manier waarop ze zich opstellen, hun gedrag en houding, zorgen voor een onbehagen en kwaadheid bij de jongeren. Een aantal getuigenissen geven dat weer:

En die andere drie [politieagenten], en wat doen die? Eentje daar, eentje daar en eentje daar. Allemaal hun hand aan zijn job he, voor het geval dat we gingen vluchten of iets gingen doen. [...] En dan komen die stoer doen, de politie uithangen, zogezegd. [...] Die voelen zich wat meer dan ons. (Jongere, Interview 4(1), p 16)

Ze kwamen met kogelvrije vest aan in de wijk. Ze hadden ook geweer, oortjes, en een donkere bril aan. Ze zagen er wel heel machtig uit. Ik vond het een beetje overdreven. Natuurlijk was dat mijn eerste indruk, maar ik veronderstel ook dat jongeren bepaalde indrukken hebben... zo ging een jongere naar Iris, de jeugdwerkster, toe en zei: iris, zijt ge van plan iemand neer te schieten? Daarmee veronderstel ik dat ze ook de politie-uniformen overdreven vonden... (onderzoekster, veldnota's, p.18)

Daarnaast merken de jongeren dat de politiecontroles opgevoerd worden wanneer er weer een incident is gebeurd in Maasmechelen. Veel blauw in de straat leidt bovendien tot een groter onveiligheidsgevoel bij buurtbewoners:

J: En die zien dat fout en der komt dan politie in de buurt en dan worden die helemaal: daar gebeurt echt dingen hier denken die zo van. Terwijl de politie, gewoon de wijkpolitie die komt gewoon eens controleren of alles in orde is he? Begrijpt ge? [...] Want er zijn, zoals ik zei, vroeger zijn er heel veel feiten bij ons in de buurt gebeurt, gebeurd, daarom komen die nu soms af en toe een kijkje nemen, maar we doen niks slechts meer nee

I: Ja, dus ge zegt eigenlijk van: de politie komt langs, maar daardoor denken juist mensen dat er

J: Ja, ja

I: dat er slechte dingen gebeuren, terwijl dat soms ook gewoon controle is of zo.

J: Ja

(Interview 4(1), p.15)

“We willen hangen, laat ons toch gewoon hangen”

Tot slot geven de jongeren aan dat de politie zijn werk niet doet. Ze houden zich bezig met kleine dingen, terwijl de criminelen vrij spel hebben. Het is een poppenkastshow:

Schande de politie, altijd met kinderen bezig, achter tuffen aangaan in plaats van die echte zaken te doen. Die laten ze allemaal gaan, die drugshandel, dit dat, ze vangen ze nooit. Alleen met kinderen kunnen ze iets doen.[...] Ja, jongeren, alleen tegen hun kunnen ze iets doen. Voor de rest is het poppenkastshow. Alleen achter scooters kunnen ze gaan. de rest, die grote dingen, wat echt gebeurt, criminaliteit, niks. (Interview 3, p.12)

1.2 Positieve ervaringen met politieagenten

Ondanks de grote overmacht aan negatieve ervaringen met de politie, zijn er ook een klein aantal positieve ervaringen met de wijkagent:

Ja, de wijkagent. Die man begon heel goed te praten met mij, gaf me een hand, heel plezant. Ik vind dat echt... Kijk, als elke politie zo was, zouden zij ons begrijpen, zouden wij hen begrijpen, begrijpt ge wat ik bedoel? Maar de volgende keer, achter een paar weken, die komt daar weer aan, we waren daar weer met 10-15 jongens, alleen maar ouderen, die zien ons daar staan. opeens die komt daar met zen 3, nee 4. Die wijkagent stapt af, die komt direct naar mij, die had me herkend, die komt direct iedereen een hand geven. Die begon te lachen, maakte grapjes: en jongens, geen meisje bij jullie, dit dat. En dan we lachen gewoon mee. (Interview 4(1), p.16)

Ikzelf was ook eenmalig aanwezig toen de politie in de wijk kwam. Iedereen was afgeleid, ikzelf ook. Onmiddellijk spookten er verschillende gedachten in mijn hoofd: politie...oei, is de muziek misschien te hard...krijgen we klachten...hebben jongeren zich misdragen...wat komen die hier doen? ... Het bleek de wijkagent te zijn, die een aangenaam gesprek begon met de jongeren. Hij vroeg bijvoorbeeld wat er te doen was, wie aan het winnen was (met de kooivoetbal), enzovoort. De jongeren geven aan dat zulke ontmoetingen met de politie goed doen en dat ze eventueel wel hun gedrag willen aanpassen als ze met respect benaderd worden. Toch geven jongeren aan dat dit maar een enkeling is die hun op een respectvolle manier benadert.

2 Ongenoegen Naar de Gemeente

Ook op gemeentelijk vlak hebben jongeren veel frustraties. Ze begrijpen niet goed waarom zij (of hun ouders) zoveel moeten afgeven, maar hun (hang)ruimte of hun wijk niet verbetert. Jongeren zitten op dat gebied met heel wat vragen, die vaak onopgelost blijven. Dit is het gevolg van een *gebrek aan communicatie*:

Daarom dat ik nu zeg dat ik ook met die andere eens wil praten, want er is zo weinig contact tussen, euh, er is zo weinig contact. Eigenlijk is er maar een persoon en dat is de jeugdwerker, en dit is nu Hanna. **Hmhm**. En ik vind dat veel te weinig. Ik zou meer communicatie willen hebben. want ik heb ook andere ideeën om te zeggen van: kijk, dat zou zo moeten gebeuren, want zij weten dat eigenlijk niet he. Ze komen hier – ik heb die mensen hier nog nooit gezien... **Hmhm**. Dus zij kunnen dat ook niet weten. (Interview 5, pp.13-14)

Wanneer er beloftes naar de jongeren gedaan worden, nemen ze deze niet meer serieus en hebben ze een soort wantrouwen opgebouwd naar de gemeente. Al vaak werden er beloftes gedaan die uiteindelijk niet uitgevoerd werden. Ze vinden dat de gemeente zich weinig aantrekt van de wijk ("De gemeente wilt van Maasmechelen een stad maken, maar in de wijk blijft het bordel¹⁶"). Heeft de gemeente wel oog voor deze wijk, voor hen als jongeren? Dit leidt soms tot gevoelens van machteloosheid bij jongeren en daardoor ook tot het verlies van geloof in een betere wijk en meer ruimte ("we willen graag een kotje, maar dat gaat er toch niet van komen"). Daarnaast zijn er toch ook veel jongeren die hun wijk willen verbeteren en zelf de handen uit de mouwen willen steken.

Het meeste ongenoegen gaat uit naar het *gebrek aan infrastructuur*. De jongeren willen een ruimte waar ze adolescent kunnen zijn, waar ze zich kunnen uitleven zonder dat mensen

---

¹⁶ Bordel (Citétaal): o.a. een rommelige/vuile plaats (wikipedia, 2012)

komen 'scasseren'¹⁷. Het ongenoegen van de jongeren is nauw verbonden aan de wens of het verlangen naar het verwezenlijken van deze infrastructuur. De meest voorkomende frustraties zijn opgenomen in Tabel 2. Dit gebrek aan infrastructuur leidt volgens jongeren uiteindelijk tot verveling, rondhangen en criminele feiten.

Tabel 2

Het Ongenoegen en de Wensen van Jongeren met Betrekking tot Infrastructuur in hun Wijk

Ongenoegen infrastructuur	Wens infrastructuur
Gras	Meer steen
Hout (te snel stuk/ kan in brand gestoken worden)	Steen/beton/metaal (duurzaam, niet snel afbreekbaar)
Geen afdakje	Hang'kotje', jeugdhuis
Geen buurthuis (geen activiteiten; geen Tiernmobiel)	Buurthuis
Geen banken	Banken
Voetbalveld (vol putten, "is net een patattenveld")	Multiveld MET omheining (bal kan niet weg; buurtbewoners niet lastigvallen)
Basketbalveld (pas opgebouwd; niet hun interesse)	
Vuilnis	Vuilbakken
Wijk is bordel	Graffiti om wijk op te fleuren (mooi en jongeren hebben iets om handen)

Verder vinden jongeren dat er weinig te doen is in Maasmechelen. Ook al zijn er verschillende activiteiten mogelijk (karting, zwembad, enz.), interesseert dit hen niet. Ze willen meer winkels en meer uitgaansmogelijkheden (vb. discotheken) in Maasmechelen.

3 Andere instanties Onder de Loep

Jongeren geven aan dat ze vaak minder kans hebben op een (vakantie)job bij **interim-bureaus**:

Door geen werk te geven he! bijvoorbeeld aan ons, allee, allee, niet aan ons. Ja, zelfs, bij mij ook. ik ga, ik ga mij inschrijven bij interim, ik ben bij vier, vijf interims gegaan, mij overal gaan inschrijven. Geen enkele heeft mij teruggebeld van: ge kunt komen werken. [...]Ik ben een keer geweest, ik schrijf mij in. En daarna, na een paar maanden, ik ga weer. Ik zeg zo: ja, ik heb mij al een keertje ingeschreven. Mijn naam gegeven. Mijn naam nog niet eens in de computer. (Interview 6, p. 12)

Ook op **school** lopen de contacten met leerkrachten niet altijd gemakkelijk. Er ontstaan soms hevige discussies of conflicten wanneer leerkrachten verkeerde dingen vertellen over hun geloof (Islam). Dit frustreert de jongeren en lokt hevige reacties uit. De leerkrachten pikken dit niet, waardoor er vaak een nota of sanctie aan hun gedrag wordt gekoppeld, met kwade ouders tot gevolg ("vader thuis aan het flippen vollebak" (Interview 6, p. 19)). Ze voelen zich niet gehoord en *onbegrepen*. De jongeren geven aan dat het spreken en zich verdedigen uiteindelijk niet helpt, waardoor ze uiteindelijk verkiezen om niet te spreken:

¹⁷ Scasseren (Citétaal): verbastering van scassare, Italiaans voor 'stukmaken'; 1. Ergernis opwekken; 2. Onzin vertellen (Ramaekers, 1998, p. 2).

En om om dat [conflicten] voor te komen, begrijpt ge, dan dan kan je niet blijven praten, dan wordt ge woedend woedend woedend, als ge blijft praten praten, denk ik hou u mond, hou u mond, laat maar doen, begrijpt ge zo, hou u mond. Buh, ge krijgt meer stress, begrijpt ge, dan krijgt ge nog meer haat, nog meer haat naar die racisten en en tegenover jullie zo, begrijpt ge? (Interview 6, p.19)

Dit leidt tot onderliggende frustraties die op een andere manier moeten geventileerd worden.

4 De Straatcultuur Versus de Maatschappelijke Cultuur

Wanneer jongeren in contact komen met maatschappelijke instanties zien zij, mits uitzonderingen, vooral de negatieve aspecten van het systeem. Jongeren geven zelfs aan dat hun gedrag en criminele feiten het gevolg zijn van de corruptie van het systeem. De jongeren zetten zich daarvan af en gaan zich distantiëren van deze maatschappij die hun op diverse manieren uitsluit of de boodschap geeft dat ze niet tot deze cultuur behoren. De gevolgen hiervan komen aan bod in het volgende hoofdstuk.

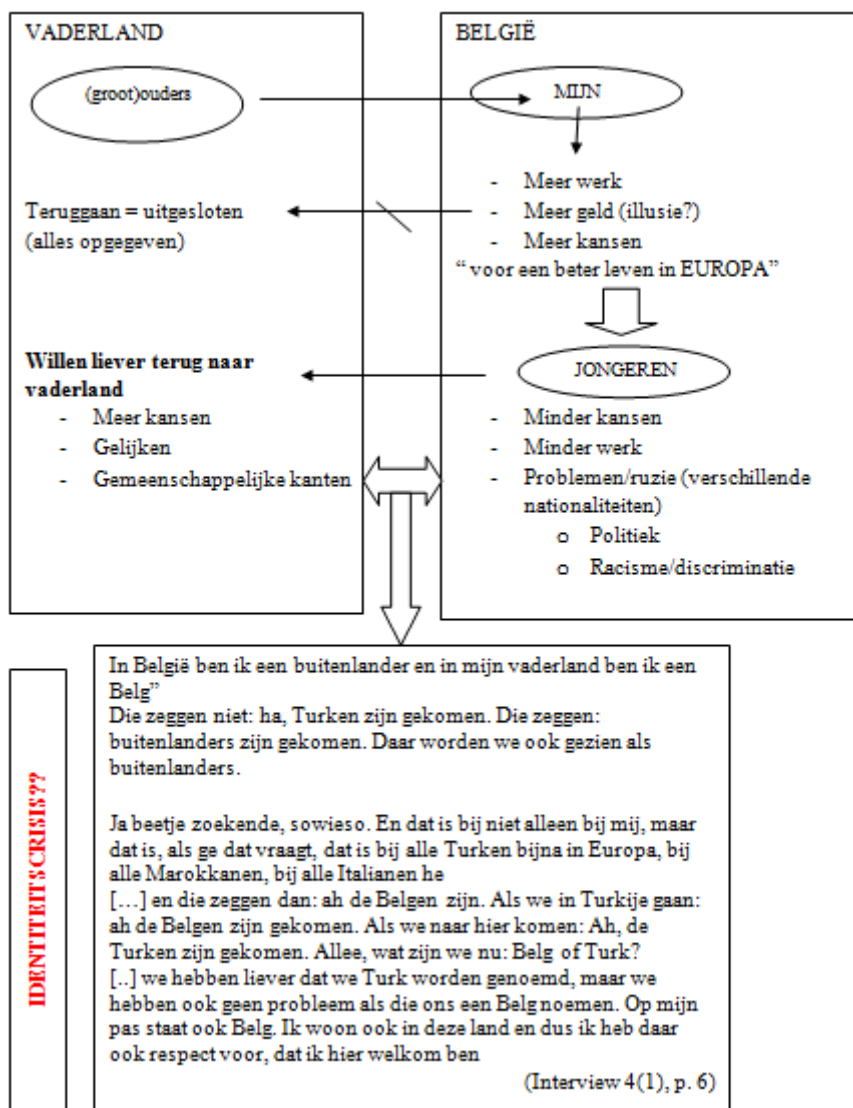
Hoofdstuk 5: de Straatcultuur als Thuishaven Tussen Twee Culturen

1 Migrantenjongeren op Zoek Naar een Identiteit

De adolescentie is de levensfase tussen de schoolfase en de volwassenheid. Deze fase wordt gekenmerkt door een periode waarin jongeren geconfronteerd worden met lichamelijke veranderingen en twijfels rond de rollen die ze als volwassene willen opnemen. Tijdens de puberteit moet er een nieuw evenwicht tussen vroegere rollen en huidige of toekomstige idealen gezocht worden. Dit evenwicht leidt tot een eigen identiteit (Erikson, 1974).

Zowel de thuis- als de straatcultuur dragen hiertoe bij. Er worden bepaalde waarden en normen geleerd, jongeren leren door verschillende ervaringen wie ze zijn. Op Facebook merk je bijvoorbeeld dat namen of jobs te maken hebben met criminele aspecten.

's Nachts vuurtje stoken, graffiti of vandalisme plegen (omwille van verveling en als middel om zich af te zetten tegen de maatschappij) kunnen echter een uitdrukking zijn dat het vinden van een identiteit moeilijkheden vertoont (Matthews, Limb, & Smith, 1998; Sabbe, 2011, zie Van Ceulebroeck, 2011). Bij deze jongeren komt dit door het *onbegrip* dat zij vaak ervaren. Zij koppelen dit tevens aan de moeilijkheid om te kiezen of men nu Belg of allochtoon (Turk, Marokkaan, enz.) is. Jongeren vertellen over het mijnverleden en hoe dit tot nu toe een invloed heeft op hun bestaan (recht). Door het tekort aan mijnwerkers werd er al snel overgegaan tot aanwervingen uit het buitenland. Veel grootouders en ouders van de jongeren kwamen naar Maasmechelen om in de mijn te werken. Ze hoopten op een goede verloning, maar dit was volgens de jongeren niet altijd waar. Ze voelden zich bedrogen door Europa en ze konden niet terugkeren, aangezien ze in hun eigen land alles hadden opgegeven. Hoewel de jongeren vaak al tot de derde generatie behoren die in België verblijft en officieel een Belgische nationaliteit hebben, is er nog een belangrijke band met hun vaderland. Ze behouden nog vaak de eigen taal (Turks, Marokkaans, enz.), op Facebook presenteren ze hun vaderland als geboorteplaats en in de zomervakantie vertrekken veel gezinnen voor een of twee maanden naar hun land van herkomst. Op die manier merk je het belang van het vaderland voor hun identiteit. Er is mogelijk sprake van een identiteitscrisis, waarbij de jongeren verward zijn wie ze nu zijn. Zijn ze nu Turk, Marokkaan, enz. OF Belg? Figuur 16 geeft deze ambivalentie of splitsing weer.

Figuur 16. De identiteitsverwarring met betrekking tot nationaliteit.

2 Gevolgen van een Gevoel van Uitsluiting, Discriminatie en Ongelijkheid op hun Identiteitsvorming

In contact met maatschappelijke instanties worden zij heel vaak geconfronteerd met een terugkerend gevoel van onbegrip, discriminatie en het gevoel onvoldoende te (kunnen) betekenen in de grote maatschappij. Ze voelen zich anders en niet gerespecteerd in de maatschappij. Dit komt ook ter sprake in rapmuziek (Figuur 17):

Voel de haat uit de speakers,
 Voel de kinderhanden, aan je sneakers
 Voel het corruptie van het hele systeem
 Volg je niet mee, dan ben je een probleem
 Voel een pijn, dat ge nog nooit heb gevoeld
 Doe het maal tien en dan snap je wat ik bedoel

Figuur 17. Stukje rapmuziek uit *Waarom* van Maasflowzz.

De jongeren beseffen dat de maatschappij hen bekijkt als “tuig van de straat en uitschot” (Interview 3, p. 11). Ze geven toe dat niet iedereen zo naar hen kijkt, ook al hebben veel mensen schrik van hen, zeker als ze in groep zijn:

Sommigen, ja, hoe moet ik zeggen, hebben allemaal andere andere ideeën, beeld van kijken naar mensen, naar hangjongeren; en ja, euh en daar daar daar past ge u ook aan aan. Bijvoorbeeld, als iedereen binnen onze wijk worden gezien, als iedereen zegt, als buurtbewoners zeggen van die jongeren van hier, dat zijn allemaal stouten, crimineel, dit dat, dan wordt ge automatisch ook zo, begrijpt ge. Die kijken u aan met een oog als een crimineel, zeg maar; omdat ge effe een ding hebt gedaan, een ding hebt kapot hebt gemaakt in de wijk, of als ge iets hebt kapot gemaakt he, ergens op trapt, ja, dat is een slechte jongen, dit dat, en dan hebben die bang van u. Bijvoorbeeld bij ons in de wijk, der is, ik zal van een iemand een voorbeeld geven. Der is een oude vrouw... (Interview 4, p.14)

Er ontstaat door het negatieve maatschappelijke discours over jongeren en allochtonen (mijn onderzoeksparticipanten waren beide) een WIJ (jongeren die in dezelfde situatie belanden) tegen de maatschappij die hen in die wij-positie plaatst door uitsluiting en discriminatie. Uitsluiting door de maatschappelijke cultuur leidt tot aansluiting bij de straatcultuur. Er ontstaat een tegencultuur die zich afzet tegen de maatschappelijke cultuur om te overleven: “En ge hebt minder kansen om geld te verdienen op een juiste manier. [...]Maar ze geven ons de kans niet en we hebben geen geld, wat gaan we dan doen? Op straat he?” (Interview 4(2), p.14).

“Die maken u zo!”

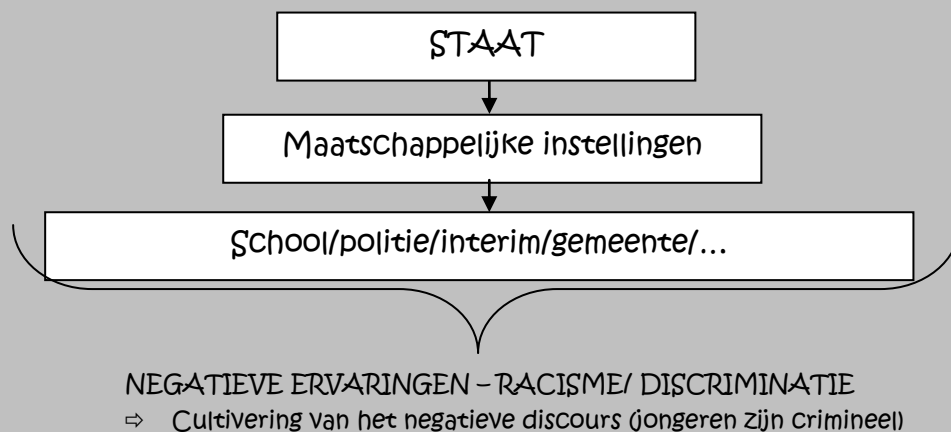
Door een gebrek aan succes op ‘legale’ manieren, gaat men op zoek naar andere manieren om dat succes te behalen. Criminaliteit lijkt hierbij aangewezen om succes te bekomen. Ze kunnen op die manier geld verdienen en zich gelijkstellen aan de (consumptie)maatschappij of deze zelfs overtreffen (dikke kleren, dikke schoenen, dikke auto). Via een rondhangende jongerengroep en de straatcultuur geven zij zichzelf betekenis.

Het feit dat jongeren gevisieerd worden, zorgt ervoor dat ze die visie gaan cultiveren:

Als er iets is, zijn ze altijd aan ‘t richten op moslims, op dit op dat. En sommigen denken, ja, die denken toch al zo over mij, Ja dus. Waarom zou ik dat dan niet doen, begrijpt ge? Die denken toch zo van: ook al doe ik dat niet, ik wordt toch gezien als een crimineel of een dit of dat. Begrijpt ge, als iemand [...] voorbij loopt met een opgeschoren hoofd, dan denken die dat is een crimineel. Wat maakt dat uit als ik dat doe of niet doe, begrijpt ge? (Interview 6, p. 36)

De jongeren gaan zich gedragen naar de visie die de maatschappij over hen heeft. Dit leidt ertoe dat de maatschappij in haar visie wordt bevestigd. Zo ontstaat een vicieuze cirkel die moeilijk doorbroken kan worden. Een synthese is terug te vinden in Figuur 18.

En daarna... dan denkt ge zo van wat zijn die bezig. En dan krijgt ge stress. Dan dan doet ge dat 'allemaal'. De staat is sowieso, de staat is de grootste criminele organisatie zou ik zeggen. Begrijpt ge? De staat, die maakt, DIE DIE hebben alle criminelen laten ontstaan, begrijpt ge, alle criminaliteit laten ontstaan. [...] Ja, de staat. we zijn niet zo, we zijn niet zo. We zijn niet euh. De staat. Ja, De staat maakt criminelen, begrijpt ge. De grootste crimineel is de staat. (Interview 6, pp. 10-11)

Figuur 18. Synthese van relatie tussen maatschappelijke cultuur en straatcultuur: de cultivering van het negatieve maatschappelijke discours.

3 Besluit

Aangezien de eindverhandeling uitging van de betekenis van rondhangen voor jongeren, werd dit thema volgens het perspectief van de jongeren in kaart gebracht. Gedurende het onderzoek werd duidelijk dat het rondhangen geen fenomeen op zich blijkt te zijn, althans bij deze jongeren, maar dat dit een deelaspect is van een groter en complex geheel, namelijk de straatcultuur. De straatcultuur blijkt een belangrijke functie te hebben voor deze jongeren. Ze vinden elkaar omwille van uitsluiting door de maatschappelijke cultuur. Deze cultuur ontstaat door de samenleving en tegen de samenleving. In wisselwerking met de samenleving blijft deze tegencultuur staande. Onder verschillende invloeden merken we dat criminaliteit een belangrijke manier blijkt te zijn om zich af te zetten tegen de cultuur, wat soms maakt dat het beeld dat de maatschappij heeft van rondhangende jongeren, bevestigd wordt. De straatcultuur geeft jongeren een plaats waar men iemand kan zijn en zich verbonden voelt met 'lotgenoten'. Daar kunnen ze hun positie opbouwen en worden ze gerespecteerd, iets wat ze in de maatschappij minder krijgen. Eenmaal men verantwoordelijkheden kan opnemen in de maatschappij en een plaats kan bemachtigen in deze cultuur, neemt de straatcultuur (en daardoor ook het rondhangen) af.

BESPREKING

Deze eindverhandeling begon met de (maatschappelijke) betekenis van rondhangen in het Van Dale Woordenboek, nl. rondhangen als een nutteloze activiteit. Tijdens mijn zoektocht naar de betekenis van rondhangen voor jongeren, blijkt dit thema voor hun net zeer betekenisvol te zijn en speelt dit een belangrijke rol in hun identiteitsontwikkeling. Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat het rondhangen sterk omkaderd is door andere activiteiten en behoort tot een straatcultuur, een cultuur die een vangnet is voor tal van jongeren die vastzitten tussen enerzijds de traditionele thuiscultuur en anderzijds de maatschappelijke cultuur, waarin jongeren het gevoel hebben dat ze niet voldoen of niet begrepen worden. In deze bespreking koppel ik de bevindingen van mijn onderzoek terug aan theorieën en onderzoeksbevindingen in wetenschappelijke literatuur.

1 Rondhangen: een Betekenisvolle Tijdsbesteding

Het onderzoek vond plaats in een sociale woonwijk met een hoge werkloosheid en een zeer gemengde populatie wat afkomst betreft. Uit onderzoek blijkt dat in gelijksoortige wijken meer wordt rondgehangen dan in andere wijken. Vaak is er minder ruimte en een krappere huisvesting. Personen die weinig (ontwikkelingsruimte) ter beschikking hebben, zijn meer aangewezen op de publieke ruimte (Karsten, Kuiper, & Reubsat, 2001; Valentine & McKendrick, 1997; Vancraeynest, 2011, zie Van Ceulebroeck, 2011; Veitch, Bagley, Ball, & Salmon, 2006). Shoppingcentra, lokale winkels en steegjes worden in de literatuur als mogelijke rondhangplaatsen beschreven (Matthews, Limb, & Smith, 1998; Trasher, 1967). Onderzoek bevestigt ook dat de ruimtes waar jongeren rondhangen vooral gekenmerkt worden door een gebrek aan controle, een plaats waar ze vrienden kunnen ontmoeten en waar iets te beleven is. In Kaemelsheuvel vertoeven de jongeren vooral op het centraal gelegen 'pleintje'. Het is gemakkelijk bereikbaar, men komt er samen met vrienden en ouders weten waar de jongeren uithangen. Vanderstede (2011, zie Van Ceulebroeck, 2011) geeft aan dat vooral hotspots (kruispunten naar verschillende toegangswegen) hangplaatsen worden omdat zij centraal en ideaal gelegen zijn om zich naar verschillende faciliteiten te begeven. 'Het pleintje' kan misschien zo een hotspot voor deze jongeren zijn.

Net als in dit onderzoek blijkt ook uit ander onderzoek dat rondhangen op straat een mannenzaak is (Euregionaal onderzoek, 2008a; Euregionaal onderzoek, 2008b; Malone & Hasluck, 1998; Palmaerts, 2007; Trasher, 1967; Valentine & Mckendrick, 1997; Verbert, 2002). Zo worden meisjes meer beperkt in hun vrijheid, wegens een grotere angst dat er iets op straat zal gebeuren. In culturen waar men zich nog sterk vasthoudt aan de tradities, is dit aspect nog sterker aanwezig (National Crime Prevention, 1999; Trasher, 1967).

Ook het feit dat rondhangen als een vrijetijdsbesteding tijdens de adolescentie afneemt naarmate er meer maatschappelijke verantwoordelijkheden worden opgenomen, wordt bevestigd door de literatuur. Interesseverschuivingen, trouwen en werkgelegenheid zijn elementen die jongeren in andere onderzoeken aangeven, evenals dat hun generatie wordt opgevolgd door een nieuwe generatie die de straatcultuur voortzet (Trasher, 1967; National Crime Prevention, 1999). Ook de momenten van rondhangen zoals beschreven door de jongeren van Kaemelsheuvel, vinden we terug in de literatuur. Uit onderzoek blijkt dat jongeren vooral tussen april en oktober rondhangen, vooral op momenten wanneer het licht is en de weersomstandigheden het toelaten en vlak voor of na het avondeten. Tijdens vakanties wordt er bovendien meer rondgehangen dan

doorheen het schooljaar (De Bil, zie Van Ceulebroeck, 2011; Trasher, 1967). De jongeren van Kaemelsheuvel komen vooral samen wanneer het donker is. Deze informatie verschilt dus van de informatie uit eerder onderzoek. Gelijkaardige bevindingen vinden we over werkloosheid. Wanneer jongeren werkloos blijven en geen verantwoordelijkheden moeten opnemen, zal het rondhangen blijven doorgaan en strookt de leeftijdsrange van adolescentie niet meer (Trasher, 1967).

Uit de onderzoeksliteratuur blijkt ook dat rondhangen in groep plaatsvindt. Jongeren ontmoeten er vrienden, kunnen praten, lachen en plezier beleven (Malone & Hasluck, 1998; Noorda & Veenbaas, 2006; Sabbe, zie Van Ceulebroeck, 2011; Tokmetzis, 2007; Trasher, 1967). Rondhangen kan ook gepaard gaan met overlast, vandalisme, criminaliteit en drug- en alcoholmisbruik, geven jongeren aan. Deze activiteiten worden in veel artikels uitgebreid beschreven of vermeld (Beke, Van Wijk, & Ferwerda, 2000; Euregionaal onderzoek 2008a; Euregionaal onderzoek, 2008b; Esbensen, Peterson, Taylor, & Freng, 2009); Malone & Hasluck 1998; National Crime Prevention, 1999; Noorda & Veenbaas, 2006; Sabbe, zie Van Ceulebroeck, 2011; Trasher, 1967; Veitch, Bagley, Ball, & Salmon, 2006; Whitlock, 2007). Ook beleidsplannen en wetteksten op zowel nationaal als regionaal niveau richten zich vooral op deze, voor de maatschappij, negatieve aspecten van het rondhangen en hoe men deze problemen zo goed mogelijk (lees: vooral via repressie) kan oplossen. Hoewel de meeste nadruk in onderzoek uitgaat naar de negatieve aspecten, is dit maar een klein onderdeel van hetgeen men op straat doet. Meestal tracht men te praten, anderen te observeren (voorbijgangers) of doet men aan sport (De Bil, zie van Ceulenbroeck, 2011; Malone & Hasluck, 1998). Jongeren beschouwen hun 'negatief gedrag' bovendien als een gevolg van verveling (Matthews, Limb, & Smith, 1998; National Crime Prevention, 1999; Noorda & Veenbaas, 2006; RMO, 2008; Omlo, 2008; Malone & Hasluck, 1998; Veitch, Bagley, Ball, & Salmon, 2006; Whitlock, 2007). Daarnaast zorgt een kwaadheid ten opzichte van de maatschappij ook voor criminele feiten. Onderzoek van Trasher (1967) bevestigt deze visie van jongeren; het is een manier om hun lijden te tonen dat ontwikkeld werd door de interactie met de maatschappij (zie verder).

De redenen waarom de jongeren in Kaemelsheuvel rondhangen, komen ook in ander onderzoek aan bod. Aan de ene kant doen ze dit om vrienden te ontmoeten, omdat het leuk is en goedkoop (Omlo, 2008; RMO, 2008). Anderzijds kunnen ze ook niet altijd anders, leven ze in een wijk waar iedereen bijna rondhangt, zijn er soms problemen thuis (National Crime Prevention, 1999; RMO, 2008; Vancraeynest, 2011, zie Van Ceulebroeck, 2011). Bovendien is er weinig te doen, waardoor verveling (Matthews, Limb, & Smith, 1998; National Crime Prevention, 1999; Noorda & Veenbaas, 2006; RMO, 2008; Omlo, 2008; Malone & Hasluck, 1998; Veitch, Bagley, Ball, & Salmon, 2006; Whitlock, 2007) opduikt. Gebrek aan ruimte voor adolescenten wordt ook in de onderzoeksliteratuur bevestigd (Hangman, 2009; LiSS, 1997; Matthews, Limb, & Smith, 1998; Noorda & Veenbaas, 2006; Owens, 1997).

2 De Straatcultuur

In het onderzoek naar de betekenis van rondhangen, blijkt dat het rondhangen een onderdeel is van een grotere cultuur: de straatcultuur. De jongeren die meewerkten aan deze eindverhandeling gaven een beeld over een cultuur met veel geweld, criminele gang-activiteiten, druggebruik en bepaalde houdingen die men op straat aanneemt: hard zijn, bescherming, taalgebruik, gedrag, reputatie, aanzien, respect, enz. In de literatuur vinden we deze elementen

ook terug, maar daar worden ze benoemd onder bepaalde 'codes' die op straat worden gehanteerd. Deze worden al vanaf jonge leeftijd 'aangeleerd' door rolmodellen op straat:

For the young gang boy one type of group which not only has prestige, but offers a pattern which he may follow with little adaption is the older gang. In street and alley the younger gangs meet similar groups of older fellows. Many times they bully the smaller boys and force them to do their bidding. A little boy makes a good lookout, or can easily be put through a small window or a transom on a robbing expedition. The older groups often start the younger ones stealing, but sometimes protect them when they get in trouble. (Trasher, 1967, p. 184)

Ze leren opkomen voor zichzelf (vechten), anderen beschermen, het ruwe taalgebruik hanteren en de look die van hen wordt verwacht (macho, dure kledij, juwelen, enz.) te bekomen. Men ondervindt dat deze jongeren respect en aanzien krijgen binnen deze cultuur, waardoor het gedrag een positieve bekrachtiging krijgt (Anderson, 1994). Rapmuziek versterkt deze 'gang'gedragingen, aangezien er vaak wordt gezongen over drugs, politie, criminaliteit, geld, wapens, enz. Ook het 'opgeblazen' ego van welvaart, succes en reputatie komt in deze teksten en de daarbij horende videoclips vaak aan bod. Daarnaast zingen ze ook vaak over het onrecht en de achterstelling waarin zij leven (Gemert, 2005b). Uit onderzoek blijkt namelijk dat deze cultuur vaker voorkomt in achtergestelde buurten met een verhoogde werkloosheid, marginalisatie en minder kansen. Om de reputatie binnen de straatcultuur staande te houden, komt er criminaliteit aan te pas (wegens gebrek aan andere mogelijkheden). Bovendien zijn veel van de codes tegenstrijdig met de normen en waarden in de heersende maatschappij (Anderson, 1990, zie Zdun, 2008; Anderson, 1994). Tijdens het vertoeven op straat leert men ook autonoom en onafhankelijk worden. Men leert om te gaan met andere personen, die soms een andere mening hebben, men leert keuzes maken, enz. Bovendien draagt deze activiteit bij tot het ontwikkelen van een sociale identiteit met andere groepsleden (Karsten, Kuiper, & Reubsæet, 2001; Matthews, Limb, & Smith, 1998; National Crime Prevention, 1999; RMO, 2008; Sabbe, zie Van Ceulebroeck, 2011). Het vertoeven op straat biedt voor jongeren dus heel wat voordelen.

Criminele straatgroepen zijn vaak van allochtone afkomst (Beke, Van Wijk, & Ferwerda, 2000; Trasher, 1967). *Waarom blijkt deze cultuur net voor hen zo belangrijk te zijn?* De druk van de maatschappij om te veranderen (assimilatie) en het feit dat hun normen en waarden van de thuiscultuur niet worden gerespecteerd door de maatschappij, zorgen voor problemen; de straatcultuur (met o.a. criminaliteit) wordt op dat moment een thuishaven voor de jongeren, een plaats waar ze gerespecteerd worden.

3 Onderzoeken Rond Migrantjongeren en Identiteitsvorming

Migrantjongeren worden geboren in een moeilijke positie. Hoewel zij reeds opgroeien in het gastland (iets dat voor ouders en grootouders anders is), zitten zij gewrongen tussen twee sterk verschillende culturen: de cultuur die thuis gehanteerd wordt en de cultuur die in de maatschappij overheerst. Uit onderzoek van Jennissen, Blom & Oosterwaal (2009) blijkt dat deze culturele dissonantie vooral tot uiting komt bij Marokkaanse en Turkse jongeren. Vanuit de maatschappij is er een druk om zich aan te passen aan de heersende maatschappelijke cultuur (acculturatie- integratie) (Parreira & ornelas, 2011). Deze aanpassing gaat vaak gepaard met problemen zoals een verhoogde consumptie van alcohol en drugs, eerdere seksuele activiteiten en depressieve klachten, elementen die uitdrukken dat men zich niet goed in hun vel voelt en de

identiteitsvorming moeilijk verloopt (Kimbrow, 2009; Matthews, Limb, & Smith, 1998; Sabbe, zie Van Ceulebroeck, 2011).

3.1 Migratie en acculturatie: de invloed op identiteitsontwikkeling

Crocetti, Fermani, Pojaghi en Meeus (2010) onderzochten in Italië de verschillen in identiteitsvorming bij adolescenten van (1) migrantenfamilies, (2) gemengde¹⁸ families en (3) Italiaanse families op basis van een driefactorenmodel¹⁹ ontwikkeld door Crocetti, Rubini en Meeus (2008b) en de verschillende identiteitstoestanden van Marcia (1966, zie Crocetti, Rubini, Luyckx, & Meeus, 2008a) en Crocetti, Rubini, Luyckx, en Meeus (2008a): *identity achievement* (duidelijk beeld wie ze zijn), *identity foreclosure* (stevige identiteit, zonder andere alternatieven te verkennen), *moratorium* (verschillende alternatieven overlopen, zonder al een keuze te hebben wie ze precies zijn en wat ze willen doen), *searching moratorium* (herziening van identiteit omdat hun huidige status voor weinig voldoening zorgen) en *diffusion* (zwakke identiteitsstatus, en tevens niet verkennen van alternatieven). Uit het onderzoek zien we dat jongeren uit migrantenfamilies nog op zoek zijn naar henzelf en daardoor (nog) geen stevige identiteit vormen (reconsideration of commitment; searching moratorium) in vergelijking met jongeren uit niet-migrantenfamilies. Gelijkaardige resultaten werden gevonden in een onderzoek in Nederland, waarin men de identiteit van Nederlandse adolescenten vergeleek met verschillende migrantengroepen (Marokkanen, Turken en Surinamers). Nederlandse adolescenten bevonden zich vooral in de foreclosurefase en diffusionfase, terwijl migrantengroepen vooral aanwezig zijn in de moratorium en searching moratoriumfase. Hieruit leidden de onderzoekers af dat minderheidsgroepen toch wel wat moeilijkheden ondervinden bij het vormen van hun identiteit (Crocetti, Rubini, Luyckx, & Meeus, 2008a).

Bij de jongeren uit het onderzoek in Kaemelsheuvel blijkt er vooral een verwarring te zijn op vlak van nationaliteit: Ben ik nu een Belg of een Turk, Marokkaan, enz.? De combinatie van beide lijkt niet mogelijk te zijn (of wordt niet mogelijk gemaakt door onze maatschappij of de traditionele cultuur). Uit onderzoek blijkt dat personen met een cultuur die sterk verschilt van het gastland zich willen aanpassen aan het gastland zonder hun eigen culturele waarden te verliezen. Dit zorgt voor veel spanningen, een 'clash' tussen verschillende discoursen die op een bepaalde manier opgelost moet worden. Verder geeft men aan dat identificatie met het gastland een aantal voorwaarden vereist. Naast het feit dat men zich graag wilt identificeren met de normen en waarden van het land, moet men zich ook begrepen en geaccepteerd voelen door de maatschappij waarin men terecht komt. Wanneer contacten met de maatschappij vaak leiden tot negatieve ervaringen zoals discriminatie en marginalisatie, kan dit leiden tot disintegratie²⁰ (vb. segregatie) van deze maatschappelijke cultuur, dit in tegenstelling tot de contacttheorie²¹ (Heitmeyer & Anhut,

¹⁸ Een ouder Italiaans en de andere ouder een andere nationaliteit

¹⁹ Factor 1: *commitment* (mate waarin men zich identificeert met een keuze dat relevant is mbt identiteit);
Factor 2: *in-depth exploration* (de mate waarin een adolescent omgaat met bestaande *commitments*);
Factor 3: *reconsideration of commitment* (vergelijkingen die gemaakt worden tussen huidige *commitments* en mogelijke alternatieven alsook de moeite die de adolescent doet om huidige *commitments* te veranderen omdat deze niet meer opbrengen) (Crocetti, Rubini, & Meeus, 2008b, p. 218).

²⁰ Disintegratiethorie van Heitmeyer en Anhut (2008), die zegt dat in het leven geaccepteerd worden een zeer belangrijk aspect is. Wanneer dit ontbreekt (door discriminatie bijvoorbeeld) kan de integratie in de heersende maatschappij beperkt worden en kan dit eventueel leiden tot gewelddadig gedrag als copingmechanisme.

²¹ D.w.z. hoe meer contact met autochtone personen, hoe sterker de identificatie met het gastland. In verschillende onderzoeken wordt deze theorie bevestigd in functie van concentratiewijken (waar het contact met autochtonen beperkt is: hoe minder contact, hoe minder identificatie) (Havekes & Uunk, 2008; Laan Bouma-Doff, 2004).

2008; Verkuyten & Martinovic, 2012). Onderzoek geeft bovendien aan dat beide culturen niet tegenstrijdig hoeven te zijn en dat ze naast elkaar kunnen bestaan, als de maatschappij dit toelaat (Nesdale en Mak, 2000; Parrera & Ornelas, 2011). Het behouden van een etnische identiteit (en dus ook behoud van de familierelaties, waarden en tradities) kan zelfs een beschermende factor zijn, zoals de jongeren in deze eindverhandeling ook weergeven (Soriano, Lourdes, Rivera, Williams, Daley, & Rezink, 2004; Portes & Rivas, 2011; Verkuyten & Martinovic, 2012).

3.2 De gevolgen van ongelijkheid

3.2.1 Discriminatie

Discriminatie komt tijdens de gesprekken met jongeren heel sterk naar voor; ze voelen zich sterk benadeeld wanneer ze in contact treden met maatschappelijke instanties. Het feit dat zij zich geïsoleerd en gemarginaliseerd voelen, leidt uiteindelijk tot verschillende reacties.

Jongeren geven aan dat ze vaak gediscrimineerd worden door *politieagenten*. Eerder onderzoek bevestigt deze visie; vaak is er enkel contact tussen jongeren en politie wanneer er moeilijkheden optreden. Politieagenten merken zelf dat het dan vrij moeilijk handelen wordt: ze kennen de jongeren niet en het is op die manier moeilijker om jongeren op hun gedrag te wijzen. Het gebrek aan contact is bijvoorbeeld te wijten aan de vrees voor de jongeren en de gedachte dat ze niet goed onthaald zullen worden. Vanuit de kant van jongeren en straathoekwerkers komt naar voor dat de agenten ook onvoldoende contact zoeken, en wanneer ze dat wel doen, dat ze zich stoer, provocerend en racistisch opstellen. De jongeren voelen zich bedreigd en stellen zich dan soms vijandig op. De jongeren appreciëren het niet dat politie lukraak identiteitskaarten opvraagt, controles uitvoert en zelfs jongeren meeneemt naar het bureau zonder aanleiding. Dit leidt tot een averechts effect van hun optreden (Chevigny, zie Schneider, 2008, p. 138; Gemert, 2004; Jong, 2007; Schneider, 2008; Sharp & Atherton, 2007; Van San & Leerkes, 2001). Daarnaast wordt aangegeven door de jongeren dat veel blauw in de straat tot een toename van (subjectieve) onveiligheid leidt bij buurtbewoners (Binken, 2006, zie RMO, 2008). Ook in deze eindverhandeling lijkt dit te leiden tot kwaadheid en eventueel agressie tegenover gezagsfiguren, die ontstaat vanuit een innerlijke frustratie (Mesch, Turjeman, & Fishman, 2008). Een interviewfragment na de rellen in Frankrijk (2005) geeft dit ook duidelijk weer:

The aim we all felt was now mixed with outrage... Then young people saw police, they started yelling and cursing, and when the police responded with tear gas, they threw garbage cans and rocks and anything they could find...Some kids in pain cut themselves. These kids externalized their anguish... They burned cars because that is what was here, nothing else... By setting them on fire young people externalize their internal explosions. (Interview with Mogdad, Clichy-sous-Bois, June 2006, zie Schneider, p.140)

Al deze interacties leiden tot een vicieuze cirkel, de *selffulfilling prophecy*; aangezien de politie denkt dat jongeren agressief gaan zijn, gaan zij zich (eventueel onbewust) op een bepaalde (meer defensieve) manier gedragen, wat leidt tot een defensieve opstelling van jongeren. Dit gedrag bevestigt de visie van de politie en de cirkel is rond (Aronson, Wilson, & Akert, 2007; Van San & Leerkes, 2001). De jongeren uit het onderzoek geven namelijk ook voorbeelden waarbij de contacten met de politie aangenamer zijn, en dit had voornamelijk te maken met de opstelling van de politie tegenover hen. Wanneer er naar hun geluisterd wordt en ze zich gerespecteerd voelen, is de houding van jongeren vaak anders.

Niet alleen gezagsfiguren zoals politieagenten, maar ook tewerkstellingsinstanties of bedrijven zijn volgens allochtone jongeren discriminerend. Uit een Nederlands onderzoek blijkt dat

allochtonen veel minder kans hebben op een tewerkstelling (of op een uitnodiging tot een gesprek), ook al zijn sollicitatiebrieven evenwaardig opgesteld als Nederlands sollicitanten (Andriessen, Nievers, Faulk, & Dagevos, 2010).

Het gevoel niet begrepen te worden en onvoldoende kansen te krijgen in de huidige maatschappij, zorgt volgens Gonzales, Fabrett en Knight (zie Parreira & Ornelas, 2011) voor een toename in "angst, depressieve kenmerken, risicogedrag, laag zelfbeeld en een afname van prestaties en minder toekomstperspectief" (p. 200). Ook Mak en Nesdale (2001) bevestigen de negatieve impact van racisme en discriminatie op het welbevinden van migranten. Jongeren uit het huidig onderzoek geven dit aan door vooral te spreken over 'stress' die ze daardoor ervaren, dat vaak leidt tot kwaadheid tegenover de maatschappij. Dit zet zich om in problemen en tot aansluiting bij een straatcultuur. Problemen met jongeren op straat blijken bovendien niet van de een dag op de ander te ontstaan. Meestal is er al een hele tijd een proces gaande waarbij het na een tijd escaleert. De oorsprong van het probleem is iedereen echter al lang vergeten.

3.2.2 De cultivering van maatschappelijke visies

Jongeren in het onderzoek worden vaak aanschouwd als criminele jongeren. Deze stereotype beelden (labels) hebben invloed op het gedrag van jongeren: jongeren gaan deze stereotypes evenaren met vicieuze cirkels tot gevolg (selffulfilling prophecy).

In het onderzoek van Kamans, Gordijn, Oldenhuis en Otten (2009) met Marokkaanse jongeren in Nederland kwam men tot de vaststelling dat confrontaties met negatieve berichtgevingen leiden tot een verhoogde kans op het evenaren en vereenzelvigen van deze negatieve stereotypes. Aangezien de jongeren gaan nadenken over wat anderen over hen zeggen, spreken we eerder over metastereotypes (Varauer, Main, & O'Connell, 1998). Dit gedrag zou vooral gebeuren bij (hier) Marokkaanse jongeren die tevens negatieve stereotypes over Nederlanders erop na houden. Net zoals deze Marokkaanse jongeren ontwikkelen er zich bovendien ook heel wat stereotype beelden omtrent rondhangende (straatjongeren). Op die manier kunnen we veronderstellen dat wanneer rondhangende (allochtone) jongeren beseft hebben van negatieve stereotype beelden door de maatschappij, dat zij zich ook naar deze beelden zullen gaan gedragen, zeker als de jongeren zelf ook niet zo positief tegenover deze maatschappij staan. Zo ontstaat er een tegencultuur, de straatcultuur, met jongeren die zich op een of andere manier niet begrepen voelen. Op deze manier staan zij machtig en hebben ze weinig te verliezen 'want of ze zich nu gedragen naar dat stereotype of niet, de visie blijft dezelfde'.

Waarom is deze straatcultuur zo belangrijk voor deze jongeren? Jongeren vinden andermans mening van groot belang. Jongeren willen namelijk positief bekeken worden. "Hoe zie ik eruit, hoe vinden anderen mij, wat denken anderen over mij?" zijn vragen die jongeren zich regelmatig afvragen. Ze willen dat iedereen een positief beeld over hen heeft. Daarom zoeken ze jongens en meisjes die gelijkaardig zijn, zodat dit positief beeld behouden kan worden. In deze groep ontwikkelen ze een sociale identiteit. Stereotypes en discriminerend gedrag kunnen een invloed hebben op de identiteit van de jongeren. Om zichzelf en de groep te beschermen gaat men zich differentiëren van de groep die deze vooroordelen uitsprekt. Door differentiatie creëert men een positieve (sociale) identiteit. Door de andere groep te verwerpen en de nadruk te leggen op de eigen groep, gaan ze zich meer gaan identificeren met de eigen groep en worden daar ook meer positieve gevoelens aan toegeschreven. Op die manier kunnen zij hun zelfconcept en -vertrouwen

beschermen en zichzelf in een positief daglicht plaatsen (Fein & Spencer, 1998, zie Vorauer, Main, & Connell; Tajfel & Turner, 1979, zie Pepermans, 2008). Minderheidsgroepen ervaren vaker een sterkere collectieve identiteit en meer onzekerheid dan meerderheidsgroepen (Lücken & Simon, 2005). Via deze sociale identiteit vinden ze wel erkenning waaraan (in het algemeen) jongeren behoefte hebben, maar (soms) niet krijgen.

4 Oproep tot Communicatie

Hoewel deze eindverhandeling begon met een afgebakend onderwerp – nl. de betekenis van rondhangen en de gevolgen van maatschappelijke discoursen op de identiteit van deze jongeren – komen we tot de conclusie dat het rondhangen vervat zit in een complex systeem in relatie tot de maatschappij. Verschillende aspecten spelen een belangrijke rol om het rondhangen (en de straatcultuur) te begrijpen. Allochtone adolescenten die hun identiteit proberen vorm te geven, worden geconfronteerd met heel wat obstakels; hun nationaliteit (en de daarbij horende normen, waarden en tradities) die tegenstrijdig is met de gangbare cultuur in België, het gebrek aan kansen, heel wat onzekerheden, enzovoort, zorgen ervoor dat jongeren met hetzelfde gevoel van kwetsbaarheid en onbegrip zich gaan verzamelen in een cultuur die wel erkenning toelaat en zich tevens afzet tegen de normen en waarden van de maatschappij. Daar leren ze voor zichzelf opkomen, zich beschermen en krijgen ze aanzien en respect. Eenmaal men respect kan verkrijgen binnen de maatschappij, vervalt de straatcultuur voor velen en leren zij een duale identiteit opbouwen: zich integreren in de maatschappij, maar tevens vasthouden aan de traditionele thuiscultuur.

Vanuit mijn eigen ervaring met deze jongeren in Kaemelsheuvel, merk ik hoe snel wij mensen beoordelen vanuit onwetendheid. Als buitenstaander krijgen wij een beeld, dat niet strookt met hun mening omtrent activiteiten, handelingen, gedrag en taalgebruik. Door een gebrek aan communicatie ontstaan er misverstanden, die zowel voor ons als voor deze jongeren een averechts effect opleveren. Communicatie, iets dat in de huidige maatschappij steeds minder evident wordt, blijkt zeer belangrijk te zijn om onveiligheidsgevoelens en vooroordelen in te perken. Hoewel beleidsplannen jongerenparticipatie en –communicatie hoog in het vaandel dragen, blijkt dit op lokaal vlak (vanuit mijn ervaring) niet altijd correct te verlopen. Jongeren blijven vaak nog in de kou staan en de ongelijkheid in kansen blijft bestaan. Het gevoel van niet gehoord te worden, niets te betekenen, geen ruimte te krijgen om adolescent te zijn, enz. leidt tot frustraties, kwaadheid en stress die niet geuit mag of kan worden (want de gevolgen zijn weer negatief voor henzelf, cfr. schoolsituatie). We kunnen deze jongeren vanuit dit perspectief aanschouwen als personen die uiten dat ze niet kunnen aarden in een consumptiemaatschappij (waaraan zij vaak niet kunnen voldoen), die zeer individualistisch, prestatiegericht en 'schijnbaar' respectvol is. Zij geven een belangrijk signaal, dat wij misschien als maatschappij niet mogen onderschatten. Misschien is het tijd om ook onszelf (als maatschappelijke cultuur) in vraag te durven stellen in welke mate wij bijdragen aan het gedrag van jongeren en jongvolwassenen. In welke mate leidt onze maatschappij en haar discoursen tot verdere onderdrukking en onbegrip? Kunnen we de terminologie '*begrijpt ge?*', die veel jongeren nog steeds gebruiken nu ook in dat opzicht interpreteren, als een oproep tot een begripvolle maatschappij?

In welke mate dit denkkader ook voor autochtone rondhangende jongeren geldt, kan aan bod komen in verder onderzoek.

REFERENTIES

- Anderson, E. (1994, mei). The Code of the Streets. *The Atlantic*. Geraadpleegd op 10 mei, 2012, van <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/1994/05/the-code-of-the-streets/6601/>
- Andriessen, I., Nievers, E., Faulk, L., & Dagevos, J. (2010). *Liever Mark dan Mohammed? Onderzoek naar arbeidsmarktdiscriminatie van niet-Westerse migranten via praktijktests*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Antaki, C., Billig, M., Edwards, D., & Potter, J. (2003). Discourse analysis means doing analysis: a critique of six analytic shortcomings. *Discourse Analysis Online*, 1(1).
- Aronson, E., Wilson, T.D., & Akert, R.M. (2007). *Sociale psychologie*. Amsterdam: Pearson Education.
- Camerawet (2007). *Wet tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's*. Geraadpleegd op 11 maart, 2011, van http://www.ejustice.just.fgov.be/doc/rech_n.htm
- Cammaert, F. (2006). *Evaluatie van de toepassing van de wet betreffende de Administratieve Sancties in de gemeenten – 7 jaar Gemeentelijke Administratieve sancties*. Geraadpleegd op 11 maart, 2011, van http://www.vps.fgov.be/frame/gas/nl_index.asp?choixLangue=nl
- Coussée, F. (2006). *De pedagogiek van het jeugdwerk*. Gent: Academia Press.
- Crocetti, E., Rubini, M., Luyckx, K., & Meeus, W. (2008a). Identity formation in early and middle adolescents from various ethnic groups: from three dimensions to five statuses. *Journal of Youth Adolescence*, 37, 983–996.
- Crocetti, E., Rubini, M., & Meeus, W. (2008b). Capturing the dynamics of identity formation in various ethnic groups: Development and validation of a three-dimensional model. *Journal of Adolescence*, 31, 207–222.
- Crocetti, E., Fermani, A., Pojaghi, B., & Meeus, W. (2010). Identity Formation in Adolescents from Italian, Mixed, and Migrant Families. *Child Youth Care Forum*, 40, 7–23.
- Dasberg, L. (1984). *Grootbrengen door kleinhouden als historisch verschijnsel*. Amsterdam: Boom.
- De Druglijn (2012). *Cannabis. Wat is het?* Geraadpleegd op 24 februari, 2012, van <http://www.druglijn.be/drugs-abc/cannabis/wat-is-het.aspx>
- Derksen, J. (2007). *Zijn wij wel narcistische genoeg? Over het ontstaan van onze lentecultuur*. Nijmegen: PEN Tests Publisher.
- De Visscher, S. (2011). Hoe publiek is publiek? Over de sociale beleving van ruimte. In N. Van Ceulebroeck (Ed.), *De hangman: over jongeren in het straatbeeld* (pp.50-63). Politeia: Brussel.
- Elffers, H., & de Jong, W. (2004). *"Nee, ik voel me nooit onveilig": determinanten van sociale veiligheidsgevoelens*. Den Haag: RMO.
- Emmelkamp, R. (2004). *Een Veilig Avontuur: Alledaagse plaatsen en vrijetijdsbesteding in de verhalen van jongeren en ouders*. Proefschrift Doctoraat, Faculteit der Maatschappij - en Gedragwetenschappen, Universiteit Amsterdam, Amsterdam, Nederland.
- Erikson, E.H. (1974). *Identiteit jeugd en crisis*. Antwerpen: Uitgeverij Het Spectrum.
- Euregionaal jongerenonderzoek (2008a). *Onderzoek naar vrijetijdsbesteding, gezondheidsbeleving en risicogedrag bij Limburgse jongeren van het Buitengewoon Secundair onderwijs*. Hasselt: Centrum voor Statistiek (CenStat) UHasselt.

- Euregionaal jongerenonderzoek (2008b). *Onderzoek naar vrijetijdsbesteding, gezondheidsbeleving en risicogedrag bij Limburgse jongeren van 2^e en 3^e graad Secundair onderwijs*. Hasselt: Centrum voor Statistiek (CenStat) UHasselt.
- Findlaw (2012). *CAL. PEN. CODE § 187 : California Code - Section 187*. Geraadpleegd op 11 januari, 2012, van <http://codes.lp.findlaw.com/cacode/PEN/3/1/8/1/s187>
- Geertz (1973). *Thick description: toward an interpretive theory of culture*. Geraadpleegd op 11 maart, 2011, van <http://portale.unipa.it/>
- Gemert, F. van (2005a). Botsen met de buurt. Overlast en wisselwerking tussen jeugdgroepen en de buitenwereld. In G.J.N. Bruinsma, W. Huisman & R. van Swaaningen (Eds.), *Basisteksten in de criminologie; Aard, omvang en verklaringen (pp. 489-496)*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Gemert, F. van (2005b). Gangsta rap. De controverser voorbij. *Justitiële Verkenningen*, 31, 68-81. Geraadpleegd op 24 december, 2011, op http://metis-app.vu.nl:7778/metis_dad/pk_apa_n.results?p_url_id=3945
- Goodale, T., & Godbey, G. (1988). *The evolution of leisure: historical and philosophical perspectives*. Oxford: Venture.
- Habermas, T., & Bluck, S. (2000). Getting a life: the emergence of the life story in adolescence. *Psychological Bulletin*, 126, 748-769.
- Hangman (2009). *Over de campagne: visietekst*. Geraadpleegd op 27 februari, 2011, op <http://www.dehangman.be/over-de-campagne>
- Hangman (2011). Geraadpleegd op 22 mei, 2011, op <http://www.dehangman.be/hangman>
- Harinck, F. (2007). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen: Garant.
- Havekes, E., & Uunk, W. (2008). Identificatie in context. Het effect van de etnische samenstelling van de buurt op de identificatie van allochtonen met Nederlanders. *Mens & Maatschappij*, 83(4), 376-393.
- Hazekamp, J. (1985). *Rondhangen als tijdverdrijf*. Amsterdam: VU-uitgeverij.
- Heitmeyer, W., & Anhut, R. (2008). Disintegration, recognition, and violence: a theoretical perspective. *New Directions For Youth Development*, 119, 25-37.
- Het Vlaams Woordenboek (2012). Begaaien. Geraadpleegd op 25 april, 2012, van <http://www.vlaamswaardenboek.be/definities/term/begaaien>
- Hutchby, I. & Wooffitt, R. (1998). *Conversation analysis: principles, practices and applications*. Cambridge: Polity Press.
- Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) (1989). *Verdrag inzake de rechten van het kind aangenomen door de algemene vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989*. Geraadpleegd op 10 februari, 2011, van <http://www.kinderrechtencoalitie.be/uploads/documenten/ivrk.pdf>
- Jennissen, R., Blom, M., & Oosterwaal, A. (2009). Geregistreerde criminaliteit als indicator van de integratie van niet-westerse allochtonen. *Mens & Maatschappij*, 84(2), 207-233.
- Jeugddienst Gent (2006). *Ik weet wat gedaan! Gentse jeugd en hun vrijetijdsbesteding*. Geraadpleegd op 9 februari, 2011, op <http://www3.gent.be/jeugd/docs//vrijetijdsonderzoek%20eindresultaten.pdf>

- Jointje draaien (2012, februari 26). Coffeeshop Mississippi in Maastricht [online forum comment]. Geraadpleegd van <http://www.jointjedraaien.nl/wietforum/threads/176-Coffeeshop-Mississippi-in-Maastricht>
- Kaesemans, G. (2001). *Tienerkliks: het verhaal van het Vlaamse Kliksonderzoek*. Leuven: Garant.
- Kamans, E., Gordijn, E.H., Oldenhuis, H., & Otten, S. (2009). What you think you see is what you get: influence of prejudice on assimilation to negative meta-stereotypes among Dutch Moroccan teenagers. *European Journal of social Psychology, 39*, 842-851.
- Kimbro, R T. (2009). Acculturation in context: gender, age at migration, neighborhood ethnicity, and health behaviors. *Social Science Quarterly, 90(5)*, 1145-1166.
- Kogan, S.M. & Gale, J.E. (1997). Decentering therapy: Textual analysis of a narrative therapy session. *Family Process, 36*, 101-1026.
- Kooijman, H. (2008). Tussen steunen en straffen. *Jeugd en Co, 2*, 24-25.
- Kruithof, B. (1999). De pedagogisering achterna. Aanzet tot een genealogie van de pedagogische mentaliteit in de voorbije 250 jaar. [recensie van De pedagogisering achterna. Aanzet tot een genealogie van de pedagogische mentaliteit in de voorbije 250 jaar]. *Paedagogica Historica, 35*, pp.143-145.
- Laan Bouma-Doff, W. van der (2004). Begrensd contact. De relatie tussen ruimtelijke segregatie van allochtonen en de mate van contact met autochtonen. *Mens & Maatschappij, 79(4)*, 348-366.
- Lansdown, G. (1995). *Taking part: children's participation in decision making*. Londen: Institute for Public Policy Research.
- Limburgs Steunpunt Straathoekwerk (LiSS) (1997). *Rondhangen van jongeren: visietekst*. Geraadpleegd op 8 februari, 2011, van <http://www.liss.be/default.aspx?lang=2>
- Limburgs Steunpunt Straathoekwerk (LiSS) (2010). *Rondhangen in de Limburgse jeugdbeleidsplannen*. Geraadpleegd op 16 januari, 2012, van <http://www.liss.be/userup/tl2/pdf/10/Rondhangen%20in%20JBP%202011-2013.pdf>
- Limburgs Steunpunt Straathoekwerk (LiSS) (s.d.). *Jongerenontmoetingsplaatsen (JOP) en infrastructuur*.
- Lindekens, K. (2011). In de vierde macht. Rondhangen in de media. In N. Van Ceulebroeck (Ed.), *De hangman: over jongeren in het straatbeeld* (pp. 136-152). Politeia: Brussel.
- Maasflowzz (2012, 18 februari). Maasflowzz – Waarom lyrics wmv [video]. Geraadpleegd op 25 april, 2012 van <http://www.youtube.com/watch?v=wwk34dJZzTA>
- Mak, A.S., & Nesdale, D. (2001). Migrant distress: the role of perceived racial discrimination and coping resources. *Journal of Applied Social Psychology, 31(12)*, 2632-2647.
- Malone, K., & Hasluck, L. (1998). Geographies of exclusion: young people's perceptions and use of public space. *Family matters, 49*, 20-26.
- Marleen Kortleven vertelt verder ... vandalisme speeltuin. (2010). Lokale Burgerkrant Maasmechelen, 3.
- Matthews, H., Limb, M., & Smith, B.P. (1998). Changing worlds: the microgeographies of young teenagers. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie, 89*, 193-202.
- Mediargus (2011). Geraadpleegd op 1 maart, 2011, van <http://www.mediargus.be/>

- Mediargus (2012). Geraadpleegd op 2 mei, 2012, van <http://www.mediargus.be/>
- Mesch, G. S., Turjeman, H., & Fishman, G. (2008). Social identity and violence among immigrant adolescents. *New Directions For Youth Development*, 119, 129-150.
- Ministeriële omzendbrief (2009). *Ministeriële omzendbrief betreffende de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, zoals gewijzigd door de wet van 12 november 2009*. Geraadpleegd op 11 maart, 2011, van http://www.ejustice.just.fgov.be/doc/rech_n.htm
- Nesdale, D., & Mak, A.S. (2000). Immigrant acculturation attitudes and host country identification. *Journal of Community & applied Social Psychology*, 10, 483-495.
- Noorda, J.J., & Veenbaas, R.H. (2006). *Rondhangende jongeren*. Geraadpleegd op 14 februari, 2011, op <http://www.wodc.nl/search.aspx?simpleSearch=noorda>
- Omlo, J. (2008). Hangjongeren aanspreken, niet uitsluiten. *Pedagogiek in Praktijk*, 45, 28-31.
- Omzendbrief OOP 30 bis (2005). *Omzendbrief OOP 30bis aangaande de uitvoering van de wetten van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en de nieuwe gemeentewet en van 17 juni 2004 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet*. Geraadpleegd op 3 maart, 2011, van http://www.ejustice.just.fgov.be/doc/rech_n.htm
- Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ) (s.d.). *De nieuwe jeugdwet*. Geraadpleegd op 12 maart, 2011, van <http://www.osbj.be/?action=onderdeel&onderdeel=249&titel=De+nieuwe+Jeugdwet>
- O'Reilly, K. (2005). *Ethnographic methods*. New York: Routledge.
- Owens, P.E. (1997). Adolescence and the cultural landscape: Public policy, design decisions, and popular press reporting. *Landscape and Urban Planning*, 39, 153-166.
- Palmaerts, T. (2007). Ik weet wat gedaan! Gentse jongeren en hun vrijetijdsbesteding. *Krax*, 7, 10-13.
- Parreira, K. M., & Ornelas, I. J. (2011). The physical and psychological well-being of immigrant children. *Future Of Children*, 21(1), 195-218.
- Pepermans, R. (2008). *Arbeids- en organisatiepsychologie [cursus]*. Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel, Brussel, België.
- Pleysier, S., & Deklerck, J. (2006). Over hondenpoep en hangjongeren: een verkennend onderzoek naar overlastfenomenen in parken en groenzones. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 5, 5-20.
- Portes, A., & Rivas, A. (2011). The adaptation of migrant children. *Future of Children*, 21(1), 219-246.
- Provinciaal Integratiecentrum Limburg (2011). *Multireligieus Limburg*. Hasselt: Provincie Limburg.
- Provincie Limburg (2008). *Jeugdbeleidsplan 2008-2013*. Hasselt: Provinciale jeugddienst.
- Racine, A., Somerhausen, C., & Debuyst, C. (1965). *De nozems: een socio-cultureel Fenomeen van onze tijd*. Brussel: StudieCentrum voor JeugdMisdadigheid (SCJM).
- Ramaekers, W. (1998). Mi, maak me geen eiers! Het algemeen cites. *Onze Taal*. Geraadpleegd op 2 maart, 2012, van <http://www.meertens.knaw.nl/profielwerkstukken/cites.pdf>.
- RMO (2008). *Tussen flaneren en schofferen*. Den Haag: Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling.

- Roose, R. (2006). *De bijzondere jeugdzorg als opvoeder*. Gent: Academia Press.
- Rose, G. (2007). *Visual methodologies: an introduction to the interpretation of visual materials*. London: Sage Publications.
- Sabbe, K. (2008). *Rondhangen: een betekenisvolle tijdsbesteding voor jongeren?* Proefschrift Master Sociaal Werk, Universiteit Gent, Gent. Geraadpleegd op 19 februari, 2011 van <http://www.thesis.net/rondhangen/rondhangen.htm#1> Hoofdstuk 1: Rondhangen in de actuele context
- Schneider, C.L. (2008). Police Power and Race Riots in Paris. *Politics & Society*, 36(1), 133-159.
- Sharp, D., & Atherton, S. (2007). To serve and protect? The experience of policing in the community of young people from black and other ethnic minority groups. *British Journal of Criminology*, 47(5), 746-763.
- Soriano, F., Lourdes, M., Rivera, K., Williams, J., Daley, S., & Rezink, V. (2004). Navigating between cultures: the role of culture in youth violence. *Journal of Adolescent Health*, 34, 169-176.
- Thrasher, F.M. (1967). *The gang: a study of 1313 gangs in Chicago*. Chicago: University of Chicago Press.
- Tokmetzis, D. (2007). Beetje hangen. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd op 10 februari, 2011, op <http://blogmetzis.files.wordpress.com/2008/11/beetje-hangen.pdf>
- Van Dale Woordenboek (2010). Geraadpleegd op 2 maart, 2011, op <http://www.vandale.nl/vandale/zoekService.do?selectedDictionary=nn&selectedDictionaryName=Nederlands&searchQuery=rondhangen>
- Van den Bogaerde, E, Van Den Steen, I., & De Bie, A. (2009). *Veiligheidsmonitor 2008-2009: analyse van de federale enquête*. Geraadpleegd op 2 maart, 2011, van http://www.polfed-fedpol.be/pub/veiligheidsMonitor/2008_2009/reports/grote_tendensen_2008.pdf
- Van Der Meer, J. (2009). *Bericht van de werkvloer. Reflecties naar aanleiding van het advies tussen flaneren en schofferen; een constructieve aanpak van het fenomeen hangjongeren*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Van Hoenacker, B. (2008). Last van hangjongeren? Zorg dan dat ze snel vertrekken! *Krax*, 8, 21.
- Van San, M., & Leerkes, A. (2001). *Criminaliteit en criminalisering: allochtone jongeren in België*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Van Valckenissen, P. (1659). *Gheboden ende uytgeroepen by mijne Heeren, den Schouteth, Borgher- Meesteren, Schepenen, ende Raedt der Stadt van Antvverpen op den 17.November, 1659*. Geraadpleegd op 15 februari, 2011, van <http://www.dehangman.be/over-de-campagne>
- Varauer, J.D., Main, K.J., & O'Connell, G.B. (1998). How do individuals expect to be viewed by members of lower status groups? Content and implications of meta-stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 917-937.
- Vansteenkiste, M., & Neyrinck, B. (2010). Optimaal motiveren van gedragsverandering. *Tijdschrift voor psychotherapie*, 3, p. 171-189.
- Verbert, V. (2002). *Groepsvorming bij jongeren: een explorerend onderzoek bij 14- en 15- jarige jongeren in Vlaams-Brabant*. Geraadpleegd op 7 december, 2010, van

<http://www.liss.be/userup/tl2/pdf/10/Onderzoek%20Prof.%20L.%20Dekeyser%20over%20Ovrijetijdsbesteding%20van%20jongeren.pdf>

Vlaams JeugdbeleidsPlan (VJP) (2010). *Vlaams Jeugdbeleidsplan: prioriteiten voor de regeerperiode 2010 - 2014*. Geraadpleegd op 11 maart, 2011, van

http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/vlaamsjeugdplan_jeugdbeleidsplan2010.aspx

Vlaamse overheid (2008). *Cijferboek lokaal jeugdbeleid 2008-2010*. Geraadpleegd op 13 december, 2010, van

<http://85.255.193.212/cijferboekseam/download/cijferboek%20jeugd.pdf>

Walker, R. (2012). Gangs OR Us. Gang Identification. Geraadpleegd op 11 januari, 2012, van

<http://www.gangsorus.com>

Welch, M., Price, E.A., & Yankey, N. (2002). Moral panic over youth violence: wilding and the manufacture of menace in de media. *Youth & Society, 34*, 3-30.

Whitlock, J. (2007). The role of adults, public space, and power in adolescent community connectedness. *Journal of Community Psychology, 35(4)*, 499-518.

Wiet-zaden (2012). *Soorten wiet*. Geraadpleegd op 26 februari, 2012, van <http://www.wiet-zaden.nl/soorten-wiet.htm>

Wikipedia (2012). *Cités*. Geraadpleegd op 25 april, 2012 van

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Cit%C3%A9s>

Zdun, S. (2008). Violence in street culture: cross-cultural comparison of youth groups and criminal gangs. *New Direction For Youth Development, 119*, 39-54.

APPENDICES

Appendix 1: Jeugdbeleidsplan Maasmechelen

Appendix 2: Interviewschema*Interviewthema's en Enkele Richtvragen*

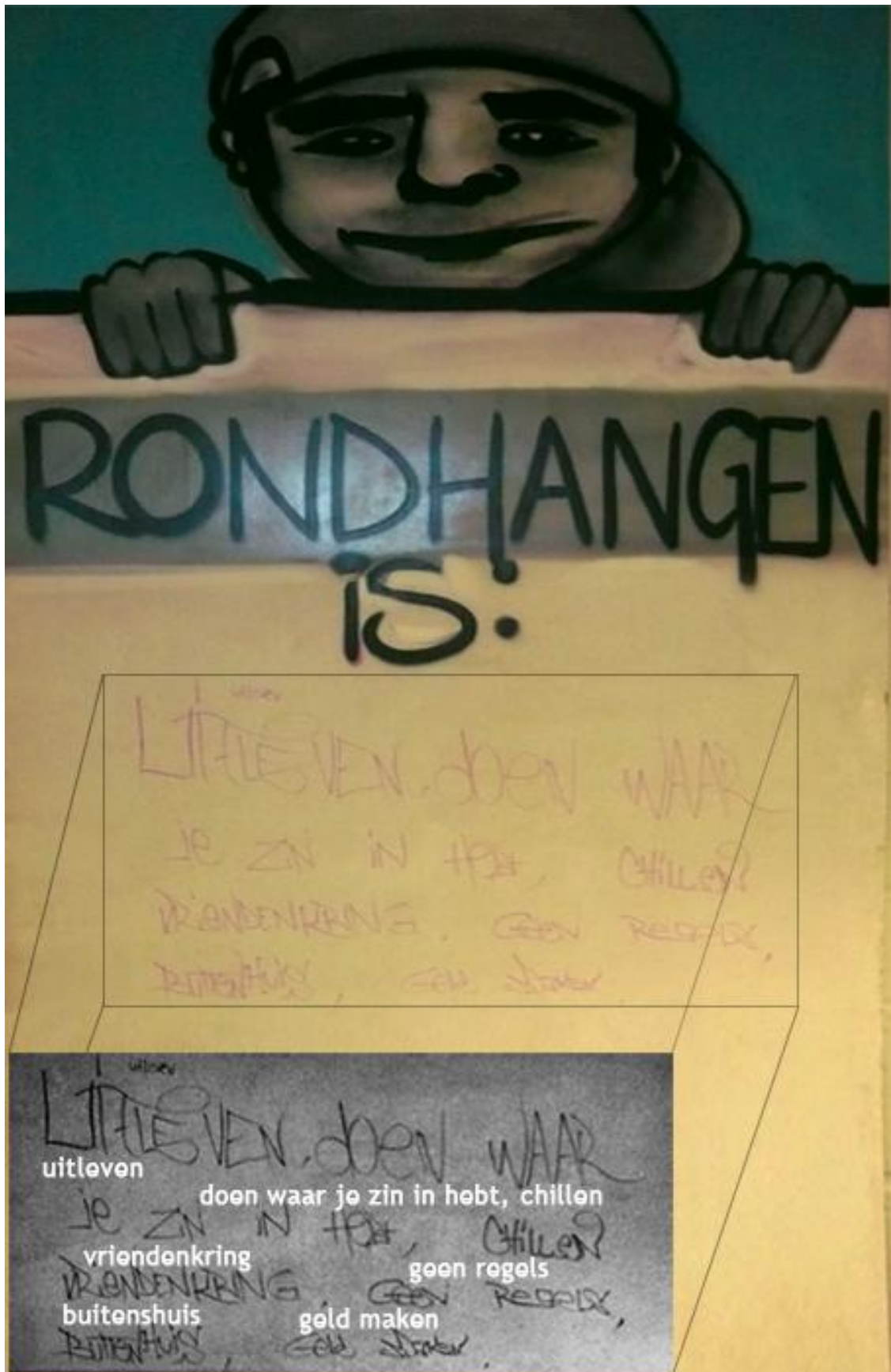
Thema	Richtvragen
Voorstelling van de jongere	<ul style="list-style-type: none"> - Zou je even kunnen vertellen wie je bent? (Leeftijd, schoolniveau, familie, Welke nationaliteit hebben jouw ouders OF uit welk land zijn jouw ouders afkomstig (en eventueel vragen of ze weten hoe het komt dat ze naar België zijn verhuisd) - Kan je eens uitleggen wat jullie hier aan het doen zijn? (Wat stelt jullie <i>graffiti</i> voor en welke betekenis heeft deze voor jou/jullie?)
Het concept hangjongeren/rondhangende jongeren	<ul style="list-style-type: none"> - Vaak wordt graffiti geassocieerd met jongeren die vaak op straat samenkomen. Vinden jullie dat die veronderstelling klopt? Waarom wel, waarom niet? - Vinden jullie van jullie zelf dat jullie rondhangende jongeren zijn? (ja/nee) (Hoe zou je jezelf en je vrienden dan wel omschrijven?) - Wat vinden jullie van de term 'rondhangende jongeren'? (Wat roept dat op –positief/negatief- ? Zijn er gebeurtenissen geweest waardoor je dat gevoel hebt gekregen? Hoe is dat afgelopen?) - Wat betekent het rondhangen voor jullie? (Waarom hangen jullie rond? Waarom niet rondhangen ipv naar een jeugdbeweging –indien wel, in welke mate?- Zijn er naast positieve zaken ook negatieve zaken wanneer jullie rondhangen? Is rondhangen voor jullie een doelbewuste keuze? Wat leren jullie tijdens het rondhangen?) - Hoe hebben jullie elkaar eigenlijk leren kennen? <ul style="list-style-type: none"> o Waar was dat? o Wat waren jullie bezig? o Blijven de jongeren hetzelfde? Of verandert deze groep? o Krijgt iedereen toegang tot deze groep? Zijn er eventueel regels waaraan jongeren moeten voldoen?
Kenmerken 'hangplaats'	<ul style="list-style-type: none"> - Als jullie een ideale hangplaats zouden kunnen voorstellen, hoe zou deze er dan uitzien? Aan wat zou deze plek moeten voldoen? <ul style="list-style-type: none"> a) Wie mag er op deze plaats komen? Wie is er bij jullie welkom? (Hoe komt het volgens jullie dat we vaker jongens op straat zien dan meisjes? Hebben jullie überhaupt een eigen hangplaats nodig? Waarom wel/niet?) b) Waar hangen jullie graag rond? (Wat vinden jullie van jullie hangplek? Wat vinden jullie ervan moest de gemeente MM hangplekken voor jullie maken? Blijft de plaats waar jullie samenkomen hetzelfde of kan deze veranderen na verloop van tijd?) c) Wanneer? (Welke dagen, uren, leeftijdscategorie? Gaat rondhangen over na een bepaalde tijd? Wanneer stop je met rondhangen of blijf je dat je hele leven doen?) d) Wat doen jullie dan zoal? Waar houden jullie zich mee bezig? e) Welke regels/afspraken moeten er zijn?
Negatieve aspecten van rondhangen	<ul style="list-style-type: none"> - Had u eerder al eens problemen met deze groep jongeren? - Hoe kwam dat dan?
Contacten met de omgeving (buurt, politie, jeugdwerkers)	<ul style="list-style-type: none"> - Als jullie op straat samenkomen met elkaar, met wie komen jullie zoal in contact? (Politie, buurtbewoners). Hoe verlopen deze contacten? Wanneer was de laatste keer dat je met de politie, buurtbewoner in contact kwam? Hoe was dat? Wat gebeurde er toen? Hoe is het afgelopen?) - Hoe denk je dat de politie en buurt naar jongeren kijkt? (Is hun kijk naar jongeren positief of negatief? Waarom denk

---

je dat? Wat is er gebeurd? Wat was de aanleiding? Hoe is het afgelopen? Is het contact altijd negatief (*aangezien ik reeds weet dat het contact vaak slecht is*)? Wanneer was het anders? Waarom was het toen anders? Hoe is het afgelopen? Wat betekent dat voor jullie, als mensen op die manier reageren? Hoe voel je je daarbij? Hoe reageer je je dan? Wat doe je dan?)

Appendix 3: Rondhangen is...

Appendix 4: Flyers

BEN JE 16 JAAR OF OUDER EN HEB JE ZIN OM JOUW BUURT MET EIGEN (GRAFFITI)ONTWERPEN OP TE FLEUREN?

DAN IS DIT IETS VOOR JOU!

NA HET BIJWONEN VAN EEN GRAFFITIWORKSHOP @ ASTEROÏDE MAG JE SAMEN MET CAVIT AAN DE SLAG OM JOUW ONTWERP TE REALISEREN. MISSCHIEN WORDT EEN VAN DEZE ONTWERPEN WEL EEN PRONKSTUK IN DEZE BUURT!

HEB JIJ AL EEN IDEE EN/OF WIL JE GRAAG MEWERKEN AAN DIT PROJECT, WACHT DAN NIET TE LANG OM JE IN TE SCHRIJVEN VIA GRAFFITIPROJECT@HOTMAIL.BE

HET AANTAL PLAATSEN ZIJN BEPERKT DUS WEES ER SNEL BIJ!

VERDERE INFORMATIE (WAAR? WANNEER? HOE LAAT?) VOLGT NOG!!!

TOT BINNENKORT!
ILSE

Appendix 5: Dossier voor Maaslands Huis

GRAFFITIPROJECT

Kaemelsheuvel

Een uitdagend en gedragen sociaal-artistiek project door en voor
hangjongeren in Kaemelsheuvel

Inleiding sociaal-artistiek project

Een sociaal-artistieke project kan voor elke problematiek en doelstelling ingezet worden. Deze methodiek leent zich uitermate goed om te werken aan sociale cohesie, netwerkvorming en empowerment. Deelnemers werken aan een gemeenschappelijk doel en leren hun talenten verder te ontwikkelen. In de projecten ontdekken ze wie ze zijn, wat ze kunnen en hoe ze op een ludieke en vrijblijvende manier kunnen leren. Het project biedt kansen voor de sociale en culturele ontplooiing van de deelnemers door processen aan te gaan samen met en vanuit hen. Op deze manier werkt men aan de maatschappelijke en culturele uitsluiting.

Daarnaast bieden sociaal-artistieke projecten eveneens de mogelijkheid om een boodschap aan een publiek over te maken. Het geeft deelnemers een stem en een instrument om hun boodschap over te brengen, bijvoorbeeld aan buurtbewoners, het beleid, ... Het proces met de deelnemers wordt zichtbaar voor de ruime buurt en andere actoren. Deelnemers en publiek gaan zo het beeld en de beleving die ze hebben van de wijk positiever inkleuren.

Achtergrond graffitiproject

Het graffitiproject is een bottom-up project dat er kwam op vraag van de hangjongeren in Kaemelsheuvel zelf. Aan de jeugdwerkster van de jeugddienst en een thesisstudente psychologie - die haar thesis rond hangjongeren in Kaemelsheuvel maakt – gaven de jongeren aan dat ze zich vervelen in de wijk en dat er niets te doen is. Toen er gevraagd werd wat ze dan graag zouden doen, viel vaak het woord 'graffiti'. De jeugdwerkers waren er van overtuigd dat ze deze suggestie van de jongeren niet zomaar links mochten laten liggen omdat ze merkten dat hier een echt draagvlak voor was onder de jongeren. Er werd bekeken of een graffitiproject mogelijk was in Kaemelsheuvel. Zodra de jeugddienst een budget kon vrijmaken, werd er gestart met het project bekend te maken bij het brede publiek van hangjongeren in Kaemelsheuvel. Cavit Yilmaz werd aangesteld als lesgever graffiti. Hij heeft kennis over het werken met straatjongeren en is ook een fervent graffitijspuiter.

Doelstellingen

- **Laagdrempelige werkingen**

Zo veel mogelijk in de wijk zelf actief zijn en als dit niet gaat in het jeugdcentrum Asteroïde niet ver van de wijk.

Ook de financiële drempel wordt weggewerkt doordat de lessen gratis worden aangeboden.

- **Empoweren door sociaal proces**

Dit wordt geplaatst in een proces waarbinnen we een aantal belangrijke elementen kunnen onderscheiden:

- Ontwikkelen van sociale, motorische en creatieve vaardigheden:

De individuele sociale, motorische en creatieve ontwikkeling van de jongeren worden bevorderd binnen een veilige omgeving. Dit gebeurt door middel van sociaal-emotionele aspecten zoals zelfvertrouwen, vertrouwen geven, respect opbrengen en samenwerken. De jongeren worden ook gestimuleerd om hun grenzen te verleggen.

- Het benadrukken van controle te krijgen over de eigen situatie
- Het focussen op de krachten van personen
- De waarde van de eigen beleving en ervaringen als uitgangspunt
- Het respecteren van het tempo en de eigen keuzes van de betrokkene

- **Empoweren door artistieke keuzes**

Het emanciperen en 'empoweren' van de deelnemers vindt niet enkel plaats gedurende het (sociaal) proces, maar ook in de artistieke en inhoudelijke invulling van een project. Er wordt de jongeren niet enkel een artistieke vorm aangeleerd, de jongeren kunnen zelf thema's en visies aanreiken die aansluiten bij hun leefwereld en codes. In ontwerpen gaan ze in hun eigen woorden, eigen beelden, om met thematieken en artistieke keuzes, tonen ze hoe ze de wereld zien en beleven, en wat hun dromen, noden en verlangens zijn. Een artistieke vertaling van hun 'stemmen' maakt dat hun eigen leefwerelden worden gerevalueerd. Dit leidt bij jongeren niet zelden tot bewustwording over de eigen situatie.

Het project

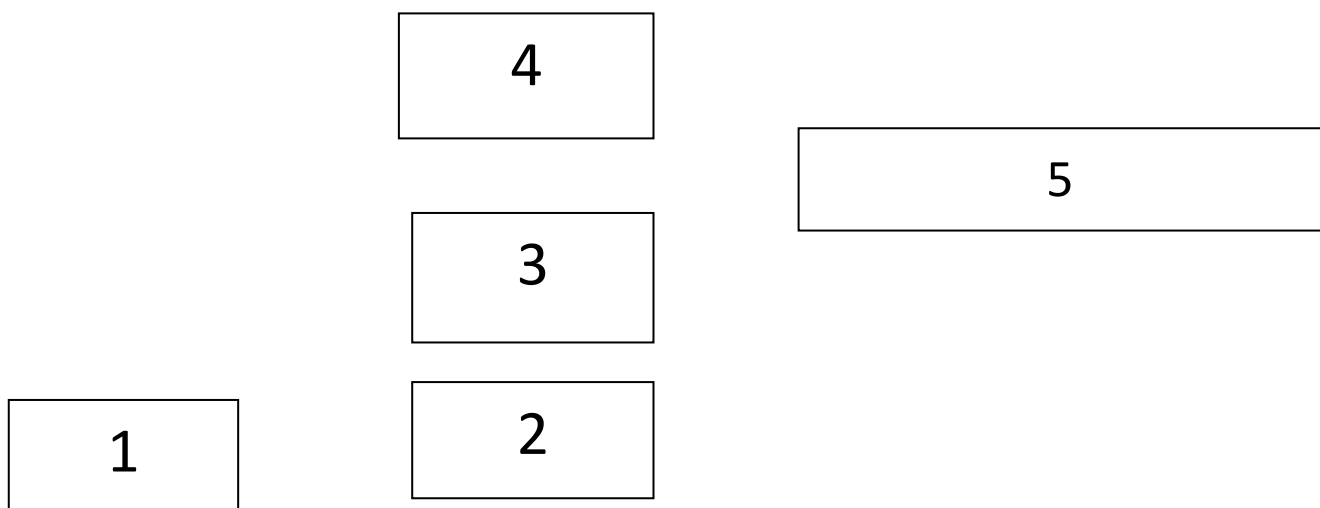
Het graffiti-project is een sociaal-artistisch project met jongeren uit een sociale woonwijk.

Graffiti als methodiek vormt hier een belangrijk bindmiddel:

- Een bindmiddel tussen de jongeren zelf;
- Een bindmiddel tussen de jongeren en de jeugddienst;
- Een bindmiddel tussen de jongeren en hun omgeving.

Ze krijgen de kans om op verschillende tijdstippen gaande van juli tot april om de technieken van graffiti in te oefenen. Er worden ook 5 sessies voorzien door een leraar.

De jongeren hebben zelf voorstellen gedaan over wat er op de garagepoorten moet komen.

1. Kaemelsheuvel (als dit op nummer 5 kan, dan hier één van de 3 voorstellen op nr. 3)
2. Vlaggen van verschillende landen (zeker van de nationaliteiten uit de wijk)
3. 2 Pac: live by the gun, die by the gun of Tony Montana²² of Vatos Locos²³
4. Staat eerste teken van KGP en dit zeker laten staan, wel hier rond een tekening maken. Ook nog nieuwe tekening KGP met een roos rond (eigen ontwerp).
5. Kaemelsheuvel (op platen van de man die nu beschilderd zijn. Moest dit niet gaan vragen of we de platen mogen oververven.)

Budget

²² Tony Montana is het hoofdpersonage uit de film [Scarface](#) uit 1983. De rol werd vertolkt door [Al Pacino](#).

²³ Bound By Honour is een [film](#) uit 1993. De film is in een aantal landen bekend onder de naam "Blood In, Blood Out".

Het graffitiproject wordt gesubsidieerd door de jeugddienst met een budget van 1.500 €.

Beoogde resultaten

- Opfleuren van de wijk
- Een sociaal en artistiek proces afleggen met jongeren

Slotevenement

Het einde van het project wordt gevierd met een barbecue voor de buurt.

Evaluatie

Het project wordt samen met de jongeren geëvalueerd.

Appendix 6: Gemeente Maasmechelen: Wijkstratificatie

Appendix 7: Specifieke Druggerelateerde Termen en Uitleg**Cannabis**

Deze drug is afkomstig van de cannabisplant (cannabis sativa of hennepplant). Het actieve bestanddeel in cannabis is THC of tetra-hydrocannabinol. Deze stof komt voornamelijk voor in de vrouwelijke plantensoort en veel minder in de mannelijke soort. Hoe meer THC gehalte, hoe higher men zich voelt en hoe zwaarder de drug. Dit product is ook bekend onder de namen marihuana en hasj.

Marihuana wordt gemaakt van de gedroogde en gemalen toppen van de vrouwelijke hennepplant. Deze bladeren worden versnipperd in fijne (of grove) stukken. Marihuana is ook te herkennen aan zijn typische geur. De kleur kan van groen tot bruin uiteenlopen.

Hasj ontstaat door de hars van de bovenste delen van de vrouwelijke plant te scheiden. Deze hars wordt gekneet en lijkt op een bouillonblokje.

Zowel Hasj als Marihuana kunnen op diverse manieren gerookt worden, o.a. als een joint – een combinatie van tabak met cannabis).

(De Druglijn, 2012)

Haze

Deze wietsoort wordt gekenmerkt door een hoog THC-gehalte en een sterke geur.

Versillende soorten zijn beschikbaar, waaronder Silver Haze en Amnesia Haze.

Deze wietsoort wordt tevens beschouwd als de lievelingssoort van Bob Marley.

(Wiet-zaden, 2012)

Mississippi

Een coffeeshop-boot, gelegen aan de Wilhelminakade in Maastricht. Versillende wietsoorten worden er verkocht. Deze coffeeshop is ook bekend in België, aangezien Maastricht grens aan België. Daardoor is er heel wat drugstoerisme vanuit België.

(Jointje Draaien, 2012)

Appendix 8: Citétaal

- De r is een rollende r
- Spreek de w ongeveer uit als oew; bijvoorbeeld: oewaarom?
- De i van vis neigt naar de u van mus
- Spreek een s aan het begin van een lettergreep en gevolgd door een of meer medeklinker uit als sj; bijvoorbeeld: Tony is een sjtier.
- Spreek zw uit als zjoew; bijvoorbeeld: Anita heeft me zjoewaar gekloot
- Het verdient aanbeveling de eind-n en vooral de eind-t niet uit te spreken: je 'wacht' niet; je wach.
- r is maar één bepaald lidwoord: de, en bijna altijd ook maar één aanwijzend voornaamwoord: die; bijvoorbeeld: De meisje. Hebt ge die meisje gezien?
- Je zegt niet: 'een schoon meisje' of 'welk huis'? je zegt: ' een schone meisje' en 'welke huis'.
- Je zegt niet: 'ik ben mijn haar aan het kammen. Ik was aan het wachten'. Je zegt: 'ik ben mijn haar aan kammen. Ik was aan wachten'.

(Ramaekers, 1998, p.3)